

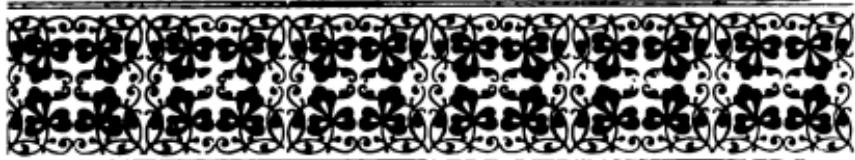
КАЛЕНДАР “ПРАЦІ”

✿ НА 1922 РІК ✿

СТАРІНОМ І НАЖРДОМ РЕДАКЦІЇ „ПРАЦІ”

ПРУДЕНТОПОЛІС — ПАРАНА

КАЛЕНДАР „ПРАЦІ”

➤ на рік звичайний 1922. ➤

‘’ РІЧНИК ДРУГИЙ. ’’

ПРУДЕНТОПОЛІС — ПАРНА
СТАРАНЄМ і НАКЛАДОМ РЕДАКЦІЇ „ПРАЦІ”

УКРАЇНЦЯМ В БРАЗИЛІЇ ЦИРИЙ ПРИВІТ!

Iось знова минув один рік — настав новий. Ми видали минувшого року календар, і нәрід розхопив Його вкоротці так, що ані одного не стало. І хоч наклад був не великий, ми радіємо з сего, тому спішимо, Дорогі наші Приятелі, з новим календарем з новою книжочкою, з новим словом. Повсилаємо до Вас, як свого відпоручника, а Вашого приятеля. Він Вас буде вчити: як треба жити, як треба поступати, щоб не лише бути добрым християнином, але й добрым Українцем-горожанином.

Хто ж би з нас не хотів мати доброго приятеля? Хто бувби так необачний, що послухав би злобних підшептів недобрих людей, котрі б сего не радили? Хто був би так байдужний, що не хотів би постарацься о сего приятеля?

Може не один скаже, що не уміє читати. Ну, то може суть діти, котрі вже читають, та й для них о календарі треба постарацься.

Тому най не буде ні одної української хати в широкій Бразилії, ні одної української родини, де б не находився календар „Праці“.

Проте і висилаємо до Вас сей календар — річник II-гий. При тім желаємо Вам благословенства Божого від імені з Новим Роком.

СВЯТИЙ ОТЕЦЬ ВЕНЕДИКТ XV.

Календарські записи

ЦЕРКОВНА ЛІТОПИСЬ.

Рік 1922 є роком звичайним і числить 365 днів.

Сей рік є роком:

Від сотворення світа	7430
Від Різдва Христового	1922
Від смерті Христової	1889
Від смерті першого папи св. Петра	1855
Від засновання укр. держави (862 р.)	1060
Від переводу св. Письма на славянський язык св. Кирилом і Методієм	1037
Від хрещення князя Володимира Вел. і Руси-України	934
Від уродження Папи Венедикта XV.	64
Від вступлення на престол Папи Венедикта XV.	8
Від прибутия укр. Місіонарів до Бразилії	26

ПОСТИ УКРАЇНСЬКО-КАТОЛИЦЬКОГО ОБРЯДУ.

1. В навечеріє Богоявлення.

2. Великий піст від понеділка по неділі сиропусій до Великодня.

3. Піст перед св. Петром й Павлом (Петрівка) від понеділка по неділі Всіх Святих до празника Ап. Петра і Павла.

4. Піст перед Усп. Пр. Богородиці (Спасівка) від 1. серпня до Успення Пр. Богородиці.

5. В день Усікновення Чесної Голови св. Івана Хрестителя.

6. В день Воздвиження Чесного Хреста.

7. Перед Різдвом Христовим (Пилипівка) від 15. листопада до Різдва.

8. Піст кождої середи і пятниці, кромі загальниць.

Давній звичай у нас є такий, що в піст не вільно їсти мяса, ні набігу, отже того належалоби придергуватися. Але що тепер люди слабші, як а: но буди, то хто не може, або не має як якість не хоче по давньому постити так, якщо ти събдиши тих епископів позволив Святіший Отець. І так:

1. а) Великий піст, б) перед Різдвом (в Пилипівку), в) перед св. Петром і Павлом (в Петрівку), г) перед Успенем (в Спа-

сльку) належить заховати піст кожного понеділка, середи і п'ятниці, в котрі то дні позволяється на омасту: в інші же чотири дні т. є. ві второк, четвер, суботу і неділю розрешено на їдження мяса (значить, можна їсти мясо), але так, щоб в тих днів падоложити піст відмовленням пять Отче наш і п'ять Богородиці Діво і то перед обідом і перед вечорою. — Так само в тижні і сирнім.

Однак в перший тиждень Великого посту і в тиждень страстний зовсім не вільно їсти мяса, а позволяється лише на набі (хто не має набілу може їсти зі смальцем) ві второк, четвер і суботу; в інші же дні т. є. в понеділок, середу і п'ятницю без набілу.

Часи, в які св. Церков заказує відправляти весіля і інші забави з музикою і танцями.

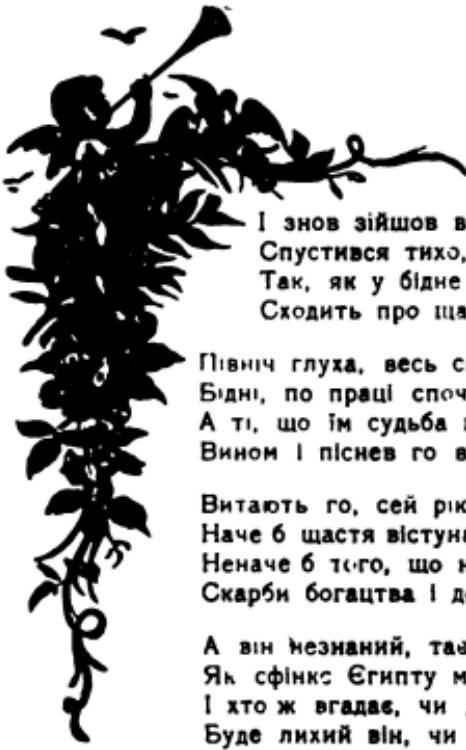
1. Шо середи і п'ятниці, кромі загальниць.
2. Від початку посту перед Різдвом аж до Богоявлення.
3. Від понеділка сирного тижня до неділі Томиной.
4. В пості перед св. Ап. Петром і Павлом.
5. В пості перед Успенем.
6. В день усікновення Чесної Голови св. Івана Хрестителя.
7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

Загальниці.

1. Від Різдва Христового до Богоявлення. (В навечеріє Богоявлення піст).
 2. Межи неділями Мітваря а Блудного сина.
 3. Від Великодня до неділі Томиной.
 4. Від Зелених Свят до нед. Всіх Святих.
-

Народні свята в Бразилії.

1. січня — Побратимство Народів.
 24. лютого — Оголошене конституції федеральної — 1891.
 21. цвітня — Страчене Прадентес — 1892.
 3. мая — Відкрите Бразилії — 1500.
 13. мая — Знесене невільництва — 1888.
 14. липня — Свято Республіки — свободи народу amer.
 7. вересня — Оголошене свободи Бразилії — 1822.
 12. жовтня — Відкрите Америки — 1492.
 2. листопада — Пам'ятка померших.
 15. листопада — Проголошене Республіки.
-

З Новим Роком.

І знов зійшов він, серед ночі
 Спустився тихо, наче мрія,
 Так, як у бідне людське серце
 Сходить про щастя сон надя.

Північ глуха, весь світ вкриває,
 Бідні, по праці спочивають,
 А ті, що їм судьба всьміхається,
 Вином і піснєв го витають.

Витають го, сей рік незнаний,
 Наче б щастя вістуна,
 Неначе б того, що несе їм
 Скарби богацтва і добра.

А він незнаний, таємничий,
 Як сфинкс Єгипту мовчаливий,
 І хто ж вгадає, чи для него
 Буде лихий він, чи щасливий?

І хто ж вгадає, яку долю
 Сей рік новий йому несе:
 Чи наділить здоровлем, силов,
 Чи може смерть в тім році жде?

О, не одні з очей бліскучих
 На віки згаснуть і замкнутися,
 І не одні уста замовкнуть,
 Що днесь до щастя сміються.

Ніхто не знає, тайна дивна
 Криє будучність перед нами,
 Лиш Той предвидів, лиш Той все знає,
 Що володіє над світами.

І Ти, Вкраїно, земле рідна,
 Стрічаеш нийні рік новий,
 Очі Твої слізми заляті,
 Стон болю рветься із грудий.

І ти чекаєш кращої долі,
 Кінця вічної муки — сліз;
 Хто знає, що сей чек незнаний
 Тобі, Україно, принес?

Чи може він на Твої скрани
 Вінці лаврові плете?
 Чи може він на Твої ниви
 Давно незнаний мир несе?

Кріпніся духом Україно!
 Зверни до Бога погляд свій,
 І під прaporом Серця Бога
 Сміливо йди у смертний бій.

То Серце Боже всемогуче
 Собі підбило світ цілий,
 Оно й Тобі подасть побіду,
 Лиш вірно все при Ньому стій

Його прapor побідонесний
 Нехай шумить перед Тобою,
 А певна будь Україно,
 Шо не впадеш в лютім бою.

О най славитися Серце Боже,
 І най царює Україні!
 І най царює у палатах,
 І най царює у хатині!

О най царює в судах, школах,
 Царює бідним й богачам,
 І най царює українським нивам,
 Українським селам і містам!

Славися Серце Боже в серцях наших,
 У наших піснях і словах,
 І най несеся Твоя слава
 Ген' по України стопах!

Нехай несеся, під небо лине
 До серця Бога і Вітця,
 І най прославить в новім році
 То Серце Вкраїна ціла!

Бо лиш в тім Серцю Ти віднайдеш
 Даюно утрачений спокій,
 Би лиш то Серце Тя не зрагить
 Бо любить Тебе Господь твій!

Січень.

Свята греко-католицького обряду.

- 1 С 14 Обр. Гніх., Вас., Вел.
- 2 Н 15 Н. п. Просв., Сильв. п.р.
- 3 П 16 Малахія пр.
- 4 В 17 Собор 70 Ап., і Теокт.
- 5 С 18 Навеч. Богорія., Теоп. и
- 6 Ч 19 Богоявлене
- 7 П 20 Собор Івана Хрест.
- 8 С 21 Георгія і Домніки прп.
- 9 Н 22 Н. п. Пр., Поліевкта и
- 10 П 23 Григорія Н.
- 11 В 24 † Теодозія прп.
- 12 С 25 Татіяни мч.
- 13 Ч 26 Єрміла і Стратоніка
- 14 П 27 Прп. ОО. убит в Син
- 15 С 28 Павла Тивейського прп.
- 16 Н 29 31 по С., Покл. ок. с. П.
- 17 П 30 † Антонія В.
- 18 В 31 Атанасія і Кирила аеп.
- 19 С 1 Макарія Єгип. прп.
- 20 Ч 2 † Євтихія В. прп
- 21 П 3 Максими іспов.
- 22 С 4 Тимот. А., Анаст. прмч.
- 23 Н 5 Н. 32 по С., Клим. сщм.
- 24 П 6 Ксенії прп.
- 25 В 7 † Григор Богосл. аеп.
- 26 С 8 Ксеноф. і Теод. Ст. прп
- 27 Ч 9 † Перен. мош. Івана За
- 28 П 10 єфрема Сир. прп.
- 29 С 11 Перен. мош. Ігнатія Бгн.
- 30 Н 12 Н. Бл. С., Трох Свят.
- 31 П 13 Кира і Івана

ЗАПИСКИ

Вибираючися з дому, отець лишає діти матері щоб з любовію навчала їх і вела до добра і щастя. Так і Христос, опускаючи сю землю, не лишив нас в сирітстві а передав своїй обручниці — св. Церкві. А тою Церквою з волі Божої правлять Петрові наслідники, Папи Римські. Вона єдина збудована на скалі. Лиш при цій прирік Христос бути по всі віки; тиш її пекольний ворог ніколи не переможе.

Лютий.

Свята греко-католицького обряду

- 1 В 14 Трифона ич.
- 2 С 15 Стрітене ГМІХ.
- 3 Ч 16 Симеона прав. і Анни.
- 4 П 17 Ізидора Пелюз. прп.
- 5 С 18 Агафії ич
- 6 Н 19 Н. Йис., Вук. прп.
- 7 П 20 Параскевія прп.
- 8 В 21 Теодора Стр. вмч.
- 9 С 22 Никифора ич.
- 10 Ч 23 Хиранній ич.
- 11 П 24 Власія свмч.
- 12 С 25 Мелетія архієп.
- 13 П 26 Н. Сир., Мартина. прп.
- 14 П 27 Авксентія
- 15 В 28 Овсепсія Ап
- 16 С 1 Памфіла і проч. ич
- 17 Ч 2 Теодора Тир. вмч.
- 18 П 3 Льва папи р.
- 19 С 4 Архипа А., Макс. ич.
- 20 Н 5 Н. п. 1 п., Льва Кат. є.
- 21 П 6 Тимотей прп.
- 22 В 7 Найд. мощ., Муч. Євг.
- 23 С 8 Полікарпа свмч.
- 24 Ч 9 † 1 і 2 найд. Гом. Ів. Х.
- 25 П 10 Тирасія архієп.
- 26 С 11 Порфірія архієп.
- 27 П 12 Н. 2 п. Прок. ісп.
- 28 П 13 Васлія іспов.

ЗАПИСКИ

Чи віддав нам Христос за матір тую турецьку церков, що її заложив Магомет, або ту схизматицьку, яку оснував Фотій, або яку іншу протестанську, чи кальвінську? Ні! Він зіставив усім лиш свою одну-однісеньку правдиву Обручницю, св. католицьку Церков. Лиш для Неї Він Себе жертвував, лиш для Неї Він установив съв. Таини, лиш через Неї всіх спасає, лиш Її одну оснував на твердій, високій скалі, з якої Вона красою видніє перед цілим світом і всіх притягає до себе. До тої Церкви і ти, брате, маєш належати!

Марець.

Свята греко-католицького обряду

ЗАПИСКИ

1 В	14	Євдокії прпч.
2 С	15	Теодота сщч.
3 Ч	16	Євтрофія мч.
4 П	17	Герасима прп.
5 С	18	Конона мч.
6 Н	19	Н. З п., 42 муч. в Аморії
7 ІІ	20	Сщч. в Херсоні
8 В	21	Теофілата прп.
9 С	22	† 40 муч. Севаст.
10 Ч	23	Кодрата і других муч.
11 ІІ	24	Софроній патр. Єр.
12 С	25	Теофанія прп.
13 Н	26	Н. 4 п., Нер. и, Н. пат
14 П	27	Венедикти прп.
15 В	28	Агапія муч. і проч
16 С	29	Савинна папи і мч.
17 Ч	30	Алексія чол. Бож.
18 ІІ	31	Кирила архиєп
19 С	1	Хризанта і Дарії мч.
20 Н	2	Н. 5 п. ОО. в об. Сави м.
21 П	3	Якова ісп.
22 В	4	Василія сщм.
23 С	5	Нікона прпч. і проч.
24 Ч	6	Захарії пр. і Якова іс.
25 П	7	Благовіщене Пр. Б.
26 С	8	Собор Арх. Гавриїла
27 Н	9	Н. Цвітна. Матрони прп.
28 П	10.	Іаяриона прп.
29 В	11	Марка єп. і Кир. дінк.
30 С	12	Івана Ліств. прп.
31 Ч	13	Іпатія єп. і чудотв.

Заки Ісус опустив землю, молив Отця за свою Церков, аби всі, що повірять в Него, були з Ним одно. А чи вимолив то, що хотів? Так, лише католицька Церков сталася незмінна. Вона вже 20 соток літ не відлучається від Ісуса і як те дерево пускає всегда галузє на цілу землю, всюди несе однакову віру і ті самі св. Тайни, всюди Нею кермує один Намісник Христа, Папа римський. Хто відступає від Церкви, як та галузка відтягає лів пня усихає — загибає марно.

Цъвітень.

Свята греко-католицького обряду

1 П 14	Пам. смерти ГНІХ.
2 С 15	Тита прп.
3 Н 16	Воскресене ГНІХ.
4 П 17	Понеділок Світлій
5 В 18	Второк Світлій
6 С 19	Святіх архієп.
7 Ч 20	Георгія єп.
8 П 21	Іродиона і проч.
9 С 22	Євпсихія мч.
10 Н 23	Н. Том. Терентія і проч.
11 П 24	Антилоа сщмч.
12 В 25	Василія прп.
13 С 26	Артемона сщмч.
14 Ч 27	Аристарха Ап.
15 П 28	Мартіна п. р.
16 С 29	Аганії і Ірини мч.
17 Н 30	Н. З п: Симеона пр.
18 П 1	Івана прп. і Косми
19 В 2	Івана прп.
20 С 3	Теодора прп.
21 Ч 4	Януарія сщмч.
22 П 5	Теодора прп.
23 С 6	Георгія Вмч. (на нед.)
24 Н 7	Н. 4 по В. Сави Стр.
25 П 8	† Марка Єв.
26 В 9	Василія сщм.
27 С 10	Симеона сщмч.
28 Ч 11	Ясона і Сосипатра Ап.
29 П 12	9 Муч. з Києва
30 С 13	† Якова Ап.

ЗАПИСКИ

Віриш в одну католицьку Церков — щастє твоє. А знаєш чому та Церков свята? Послухай. Тому, бо Нею невилимо рядить сам Ісус через св. Духа. Він заховує лише в Ній несфалшоване своє св. Евангеліє, Він через св. Тайни перетворює людські серця на мешкане Боже, Він дає лише в тій Церкві свої ласки, Він єднає там своюлю бовію, Він в Ній вишукує заблукані вівці і вибирає пшеницю з кукілю, аби лише Боже Царство розширити на землі. А чи ж се не правда? Отже поутікай від твоєї сьв. католицької Церкви!

Май.

Свята греко-католицького обряду

- 1 Н 14 Н. 5 по В. Єремії прор.
- 2 П 15 Атаназія В.
- 3 В 16 † Усп. Теодозія ІІІ ч.
- 4 С 17 Пелагії припч.
- 5 Ч 18 Іринії мч.
- 6 П 19 Йова многостр.
- 7 С 20 Пам. яв. св. Хр. в Єрус.
- 8 Н 21 Н. 6 по В., Ів. Богосл.
- 9 П 22 † Перея. мощ. Николая
- 10 В 28 † Симеона Зал. Ап.
- 11 С 24 Мокія свящич.
- 12 Ч 26 Вознесене ГНІХ.
- 13 П 26 Гайкериї мч.
- 14 С 27 Іандора мч.
- 15 Н 28 Н. св. ОО. Пахомія В.
- 16 П 29 Теодора прп.
- 17 В 30 Адроніка і проч. Ап.
- 18 С 31 Теодота мч.
- 19 Ч 1 Патрікія свящич.
- 20 П 2 Талалея і проч. мч.
- 21 С 3 † Пр. Конст. і Єлени
- 22 Н 4 Свідчіння Св. Духа
- 23 П 5 Пресвятої Тройці. Мих.
- 24 В 6 Симеона прп.
- 25 С 7 † 3 найд. Гол. Ів. Хр.
- 26 Ч 8 Карпа Ап.
- 27 П 9 Терапонта свящ.
- 28 С 10 Никити прп.
- 29 Н 11 Н. Всіх Свят., Теодозії
- 30 П 12 Ісаакія прп.
- 31 В 13 Єремея Ап.

ЗАПИСКИ

Не гадай собі, що наша св. Церква не є вже тому Апостольська, бо в ній ані св. Петра ані, св. Павла, ані іншого Апостола не видко. Христові слова, якими обіцяв, що буде з своїми Апостолами через всі часи, сповняються і тепер в католицькій Церкві. Глянь на своїх єпископів! Щож вони є? Нішо інше лиш іцирі Апостоли, що по Христових Апостолах наслідили власті і силу. Ними править Ісус, з пими Він буде на віки.

Червень.

Свята гоно-католицького обряду

ЗАПИСКИ

- 1 С 14 Юстина ич.
- 2 Ч 15 Пресв. Євхаристії
- 3 II 16 Лукіяна ич.
- 4 С 17 Митрофана патр. К.
- 5 Н 18 Н. 2 по С. Доротея сщм.
- 6 П 19 Висариона прп.
- 7 В 20 Теодота свящ.
- 8 С 21 Теодора вмч.
- 9 Ч 22 Кирила архиєп.
- 10 П 23 Пр. Н. Серця Ісусового
- 11 С 24 Состраданіє Пр. Б.
- 12 Н 25 Н. 3 по С. Онуфрій прп.
- 13 II 26 Акізіяни ич.
- 14 В 27 Елісея прп.
- 15 С 28 Амоса пр., Єроніма прп.
- 16 Ч 29 Тихона єп.
- 17 П 30 Мануїла сщмч. ,
- 18 С 1 Леонтия ич.
- 19 Н 2 Н. 4 по С. † Юди Т. Ап.
- 20 П 3 Методія свщи.
- 21 В 4 Юліяна ич.
- 22 С 5 Євсевія свщи.
- 23 Ч 6 Агріппіни ич.
- 24 П 7 Рождество Івана Хрест.
- 25 С 8 Февронії прп.
- 26 Н 9 Н. 5 по С. Давида прп.
- 27 П 10 Самсонія р
- 28 В 11 Пер. м. Кири і Ів. безср
- 29 С 12 Петра і Павла Ап.
- 30 Ч 13 Собор 12 Апостолів.

Скажіть, котру то церков призначив Ісус для цілого світа? Котра з усіх є Церков католицька, вселенська? Тіштесь, бо лише та одна Церков, до якої і ми всі належимо, є прикрашена тим славним іменем. Бож если через 20 соток літ цілий світ лише одну нашу Церков католицькою називав, если тепер Жиди, Турки, лютри, схизматики лише її одну вселеною, себто католицькою кличуть, то як сонце ясний є доказ, що лиши та Церков, в якій ми живемо, є такою.

Липень.

Свята греко-католицького обряду

- 1 П 14 Косми і Даміана безср.
- 2 С 15 † Положення ризи Пр. Б.
- 3 Н 16 Н. 6 по С. Якінта мч.
- 4 П 17 Андрея Крит.
- 5 В 18 † Кир. і Мет. Ап. Слав.
- 6 С 19 † Атинасія Ат. прп.
- 7 Ч 20 Томи і Акакія прп.
- 8 П 21 Прокопія вмч.
- 9 С 22 Паніратія сщмч.
- 10 Н 23 Н. 7 по С. Св. ОО. Ант.
- 11 П 24 Ольга кн. укр.
- 12 В 25 Прокла і Іларія мч.
- 13 С 26 Собор Арх. Гавриїла
- 14 Ч 27 Акилія Ап., Овісима п.
- 15 П 28 Володимира кн. укр.
- 16 С 29 Атиноїена сщмч:
- 17 Н 30 Н. 8 по С. Марини вмч.
- 18 П 31 Якінта і Єміліана мч.
- 19 В 1 Макрінні прп.
- 20 С 2 Іллі Прор. (на нед.)
- 21 Ч 3 Симеона і Івана прп.
- 22 П 4 Марії Магд. і Фоки сщм.
- 23 С 5 Трофима і Теоф. мч.
- 24 Н 6 Н. 9 по С. † Бор. і Гл.
- 25 П 7 † Усп. св. Анни
- 26 В 8 Єрмолая сщм. і Параск.
- 27 С 9 † Пантелеїмона вмч.
- 28 Ч 10 Прохора Ап. і др.
- 29 П 11 Калініка мч.
- 30 С 12 Сили і інших Ап.
- 31 Н 13 Н. 10 по С. Євдокима

ЗАПИСКИ

Божа є та католицька церков. А знаєш по чим
се мож пізнати? Дивися! Від хвилі основання Она
все терпить переслідування, від хвилі першого
бичування сьв. Петра в Єрусалимі, бичують Її
що дня, а навіть власні діти завдають ЇЇ рані, коли
Її цураються, Але уважай! Помимо мук, по-
мимо ран, помимо тяжких ударів, Она тримається
все на сім сьвіті, є тепер найстаршою з усіх цер-
квей, відправила ще не один ювілей, Бог Її все
чудом заховує і від ворогів стереже!

Серпень.

Свята греко-католицького обряду

- 1 П 14 Вин. Ч. Хр. 7 братей М.
- 2 В 15 Пер. мощ. Стеф. мч.
- 3 С 16 Ісаака і Далмата прп.
- 4 Ч 17 7 Молодців спляч. в Єф.
- 5 П 18 Євсигнія мч.
- 6 С 19 **Преображене ГНІХ.**
- 7 Н 20 Н, 10 по С. Дометея прп.
- 8 П 21 Єміліана спн.
- 9 В 22 † Маттія Ап.
- 10 С 23 Лаврентій мч.
- 11 Ч 24 Євпла мч.
- 12 П 25 Фотія і Анникти мч.
- 13 С 26 Максима іспн.
- 14 Н 27 Н, 11 по С. Михея пр.
- 15 П 28 Успене Пр. Б.
- 16 В 29 Перен. нерук. Образа Г.
- 17 С 30 Мирона мч.
- 18 Ч 31 Флора і Лавра мч.
- 19 П 1 Андрея мч.
- 20 С 2 Самуїла пр.
- 21 Н 3 Н, 13 по С. Тадея Ап.
- 22 П 4 Агатоника мч.
- 23 В 5 Луча мч. і Іринея спмч.
- 24 С 6 Євтихія сщмч.
- 25 Ч 7 Вартоломея і Тита Ап.
- 26 П 8 Адріяна і Наталії мч.
- 27 С 9 Пімена прп.
- 28 Н 10 Н, 14 по С. Мойсея прп.
- 29 П 11 Усікн. глави Ів. Хр
- 30 В 12 Александра патр.
- 31 С 13 † Пол. воїска Пр. Богор.

ЗАПИСКИ:

Порівнай Христову науку з науковою схизматиків і Христові Тайни з їх Тайнами. Що з того порівнання вийде? Вийде се, що пізнаєш, що хто відлучиться від католицької Церкви, той Божим словом не кормиться, тому св. Тайни не приносять користі, той завмирає, як мала дитина, що ссе молоко з грудей закаженої матери.

Вересень.

Свята греко-католицького обряду

- 1 Ч 14 † Симеона Гостинінського чл.
- 2 П 15 Маманта чл.
- 3 С 16 Антими єпч.
- 4 Н 17 Н. 15 по С. Вавилін єпч.
- 5 П 18 Захарії пр.
- 6 В 19 Чудо Арх. Михаїла
- 7 С 20 Созонта чл.
- 8 Ч 21 Рождество Пр. Богор.
- 9 П 22 Йоакима і Анни прав.
- 10 С 23 Минодори і др. чл.
- 11 Н 24 Н. 16 по С. Теодора пр.
- 12 П 25 Автонома єпч.
- 13 В 26 Корнилія єпч.
- 14 С 27 Воздвижене Ч. Хреста
- 15 Ч 28 Никети вчч.
- 16 П 29 Євфимії вмч.
- 17 С 30 Софії, Віри, Надії і Люб:
- 18 Н 1 Н. 17 по С. Євменія єп.
- 19 П 2 Трофима чл.
- 20 В 3 Євстатія вм. і род. его
- 21 С 4 Кодрата Ап.
- 22 Ч 5 Фоки свщ.
- 23 П 6 Зач. св. Ів. Хрест.
- 24 С 7 Теклі чл.
- 25 Н 8 Н. 18 по С. Євфросинії
- 26 П 9 Івана Богосл. (на нед.)
- 27 В 10 Калістрата чл.
- 28 С 11 † Харитона пр.
- 29 Ч 12 Кириїка пр.
- 30 П 13 Григорія свщч.

ЗАПИСКИ

Чи ти коли придивлявся схизматицькій церкві? Правда, мож там бачити величаві храми, красні образи, дорогі шати. Але, чи є де та святість, що веде людей до неба? Чи є там де який один свій святий, схизматицький святий? Ні. Не найдеш межи схизматиками ані святости, ані святого. Там народ не має кого наслідувати, там їх церкви ві один Божий угодник Г. Богу не пору чає, там застій — мертвота. А ті святі, що вони Іх взяли від католиків, прим. св. Василій, -Ів. Золотоустий, Атаназій — до них не належать.

Жовтень.

Свята греко-католицького обряду

- 1 С 14 Покр. Пр. Б., (на нед.)
- 2 II 15 Н. 19 по С., Кипріяна
- 3 П 16 Діонізія єщмч.
- 4 В 17 Єротея єщмч.
- 5 С 18 Харитини мч.
- 6 Ч 19 † Томи Ап.
- 7 П 20 Сергія і Вакха мч.
- 8 С 21 Нелагіт прп.
- 9 Н 22 Н. 20 по С. † Якова
- 10 П 23 Євлампія мч.
- 11 В 24 Филипа Ап. і Теофана
- 12 С 25 Прона і Тараха мч.
- 13 Ч 26 Карна і Папили мч.
- 14 П 27 Параскеви прп.
- 15 С 28 Євтимія прп.
- 16 Н 29 Н. 21 по С. Лонгина мч.
- 17 П 30 Оазіс прор.
- 18 В 31 † Луки Ап. і Єванг.
- 19 С 1 Йоанн прор.
- 20 Ч 2 Артемія вмч.
- 21 П 3 Ілларіона³ В. прп.
- 22 С 4 Аверкія еп.
- 23 Н 5 Н. 22 по С. Якова Ап.
- 24 П 6 Арети і др. мч.
- 25 В 7 Маркіяна і Мартірія м.
- 26 С 8 Димитрія Вмч.
- 27 Ч 9 Нестора мч.
- 28 II 10 Параскеви вмч.
- 29 С 11 Анастазії мч.
- 30 Н 12 Н. 23 по С. Зиновія мч.
- 31 II 13 Стахія Ап.

ЗАПИСКИ:

Як згадаєш, "хто сфалшував Христову науку, чи католики чи схизматики? Певно, що не католики. Бож погадай собі; як се було би можливе, аби они і у нас і у всіх краях сьвіта, межи ріжними народами, в однім часі могли відразу змінити в чім науку Спасителя і то так, що сего ніхто не завважав? Правда се не можливе? Отже схизматики сфалшували. Вони лише в однім другім краю жують, вони в що хочуть в то вірять.

Листопад.

Свята греко-католицького обряду

- 1 В 14 Косми і Даміана безср.
 2 С 15 Акинфіяна мч.
 3 Ч 16 Акепсими і Айтала мч.
 4 П 17 Йоанпкія В. прп.
 5 С 18 Галактіона і Єпіст. мч.
 6 П 19 Н. 24 по С. Павла ап.
 7 П 20 Ерона мч.
 8 В 21 Михаїла Архистр.
 9 С 22 Олександра і Порф. мч.
 10 Ч 23 Єрасті і інш. Ап.
 11 П 24 Іллі мч. Теодора Ст.
 12 С 25 Йосафата Свящн.
 13 П 26 Н. 25 по С. † Івана З.
 14 П 27 † Филипа Ап. (піст)
 15 В 28 Сахона Гурія і Авіви м.
 16 С 29 † Матти Ап і Єв.
 17 Ч 30 Григорія Єп. чудотв.
 18 П 1 Платона і Романа мч.
 19 С 2 Авдія прп. і Карапама м.
 20 П 3 Н. 26 по С. Григ. при.
 21 П 4 Введене Пр. Богор.
 22 В 5 Флімона Ап.
 23 С 6 Амфілоха і Григ. еп.
 24 Ч 7 Катерини і Меркурія вм.
 25 П 8 Климента сщмч.
 26 С 9 Азіпія при.
 27 П 10 Н. 27 по С. Якова мч.
 28 П 11 Стефана прпмч.
 29 В 12 Параскеви мч.
 30 С 13 † Андрея Ап.

ЗАПИСКИ

Чи знаєш, по чим пізнають люди злодія, чи розбійника? По тім, що злодій і розбійник не входять до хати простою дорогою, через браму, а крадуться потайки, аби хто їх не побачив. А так само пізнається і кожного еретика та схизматика. Як оден, так і другий втискається до Христової Церкви против волі начальового пастыря, св. Петра; оден і другий старається потягнути Христових овець на загибіль.

Грудень.

Свята гоєко-католицького обряду

- 1 Ч 14 Наума
 2 П 15 Аввакума пр.
 3 С 16 Софронія пр.
 4 Н 17 Н. 28 по С. Варвари чч.
 5 П 18 Сави при.
 6 В 19 Николая Чудотв.
 7 С 20 Амвросія єп.
 8 Ч 21 Питнії при.
 9 П 22 Неп. Зач. Пр. Богор.
 10 С 23 Міні і Єрмогена чч.
 11 П 24 Н. св. Праот. Даниїла
 12 П 25 Спіридона
 13 В 26 † Євгенія і інш. чч.
 14 С 27 Тирея і інш. чч.
 15 Ч 28 Елеоноря сщм.
 16 П 29 Аггел пр.
 17 С 30 Давидії пр. і З Молодців
 18 С 31 Н. св. ОО. Севастіана
 19 П 1 Вонифатія чч.
 20 В 2 Ігнатія сщч.
 21 С 3 Юліані чч
 22 Ч 4 Анастазії вчч
 23 П 5 10 Мучеників в Криті
 24 С 6 Нанеч. Рожд. Євгенії пч.
 25 Н 7 Рождество ГНІХ.
 26 П 8 Собор Пр. Богор.
 27 В 9 Стефана Первм.
 28 С 10 Муч. в Нікомії. епаз.
 29 Ч 11 Дітей убитих в Вифл.
 30 П 12 Апізії чч.
 31 С 13 Мезалії прп.

ЗАПИСКИ

В виду сего люби Церков католицьку. Даюй кожкої днини, щось в Ній народився, в Ній виховався. Слухай Її розказів. Розкази ідуть від Св. Отця, спископів, священиків. Борони Її, коли в твоїй присутності хтось в бесіді проти Неї виступає. Передовсім молись за Свят. Отця, спископів, священиків. Старайся в тім дусі виховати і свої літочки, щоб так не лиш словом, але й ділом -- житем своїм показати, що ти є правдивим членом св. католицької Церкви.

НАШ ОБОВЯЗОК.

Скарб народу — це його діти!

Будучність народу залежить від виховання дітей!

Які діти, такий нарід!

Сі важні слова повинні бути кожному Українцеві перед очима, встаючи і лягаючи, бо від цого, а не від іншого залежить будуччина народу. Як під тим зглядом будемо працювати — так і будемо мати. Не нарікаймо всігда, як це ми звички чинити, що ось ми послідні, що ми не маємо жадного права, що нас уважають за двоножних мулів, але пригадаймо собі, що і ми це маємо, що нас може вчинити сильними. Нічо нині даром не даєсь, тай даром не одержимо, що є скарбом, запевненем будучності народу. Скарб купується лише скарбом, то і скарб народний, добре виховане діточок, може купити собі нарід лише за свої жертви, за свою працю. Тут однак потреба розуміння, сдности, бо тут не ще о одиниці, бо одиниця сама нич не вдіс. Тут потреба нас всіх, бо всі ми маємо будувати не життя одиниці, але життя цілого народа.

Народ, це збір людей, котрі своєю працею творять велику машину, котра видає слова переразливі: життя — життя... істновання хочемо! Цілию людей повинно бути добро самих себе, свого народу, осунути всякі перепони, які стоять на перешкоді в розвою і спільно всім тягнути кождий свій крест, творити машину живу, з християнським почуванням любови Бога та самих себе. Тут повинен бути певний прінціп, і зглядом него треба творити:

спільний фронт, а тим прінціпом повинно бути життя нашого народу, щоб ми принесли щось до спільногого віттара нашої вітчини в тій хвилі, коли чужий народ хоче нас знести з лиця землі.

На жаль ми не стараємось, щоб сему запобігти. Ми нічим не хочемо причинитись для добра нашої вітчини, проте не повинні і нарікати, що нас тут зле трактують, бо „як дбаєм — так маєм“.

І чи це не сумне і страшне, власними очима глядіти на свою власну смерть та пониження. І чи не досить вже, що гріхи наших предків спочивають на нашім народі, так, що слози дітей та вдовиць, кров найгарнійших синів України не може переблагати справедливости Божої? Досить... досить!.. кричить вже навіть найбільший недбалюх, а ми однак єще живем байдужно та не пробуджуємся. Пробудіться, будьте люди, бо лихо вам буде!

Найважнішою спружиною життя народу, це школа, бо школа — то життя. А деж наші школи в Бразилії?

Ми дуже добре знаємо, що бразилійські школи не для нас, не для наших дітей, бо там нема нашої української мови. Се справді для нас часи темноти. Наша Редакція часто відзивається до всіх і кличе: „В школі наша будучість!“ А хто слухає сего? Хто тут прийде з підпомогою? Правда, деякі оселі поставили шкілки, але чи вони повні діточок? Декотрі оселі мають і школу і посилають діти у школу, але які там вчителі?

Проте дбаймо і дуже дбаймо на чужині про свої, українські школи, бо школа для нас, це твердиня народня.

Вона освідомляє дітвору народню, вона відчиняє очі на скарби будучності, вона учила любити народ вітчину, независимість.

Крім цого школа образує та вчить праці в тяжкій неволі.

Памятаймо, що через добру українську школу кожна дитина розвинеться, усовершиться на пожиток рідній, як пожиток народу

Тому закладайте та піддержуйте свої українські школи, бо се неоцінений скарб народний.

Ми крім цого, що єємо Українці, єємо також і християни. Школа лиш тоді буде для нас добра, коли буде йти в правдивім дусі християнськім. Ми вже наглядно переконалися, що це, що маємо досі, мусимо завдичити нашій вірі і св. Церкві. Це ствердить не лише простолюдина, але і вся наша інтелігенція.

Щоби це осягнути -- маємо тут наші школи, що провадять наші Пр. СС. Служебниці. Вони вже дали доказ, що справді потрафлять вести взірцево, і в дусі правдиво католицькім і в дусі українськім. Наш загал повинен поперти і з найбільшим довірем слати до тих наших широ українських шкіл свої діточки.

Крім цього ті, що не можуть мати шкіл, у котрих науку провадили Сестри Служебниці, коли не в силі післати дитини до школи Сестер, -- страйтесь, щоб у вашій школі учено також науку релігії. Священик місцевий повинен кожного тижня, або коли час на се позволяет, заглянути до дітвори шкільної. Спробуйте, а побачите, який поступ з цего буде.

Памятайте, та зрозуміти вже раз треба, що лише в українсько-католицькій школі може осягнути правдиву освіту.

**В школі
наша
будучість**

**Попирайте
свою
школу!**

ГЕРОЯМ,

(поляглим за свободу України).

Вона конала, тихо, страшно
 В пітьмі вязниць вогких і темних,
 Де навіть блеск слабий каганця
 Не освічав склепінь підземних,
 Де день ніколи не світив,
 І сонця луч не заблудив.

Вона конала... Гень довкола
 Весна царила на землі,
 Міліони цвітів пахли, цвіли —
 Цвili безкраї степи
 Всьо щастем, миром віддихало
 Наче ніколи бур не знало.

А там вмирає у вязниці
 Україна, земля терпіння,
 І лишень стон часом відбився
 О почорнілі склепіння
 Та крикнув тиран: „Не ридай!
 Клени судьбу і умирай!“

О, коби луч, післаник сонця,
 Тоті тейряви розсвітив,
 О, коби повів з країв вільних
 Й у сю вязницю загостив!
 О, той привіт з вільної землі
 Додав би сил до боротьби!

Додав би сили розірвати
 Залізні пута, сталь кайдан.
 Вязничі стіні^{їх} в прах розмести,
 І показати, хто тут пан!
 І волею, сонцем відітхнути,
 Поміж вольними, вільною бути!

Тоді б Україна перестала
 Бути рабом, рабів землі:
 Чи Москалів, тих рабів царських,
 Чи Ляхів, що самі у ярмі.
 Стала б свободна і вільна
 Та від сліз і горя сторонна!

І много ліг оттак минело,
 Здавалось Україна мертвa,
 Бо вже так тихо у вязниці,
 Не чути ні знаку життя:
 Не чути стону — всьо побачить
 Умерла вже, чи може спить?...

О, ні, не вмерла ще жиє!
 Ще є діти, як орли!

До сонця рвуться волі хочути!
Надію і вірою сильні!

/ О, ти, що іх скував дрожи,
Бо вже надходять пінсті дні!

І надійшов день мести!
Діти України піднялись,
Щоб увільнитись вже раз із вязниці
Пінстити море крові й сліз.

Пішов у бій України цвіт
Здобути Ненци волі світ!
Пішли в борбу. З обіймів батька
Рвавсь молодець в кровавий бій,
З мечем в руці, огнем в юниці
Боресь за бідний народ свій.

Боровсь і падає у борбі,
І знову йшли у бої нові!

А ті, що впали наче цвіти,
Підкошені судьби рукою,
Шо кров свою за край нещасний
В лютім, страшнім бою

Днесь тихо в могилі сплять,
Про свободу України снять.

Вони Україні всюо віддали,
Що лиш серцю дорогое,
Вони лишили всіх найближших,
Віддали молоде житте,

І гадку мали лише одну
Здобути Неньци свободу!

О честь героям, що полягли,
Щоб смертю Неньку воскресити!
О честь героям! Борцям волі --
Іх дух на віки буде жити!

Гроби іх, місця нам святі
Бо там за волю сплять борці!

О честь героям! Честь і слава!
Днесь мирно спіть в своїй землі
І наї грядущі покоління
Вступають у ваши сліди

І наї вмирають у борбі
З мечем в руці, але пільні!

„Павле, хоч одно Отче наш!“

(Перевід з португальського).

В товаристві одного приятеля відвідав я одного дня дім умовохорих. Не був це перший, який прийшлось мені оглядати, але ніколи не забуду враження, яке зліз на мені вид, якого був я свідком. Переходячи високі коритарі, ясно освітлені дався чути проникаючий крик з одного із поблизьких поміщенень:

„Павле, Павле, лиш одно Отче наш!“ — кричав оден з нещасливих божевільних, і після цього чути було з цієї самої кімнати голос, який з чувством і торжественно відмовлив молитву Господню.

— Можемо побачити того нещасливого хлопця — сказав лікар, що служив нам за провідника і на його скинення, одна із Сестер Милосердя відчинила нам двері від згаданої кімнати.

Був це чоловік досить молодий, гарний і надзвичайно живого лица. Повинен був бути чоловіком образованим і як найкраще вихованим, — це було враження, яке відніс я із першого кінення оком.

Коли увійшлисмо, він їще клячав і молився з піднесеним вгору руками. Відтак встав і обернувшись поздоровив нас як найгречнійше, як чоловік зовсім здоровий і при памяті.

Поговоривши хвиль кілька і попрощавшись, подались ми до відходу. Нагло він зближився до мене і затяплюючи в моїх, свої темні, гарні очі, піdnіс руку, начеб якни пророк і сказав:

— Павле, Павле, змов хоч одно Отче наш!

Не перечу, будучи тоді ще молодим, не привязував великої важі до молитви, але ці слова так зворушили моє серце, що я уважав їх як Боже упіmnення. Припадково також називається Павло, для того несподіванка була їще страшнішою для мене. Шо однаке певно, то це, що з цього часу перестав я бути так єбоятним зглядом Бога і повернув на лоно католицької Церкви, в котрої обіймах хочу колись вмирати. Ніколи не забуду несподіваного упіmnення: „Павле, змов хоч одно Отче наш!“ У хвилях щастя і земського поводження, коли мое серце починало піdnоситися гордістю — це упіmnення завсігди приходило мені на гдку, нгучаючи мене складати руки у покірній молитві.

* * *

Історія цего нещасливця, після опінії лікарів неулічимого, була слідуча:

Павло К. був сином купця, ревного католика, мав надзви-

чайно розвинений і бистрій ум, що йому запевнювало світлу будуччину. Вже в початковій школі займав перше місце, так, що його батько залишив гадку учити його купецтва, а позовив посвятитись науці медицини, як цього його син бажав. Хлопець скінчив найвищі школи з надзвичайним успіхом і показався достойним найгарніших надій. Однаке чим більше усовершався в науках, тим більше опускався в життю релігійнім. Не щоби віддавався життю розвязлому, від якого хоронили його добре виховання і запал з яким віддавався праці, але бракло йому першої найосновнішої підстави всякої моральності: стратив віру.

Молитися ити до церкви, припиняти св Тани, це були для нього річи цілком злишні і негідні чоловіка так занятого іншими справами. Навіть не вагався отверто заперечувати існуванню позагробового життя, істнуванню душі, а наслідком цього і Бога; вкінци у всео перестав вірити. Його заміром було урядити життя як найвигідніше, збогатитися і стати великим в очах людей, не дбаючи зовсім о благословенство Боже.

Скінчивши науки і здавши знаменито Іспити, сейчас зістав іменований лічарем директором одного з найбільших шпиталів в столиці. Свідомість, з якою працював, змусила до мовчання його противників, які йому заздростили і многі матери родин кормили надію назвати його одного дня своїм зятем.

* * *

Анна В. була уважана яко перша красавиця у столиці. Дійсно, не лиш була найкращою зі згляду на свою поверхність, але також була найлучшою і найпобожнішою з помежі своїх ровесниць.

Була сиротою, без батька, матери, дочка лікаря, який упав жертвою епідемії. Мати умерла ще передтим. Одна її сестра, тітка Софія занялася вихованням трох дівчаток, з котрих Анна була найменшою. По смерти двох старших, котрі померли на сухоті, тіткачувала з надзвичайною печаливістю над послідною своєю сестрінницею.

Коли батько вмер, лишаючи значний маєток, Анна числила 18 літ. Далека від світової порожністі, була покрною, скромною, любила молитву і часто принимала святі Таини. Одного дня тітка і сестрінниця зістали запрошені на торжество родинне своїх знакомих, у якім, яко приятель пача дому, брав участь і молодий доктор Павло. Тут пізнав Анну і внедовз очарованій її скромністю та іншими добрими прикметами, пристав і до руки. Шлюб мав відбутись за 6 місяців.

Були то дні щасливі для обоїх, аж доки Анна ненадійно під час розмови дізналась, що Павло був недовірком. Всьо їх щастя щезло відразу. Однаке на разі нічого не сказала, головно ізза цього, що в перші хвилі не стало її слів на вираження цього, що діялося з її душі, так була перераженою. Сейчас

зрозуміла, що до вибору остав її одно з двох: або залишити молодого лікаря, або він стане християнином. Старсінський парох, якому повірила біль свого серця та питала, що має робити, щоби потягнути свого нареченого до Бога, сказав зі сумним усміхом:

— Дитино, це не іде так скоро. Серце горде є найгіршим із усіх сердеч. Волить з власної волі і отвертими очима кинутись у пекло чим покоритись перед Богом. В таких обставинах, у яких ти находитися шкода труту присутні, намовляти, розправляти або толкувати. Одноке средство — це молитва. Молися багато за нього, роби маленькі жертви за його наверння, а передовсім старайся, щоби він молився також. Ісли він буде молитися, бодай одно Отче наш буде відмовлені, так можемо мати надію на його навернення.

Анна пішла за тою радою. Молилася, і жертвувала всі свої терпіння, милостині і т. п. за навернення свого нареченого. І майже за кожним разом, коли пращалися, вона просила: Павле, коли ласка, змов ще нині хоч одно Отче наш. Доктор однак звичайно давав винничу відповідь, позаяк був занадто гордим, щоби молитися. Анна, не представляючи собі навіть, до якого степеня її наречений стратив віру, була пересвідчена у своїй невинності, що він всегда сповнив її бажання і що за кожним разом відмовляв „Отче наш“, о що його так всегда горячо просила.

Одного дня Анна і її опікунка поїхали на баль, під час якого усі зауважали, що на лиці дівчини виднів якесь сум та надзвичайна повага. Вона сама о тім не знала. І дійсно, всегдаша молитва і журба о наверненні нареченого кинула начебтінь на її гарне обличчя, але це ночі неспокій обіортав її чим раз більше начебті якесь неясне предчувствя, що розлучиться з предметом своєї любові, або паде жертвою несподіваного випадку. Розуміється на бали був і Павло, який відтак товаришив обом паням аж до дверей їх помешкання.

Пращаючись сказала Анна:

— Павле, цілу сю ніч не знаю сама що за тягар гнете мое серце, начебті якесь предчувте... обіцяй мені, що відмовиш бодай одно Отче наш і то ще нині!

— Алех Анночко — відповів молодець — залиши ці дурниці! Вже пізно, нині нема вже часу на це, іншим разом може...

— Не, Павле, не говори так!

— Що знова! щоб тобі могло статися? Забудь ці дитинства. Ти нині много танцювала. твоя уява розгорячкована. Іди відпочинь, це ліпше як молитися.

— Не хули Бога, Павле! А єсли би тобі що сталося в дірзі до дому? Чиж не потребуємо опіки Божої так само ти, як і я, если хочемо бути здорочі і жити щасливо!

— Але, але — щоби мені могло приключитися цеї ночі?

-- Але мені! Чи ж не помолишся за нас обоїх?

— Нині вже не буду молитися Анночко! Може завтра. Ти роздражнена, здenerвована. Іди спати. Добраніч! До побачення завтра с 11 годин!

— Павле, Павле, хоч одно Отче наш! — сказала дівчина з такою просьбою в голосі, що майже його побідила!

Замкнулися двері і др. Павло, запаливши цигара, пішов тихою ходою у сторону свого помешкання. Прийшовши домів сей-час положився у ліжко, розуміється не сповнивши просьби своєї нареченої. Заснув, але сни всегда йому представляли послідні слова.

Нагло збудився: чу в з цілою певностю голос Анни, котрий його благав: „Павле, змов хоч одно Отче наш, я вмیرаю!“ Став надслухувати, щоби упевнитися, чи не учує відгомін цього голосу у нічній тишині. Здавалося йому, що мігби присягнути, що це не був сон, але дійсність, яка його власне зі сну збудила. Встав і засвітив світло. Сонність минула, убрався і, як це часом робив, коли не міг спати, взяв капелюх і вийшов на вулицю в напрямі шпиталя, якого був директором.

Там всегда було світло і життя при ліжках хорих.

Може з годину забавив в просторіях салях і довгих корітах. Єще пів години більше видержав, але відтак заволодів ним невисказаний неспокій.

-- Хтоби мені дав, щоби ця ніч страшна вже минула і завитав день? — сказав виходячи зі шпиталя, щоби перейти віддовиж ріки у публичнім городі.

Вже зачало небо рожевіти, коли стрінув одного із свісіх то варішів, який дуже здивований, стрічаючи свого приятеля в тій порі на вулиці.

Павло оповів йому причину і супроваджав товариша аж до його дому, де цей старався розірвати його звертаючи бесіду на предмети наукові, що його трохи зрівноважило. Вкінці сам сміявся, що дався занепокоїти дитинними примхами.

Вже була девята година, коли попрощався з приятелем, який порадив йому звідатися до дому нареченої, щоби заспокоїтися зовсім.

— Маєш слухність — відповів Павло — це буде найкраще.

В дорозі ішо приходили йому понурі гадки і якесь предчувствя, але відкидав їх ціллю силою волі. Прийшовши до дому своєї будучої жени, потягнув за дзвінок.

Старий двірник отворив двері по малу, як звичайно, того дня однак ще більше задуманий,

Взагалі стоїв нареченого своєї молодої пані з приязним усміхом, нині однаке поважно його привітав.

— Прийшов трохи завчасно? спитав Павло.

— Досить пізно! --- звучала відповідь.

— Щож то має значити?

— Вже давно Вас чекають.

— Мене?

— Так пане, шукають вас від ранку. Вже кількох післаних шукало за вами, але не нашли вас ні вдома ні в шпиталі.

— На милість Божу, чому?

— Чому... чому...

Старий не мав відваги продовжати, чуючи дрожачий голос, і бачучи розширені зінниці молодого лікаря.

— Говори чоловіче, чому? Говори!

— Сталося... сталося нещастя в тім домі — продовжав старий, при чому потекла слізота по його зморщенім лиці. — На горі довідається решти.

Павло вже не чув послідніх слів, але як божевільний інуся сходах на гору.

В сінях стрінувся з тіткою Анни, яка мала очі червоні, напухлі і бліде лице.

— Що сталося? — скрикнув Павло.

Стара пані переразилася блудним виразом лиця Павла.

— Пано доктор — сказала вона з винущеним спокоєм — сталося щось, так, це правда..., але, але... сідайте перше, я вам розповім все спокійно. І хотіла його наклонити, щоби він усів.

Але Павло скрився захриплим голосом.

— Анну, хочу видіти Анну! — і кинувся до дверей сусідньої кімнати.

Тітка забігла йому дорогу і підносячи руки сказала.

— На любов до Анни заклинаю вас: слухайте і успокійтесь! Заким я побачите, хочу вам сказати, чому ми бажали вашої присутності цей ніч.

Павло послухав.

В тій хвилі отворилися двері від сусідньої кімнати і вийшла служниця, але усунулася сейчас з поспіхом, замикаючи за собою двері побачивши доктора.

Крик страшної розпухненої прошиб воздух. Павло спостеріг, що служниця була в жалобі і що у кімнаті горіли свічки.

Нічо не могло його вже втримати; відтрутів безборонну тітку і кинувся до хати. На ліжку, покрита простирадлом, лежала якась особа. Дві свічки, хрест і мисчина зі свяченого воною вказували, що тут находитися мертвець.

Прикра і надзвичайно разяча воня наповняла кімнату, хоч двоє вікон було відчинених.

Зі скорістю ошалілого, Павло зняв накриття з бездушного тіла. Оден погляд, оден крик і молодець впав зімлійний при смертній постелі своєї нареченої.

Тут була вона. Вчера чаруюча красота — нині цілком змінена: лице зо; илажене, шкіра і тіло спалені; так, що видніли нагі кости; золотисте волосся цілком обсмалене; очі виражаючі невисказаній біль — на ша отверги. Почавши від шиї, ціле

тіло було обвинене банджами, з винятком одної счорнілої руки, що держала крестик. Страшний, переражаючий вид представляв труп Анни. Він здібний був вразити навіть найсильніші нерви.

Причиною так страшної і нещасливої смерти було ось що:

Будучи дуже умученою, удалася вона до своєї кімнати, щоби положитися спати. Але гадка о недовірстві Павла розбила Її сон. Що раз сильніше олановувало її переконання, що буде мусіла зрешіс цего супружества, коли Павло не навернється. Сунна, молячися і плачуши усіла на краю ліжка. Знеможена, по якім часі, уснула в тім самім убранині, в якім прийшла з балю. Під час сну перевернула столик, на якім стояла горюча лампа, нафта розлявшись по ліжку, почала горіти, від чого зайнлялася легка одяг спячої і, в одній хвилі полум'я обняло цілу стать молодої дівчини, випалюючи страхи¹ і болючі рани по цілім тілі. Окружена вогнем, Анна кинулася через двері на двір. Всі в домі спали. Була то 4 год. рано. Вкінці збудилася слуга, яка перелякані вибігла на коритар, де побачила свою молоду паню Цлу в огні лежачу під сходами. Сейчас загасила вогонь, кидаючи накривало на нещасливу. В невисказаних болях занесено Її на ліжко. Сейчас вислано по священика і по Павла. Перший прибув сейчас, Анна приняла послані Тайни, будучи зовсім притокною, бо перед смертю болі зовсім майже устали; наречений не прийшов, вже знаємо з якої причини.

В четверть години по приняті св. Тайн, Анна умерла. ЇЇ поспідне слово було цілковите згодженеся на волю Божу, ЇЇ послідна молитва, щоби ЇЇ смерть послужила які пересторога до навернення нареченого.

Нічого більше не дастесь віднати. Видільсьмо Павла у дому облуканих. Молодий директор шпиталія, який всегда хвалився силою духа, і що нич на світі не в силі його ускорити, ні зломити — збожеволів.

Уповання і віра в Бога, одинокі средства, що могли потішити його — він їх не має і його дух зломався. Стратив розум, повторюючи заедно наче одиноку сгадку своїх днів щасливих: „Павле, Павле хоч одно Отче наш“ — послідні слова, які його нещаслива наречена на кілька годин перед смертю до него висказала, а яких він у своїй гордості не сповнив.

Ось чоловікі, що всю надію покладає на власні сили. В дніх щастя взноситься понад близжніх, а в недолі паде ниаше, чим набагатченіше з усіх сотворінь.

нувати на Божім світі. Поляки старалися всіма силами, щоби наш народ пристав на польське, а Москолі старалися, щоби пристав на московське. І ся не добра робота Поляків і Москолів робила своє, бо український народ винищений безнастаними борбами а в чодатку ще й гноблений на кождім місці, не міг устояти перед таким насильством, а хоч деякі свідоміші та відважніші обстоювали за ним то однак ця оборона мало приносить хісна а вкінці дійшло до цього, що майже всі шляхти українська покинула свій народ і стала або польською або московською і при українськім народі лишилися лише самі селяни і міщани зі жмінкою духовенства.

Однаке і самі селяни і міщане не мали спромоги скріпти та піднести свідомості народної, бо на дорозі стояв прілковитий брак школ і книжок. Під Москолем заказано під тяжкими карами печатати що небудь по народному, по українськи. Поляки знову напихали всюди свої школи і своїх вчителів, котрі виноювали в тій, що вони є Поляками, що це земля польська і т. д., а піз звідки було печуті правди, ніхто не міг почувати нашого народу, що він ані не польський, ані московський, але український, а хто важився це сказати, такого уважано як бунтівника і тяжко карано.

І що з того вийшло? З того вийшло це, що народ не чуючи ніколи розумного і справедливого поучення щодо своєї народності, не міг собі ясно знати справи з цим, хто він є. Так воно тяглося довгі літа і дійшло аж до нині. І нині дієся нераз таке, а передовсім між нашими тут поселенцями у Бразилії, (про цих, що осталися в старому краю й не згадуємо; у них нині цілковита свідомість своєї народності), що коли його спитають якою він народності, то він тим богато не журиться, але відповідає що будь: раз каже, що він »Austriaco«, або »Polaco«, або навіть і »Russo«.

З цею вітко, що в нашім народі покутує велике баламутство і несвідочість, а це не повинно так бути. Ми мусимо ясно знати хто ми є і на чуже не приставати. Ми мусимо вже раз півчитися і памятати на це, що ми є Українці а не Поляки. Москолі чи Росіяне. Як ми будемо вміти себе знати і шанувати, то й другі будуть нас знати і шанувати... Тому, мусимо любре пізнати

Dom João Braga
DD. Bispo de Curytiba

Хто ми є?

Про се нікоже писалося, але відікло, що се ще за мало, коли не всі знають чесно сю правду. Тому повторимо ще раз.

Що ми не були, не є і не будемо ніколи Поляками — о тім не треба й говорити, але інша справа з Москальми, бо з Москalem жпе до 40 міліонів цашого шароду а там в него вмовлюють, що він не український а московський. Ба, і в Галчині, перед великою світовою війною, були не добрі люди, звані москаофілами, когрі рівно ж як самі Москали туманили наш народ і вмовляли в його, що він московський. Про се мусимо інні поговорити.

Чи хто ціє чи той народності — о тім рішає його рідна мова. З мови-бесіди пізнаємо, хто до якої народності належить. Про се читаемо вже в св. Євангелію. Ісуса Христа уважали в Єрусалимі за Галилейця і тому, коли св. Петро зачав відпекуватися, що не знає Ісуса, стали його жили перевоконувати кажучи: «Ти таки певно мусипи бути учеником Ісуса, бо ти так само Галилеець, як Він». Це пізнати по твоїй бесіді. І дійсно це правда. Бо по чім пізнати чи хто Німець? По тім, що говорить по німецьки — по його бесіді. По чім пізнати хто Німець, чи Француз чи Англік? По тім, що Німець говорить по німецьки, Француз по французьки, а Англік по англійськи. Чи не так? А ось вийдеш на вулицю а тут стоять два панки і щось шваргочуть. Слухаєш — а то по жидівськи. То що толі скажеш? Чи скажеш, що то Поляки? Та ні. Але як лише почуеш, що вони шваргочуть по жидівськи, то зараз скажеш: це жиди. По чім же ти пізнати що вони жиди? По їх мові. Ну, а по чім же пізнаєш Українця? Також по мові, по бесіді. Хто по українськи говорить, цей є Українець.

Але тут треба ще одно згадати. Нераз трапляється таке що пр. Поляк вивчиться по французьки і як здібася з Французом, то говорити до його по французьки. Чи можна тоді сказати, що той Поляк є Французом? Не можна. Чому? Бо народність ціє пізнається не з тої мови, якої він лішче деколи припадково уживає, але з тої мови, в котрій він родився, когру з грудей матері своєї виссав — або іншими словами: по ріллій бесіді-мові пізнаємо, хто якої народності.

Є чия рідна мова польська — то він Поляк, є німецька — то він Німець, є англійська — то він Англік, є московська — то він Москаль, є українська — то він Українець.

Друга річ, яку тут конче треба зрозуміти, то це, що народності не пізнається по вірі і по обрядови. Може з вас хто був при роботі у Прусах. Правда, що там в всілякі віри? І католицька і лютерська і кальвінська і презбітеріанська і інші. Але щож — правда, що там усі Німці? Чи пін католик, чи лютер, чи кальвін — а кождай Німець. Отже з того виходить, що годі по вірі пізнати, хто якої народності. А ще що? Ще і то цікаве, що і Німці і Французи і Англіки є латинського обряду, а мимо того вони не є Поляками.

Чому се таке цікаве? Тому, бо у Галичині діялось се і до нині діються в сій справі ісліки баламутства. Польські папи й польські ксьондзи кажуть так: »хто є латинського обряду, то є і Поляком.« А тимчасом се є неправда. Бо ось латинського обряду є наш президент бразилійської республіки, або от Епископ парижський, Екц. Брага, і вони, так одон як і другий, є латинського обряду, але проте не є вони Поляками. Ви вже може чули, як то Поляки кажуть, що Німці є іх ворогами. А прецінь всі Німці є латинського обряду. Чому ж отже не кажуть, що Німці є Поляками? Сели всі ті, що є латинського обряду, мають бути Поляками, то чому ж Німці не мали би бути? А по друге: Чи є де на світі »польський« обряд? Хто його видів? А ну, зайдіть цілій світ, ану питайте всіх людей, чи знаєте хто за який польський обряд? Ніхто не знає про цього, бо »польського обряду« або »польської вірї« немає на цілім світі.

»Ну — скаже хто — за сей обряд, що до нього належать Поляки, не польський обряд?« А певно, що ні — це обряд латинський!

Коли хочете справу провірити, возьміть собі метрику польського шляхтича і дивіться. В метриці мусить бути написано хто якого обряду. Там не найлете згадку про щось »польське«. Дивіться па рубрику, над котрою написано »religio« (релігія), а побачите чорне на білім написано: »confitentia catholica«. Ту метрику і тето слово писав не хто інший, тільки польський ксьондз. А чому ж він не написав

»polonісъ« але написав »романъ«? Тому, бо польської міри віні польського обряду нема нігде.

Однакож польські ксьондзи і папи кажуть, що се польська віра і польський обряд! Річ ясна: їм розходиться тут линія о се, щоб.. збаламутити нашого недосвідченого простолюдин! Бо почім же пізнати обряд, чи він сякпі чи такпі? Обряд пізнається з бесіди, в якій відіправляється Служба Божа і з церемоній, які при тім діються. Если Служба Божа правилася в латинській мові, то се обряд латинський, а если в українській, то український. А чув з вас хто коли, щоби польський біскуп або ксьондз іправив Службу Божу по польськи? Ніхто що того не чув і ніхто нігде нікоми не почус. А се тому, бо нема на цілім світі »польського обряду«. Коли співає польський ксьондз Сл. Божу то він що хвиля обертася до людей і каже: »Домінус вобіскум«. А що, чи то по польськи? Та де! Се по латинськи! По польськи будоби так: »Пан з вами«. А чи чули ви коли, щоби польський ксьондз співав »Пан з вами«? Правда, що ні! А бачите се тому, бо той обряд, який мають Поляки, не є польський але латинський, той самий, що і у Німців і Французв і т. д. А ну, не хайби так хто сказав Німцеві або Французові, що його обряд є польський, ото мавби ся з пишна! Певно, що не хотілося б йому вдруге се повторити! Тому то Поляки і бояться дурити Німців та казати, що їх обряд польський. А прещінь у Німців так само правиться Служба Божа як і у Поляків т. с. по латинськи. Чули ви може, як на Боже Тіло співають польські ксьондзи евангеліє. Правда, що ви не розумілі та чого і не чули ві одного польського слова? А се тому, бо і евангеліє і молитви мусять бути по латинські. Отже чи можна казати, що то »польський« обряд? Хиба глухий таке скаже, таکпі, що дася вести як тели на мозгу а сам не має ні очей, ні уши, ні розуму.

А возьмім тепер наш обряд. Слухаймо: »Горі імісм серца«, »помолімся«, »Господи помилуй«, »щодай Господи«, — чи не по українські? А звідси який наш обряд? Український! Но українськи іправиться в цім Служба Божа, тому він й український! А если в нашім обряді правилася Сл. Божа по вірменські, то якпі би толі був наш обряд: вірменський чи український? А вжеж вірменський. Ну, а щоби ми тоді бути Українці чи Вірмени? А вжеж що Українці!

Адже аві віра аві обряд не означає народності, але розумірна рідна мова. І може хтось бути католицької віри, може бути протестанською, може і ніякої віри не мати, але як його рідною мовою, зкої він завжідн, або має вже уживану в українська, то мимо того є і позістане Українцем. На приміжки, які не мають жадної релігії, а мимо цього вони були, є і будуть жидами.

Наші предки були 1000 літ тому назад поганами і не мали ніякого обряду, однакові вони були Українцями. Поляки 1000 тому назад були рівною поганами, але й вони теж саме були Поляками. І Українці хоч не мали ніякого обряду були такої Українцями і Поляки були Поляками, а вихрестилися — то й даліше лишилися такими як і були — Українці Українцями, а Поляки Поляками.

А тепер ми зашкітаємо тих, що ходять справеді до кієво-церкви і в латинського обряду, але в дому і всюди говорять по українські, хто вони є? Українці! Бо їх рідною розговірною мовою є мова українська. А може вони є Поляки? Ні! А щож зробити, як польські ксьондзи кажуть, що кождий, хто в латинського обряду, в Поляком і сказують латинника, щоб говорив по польські? Такому ксьондза відповісти, щоби не надужинала свою уриду і не фальшивав палухи Христової, а взяв собі за примір св. Павла, котрий явився Римлянам і Грекам, але нікому не казав, що той Грек, що охреститься перестане бути Греком, але Римлянин Римлянином. То, що тепер виправлюють польські ксьондзи з Українцями є противне духом католицької Церкви, духом любові Христової, духом пайпрестійної справедливості, або іншими словами: Се в положенні праві Божого і людського. І нітім слухати їх не вільно, бо буде гріх.

Зібрали ті все разом, кажемо, що по обряду або по вірі не можна пізнати хто якої народності. Се можна пізнати лише по рідній мові. Отаке если пр. Іван с справедлівістю латинського обряду, але в щоцешній своїй бесіді уживає мовою українською, то він, зокрема не є Поляком, але справедливим Українцем. І хочби йому не знати чо говорив, що він Поляк, то се буде неправда. Тоті Іван повинен відповісти так: »Я є справедливість латинського обряду, а че народності української.

Або возважм ще так: Е господар Стефан! Його батько і

матір в латинського обряду, але в іома і веюди говорять лише по українськи а по польськи ві, то що? Чи можуть вони сказати на себе, що вони Поляки? Ніколи в світі! Вони мусить сказати, що вони Українці латинського обряду а не Поляки. А ясли би вони сказали, що вони Поляки, то будуть мати за со гріх, бо скажуть непранцу, а говорячи неправду с гріхом. А прецінь гріхи не вільно ніколи і хочби хто мав через сказанис брехи вибавити з пекла всіх нещасливих проклятих, або навіть цілій світ счасті, то такий не вільно юму сказаги непранци, не вільно згрішити.

Тому хотяйба тобі обіцював золоті гори, всі скарби сего світа, щоби лиш ти, Україно-латиннику, сказав, що ти Поляк, то ги не можеш ніколи в світі датися на се напоміти, а мусиш сумлінно і перед Богом сказати: »Я но є Поляк, я Українець латинського обряду.«

Що одне бываемуцтво Поляки поповниютъ, бо какуго так: »Якою хто мовою молитися, такою він і народності.« Однак се чиста непранца і як би Поляки не були такими загорілічими, але розумними католиками, то самі стидливи говорити такі пісенігніці. Во от польські і спіскопи і священики мусить відирачати свої станові молитви, або як вони кажуть, »бревіржи« лише по латинськи, а яслиби відправляли інакше а не по латинськи, то мали бы за со гріх смертельний. Єслиб отже було правдою се, що кажуть Поляки, то в такий спосіб всі польські ксьондан не булиб Поляками але Латинянами, а прецінь вони не с Латинянами але Поляками.

Але скаже хто, що прецінь всі латинники в Галичині, хоч не вміють інакше говорити, як по українськи а однак молитися лпше по польськи. То власно се є великою кризлою для них, що ім забороняється молити по іх рідній мові а силус молитви на чужай. Такого безправства нема на цілім світі. Во всі народи молитися і славить Бога по своїму. Німець по німецькі, Француз по французькі, Мадир по мадирські, Хінесь по хінеські і т. д, хоч всі вони латинського обряду, а Українці латинника слують Поляки, щоби молився не по українські, але по польська! Як всі латинники мають молитися по своему, то й Українець-латинник мав право молитися по своему, а хто йому со зборонис, то робить юму велику брівку, бо Українець хоч латинського об-

ряду мас молитися по українськи, бо така є воля Божка, а хто робить інакшо, то проганитьсі волі Божій.

Ми знаємо, що за се, що ми відкриваючи в сей спосіб баламутгва Поляків, яких вони допускаються на Українцях-латиниках, стигнемо па себе іх гнів, ѿсмі дарма! Ми мусимо писати іправду і ми пишемо так, як намкаже нашо сумліннє, наша католицька Церква і сам Г. Бог. Ми гринаємося толі святої правди, котра каже: »Не чини другому тою, що тобі не мило«, але хочемо, щоб і Поляки сего також трипалися.

Десь буде тому кільканадцять літ, як в Німеччині зачали силувати Поляків-латинників, щоб вони молилися не по своєму т. с. по польськи, а по німецька. Поляки наробыли такого крику, що аж страх. І слушно! Ми самі кажемо, що тоді Німці такої кривдили Поляків і Поляків со боліло, бо кожда кривда болить. А чи ж Українці-латинники не мають серця? І іх болить серде так само, як і Поляків! Єсли Поляки кричуть на Німців, котрі силують іх молитися по японськи, то чи ж Українці-латинники не мають права так само на Поляків жалуватися за те, що силують іх молитися по польськи?

При тім мусимо заявити, що це все написали ми не па те, щоби Поляків образити, або викликати проти них якусь ненависть. Борони Боже! Сі слова наші що відносяться до цілого народу польського, ані навіть до Поляків, що мешкають цілком відрізно від наших, а лиш до тих Поляків, що живуть між Українцями, перетягають на латинський обряд і голосять фальшиві засади, немовби кождий католик латинського обряду був вже тим самим і Поляком і мусів по польськи молитися а своєї рідної мови цуратися. Сю задачу осуджуємо яко фальшиву і незгідну ані з духом католицьким ані навіть з найпростішою людиностю.

За сі наші слова прайчасмо па себе нову відвічальність перед цілим світом і з цими готовісью сейчас стати перед найсправедливішим трибуналом Суду Божого без найменшого страху, бо сі наші слова не містять в собі нічо пінше, як лиш чисту іправду. Господь Бог приказав любити батька й матір а тим самим і свою матірну мову і вітчину, а тим самим завів віркательсѧ своїх родичів і своєї рідної мови. І ми собі закон Божий лиш пригадуємо і хочемо, що-

би всі люди Його точно заховали. А чи ті Поляки, що по-рекручують Боже право і перетягають Українців на »польське«, можуть за се без боязни ставити перед справедливим Судією? Певно, що ні! Бо за се ческас іх строга нагана на страшнім суді, що вони подонтали четверту заповідь Божу і заповідь любові близького.

Тому і не думаємо ми викликувати на згаданих Поляків якої ненависті, але хочемо лише видігнати від них бодай каплю якої людяності і справедливості а заразом отворити очі тим Українцям, що в латинського, а в котрьх несправедливо вимовляють Поляки, немовби вони були Поляками а не Українцями.

Замамятаймож собі, що народлість чиось пізнаємо по по Його вірі або обряді, але по його рідній матерній мові. А аніде Українцем є кождий чоловік, котрого рідною матернію мовою є мова українська.

Проте ми, Українці і тут в Бразилії, на чужпні людім свою мову. Сею мовою говорім в дома і всі між собою. Учім своєї матерної мови свої діточки, посылаємо в першій мірі свої діти до українських шкіл, та й ті школи піддержуємо. Намятаємо на слова нашого народього пророка Тараса Шевченка:

Учітесь брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь
І свого не цурайтесь!
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає.
Чужі люди цураються —
В хату не пускають,
Свої діти мов чужії.
І немає злому
На всій землі безконечній
Веселого дому.

Жінка: — Ти мене не любиш і ніколи не любив. Я присягнула, що ти в чотири місяці по мої смерті оженишся з другою.

Google

Муж: — Твоя присяга злишна для мене. Я відмакаю тобі віро-

Туга за Вітчиною.

В країні сонця, вічної весни,
В гаях цвітучих, чумої землі,
Де вебо чисте, безмежно ясне,
Таке прозоре, голубе, красне!
Про тебе мрію земле моя,
Земле далека, тик дорога!
Тут так прегарно, а пречінь все
До тебе думка тужна пливе!

Хоч на чужині все май цвіте,
Красою весняною пишається все,
І хоч о землі мої родини
Бескрайні ділить не: неаглубина,
І хоч ніх ділить краї пристори
Глубокі ріки, високі гори,
О землі рідна гадка мої,
Вічно, невпинно, все при тобі.

І коли вітер бурливі туці
Возьме на крила свої могучі
І коли бачу що хмаря ті
Летять зі Сходу, бурі грязі,
Штату хмар тих: »Скажіть мові
Може ви були в моїй землі?
Може з потоків чистих України
Несете лені дощу перлини?

Може ви хмарі в тих слів новотвілі,
Що іх діти України вролили?
Може тому ви темні такі,
Бо ви там чули скорги страшні?
Може тому спішитеся так ви,
Щоб якнайскорше згідам втічі?
І усі сльози, недомлю, біль,
Що іх несетe з розивих піль
Ось тут промати в чужій землі?
О мої хмари скажіть мені...
І коли погано, під тихі бори,
Над стрункі пальми, старі піньори.
Місце: сріблясте сипле проміння,
Здається пале »І я був іоні

Гень там далеко, де край терпіння,
 Той край, що звесь Україна,
 І соловія пісню там чув,
 В садах вишневих тикож і був
 І хвилях Дніпрових і відбивався
 Та в визонькі хатки закридався,
 Бачив я у вязанцях як таї страдали
 Борці за волю — я умирали!
 О земле рідна, земле нещасна,
 Так мила серці, земле так красна!

Коли про тебе земле¹ згадаю
 Крил я орлиних собі бажаю.
 Щоб ще хоч раз відіткнути,
 Новівом стену горе забути,
 Ще раз побачить цвітучі вишні
 Хутори твої і сади пишні;
 Ще раз у степу вільнім спочати,
 Ще раз ти узріти і умирати.

Столітна річниця незалежності Бразилії. (1822 — 1922)

краз цого року в день 7. вересня святкує наша нова
 вітчина, Бразилія, сотну річницю проголошення незави-
 симості.

Хто з нас, котрий хоч трохи знає історію народів,
 не відчує, що це за любе, дорогое слово незалежність —
 непідляглість народня, де народ може тішитись, що в
 його хаті „своя правда і сила і воля“. Вже старинні поганські
 народи розуміли це як слід що ця незалежність, це найбільший
 і найдорожчий скарб народа, за який давали в жертву своє май-
 но, свою кров і життя і не жахались навіть найстрашніших
 мук, щоб її зберегти. Це був для них жемчуг, за який платили
 всім, що мали найдорожчого і підіймали сотни геройських зусиль,
 щоби його затримати і забезпечити. Ізок тепер говорити о
 народах, які просвітились світлом Євангелія, чи що цю природну
 любов до свободи освітили і усовершили науковою Спасителя.

Нема народу на цілому світі на такім низькому рівні просві-

ти, щоб не мав почуття своводи, щоб нею не дорожился і її не цінив над усе, що гут має на землі. До нині ще ллуться ріки крові, і найменший народ нічого не жалкує, щоби лиш ту независимість собі здобути. Теперішня війна дає нам чимало таких доказів.

І не дивно, що у нас в Бразилії найменша дитина знає, яка то подія збулась дня *võte de Setembre*, — не диво, що в цей день кожного року ціла Бразилія торжественно і пишно святкує цю подію на спомин — а найгарніші вулиці та площи іменуються *днем цей радісної хвилі* — *7 de Setembre*.

Гляньмо і ми в Історію минувшини Бразилії і згадаймо про цю хвилину.

Як нам передав історія, цен наш краї, цен велит на континенті Америки Півдневої, так іншний, богатий та свободний своїми вольностями, зістав відкрити в недовзі по відкриттю Північної Америки через Колюмба.

Був це край дикий, заселений лише індіянами, про який Європа не знала.

Історія Бразилії, це історія одного із найновіших народів, який в сприяючих обставинах кроком велитня іде вперед, щодня кріпшає — росте. Велика свобода; здоровий клімат, природні богатства землі приваняють чимало емігрантів, які згодом асимілюються і стають горожанами цеї і до нині ще так мало заселеної країни, хоч після останнього обчислення Бразилія має вже понад 30 міліонів населення. Чи дійсно не дивне це, щоб народ, якого історія сягає зaledви 4 сотні, так здорово побільшився і розрісся, коли другі народи, прим. Французи, потребували до цего десятки віків.

Дійсно Бразилія росте та росте на очах. Історія цього краю, це історія 422 літ.

Як подав історія, першим Европецем, що став на землю бразилійську, мав бути Пінзон в 1500 р. Но ця перша виправа була без наслідків. Доперва виправу Педра Альвареса Кабрала і Амерікі де Веспучі в році 1503 можна дійсно уважати за відкриття Бразилії, хоч Кабраль висів в січні 1500 р. в околиці „Порто Сегуро“ і заняв цю землю під владу португальську. Поселенці Португальці що раз то більше занимали цей край. На початках заселювано цю землю злочинцями, розпусницями, жидами і не привязували до цеї землі великої ваги. Та з часом таки піднісся тут промисл передовсім повстали цукроварні. Відтак заложено тут місто Єзуїтів. Королі португальські в надгороду за заслуги ленкій шляхти зачали роздавати просторі обшари земель. Цілій заряд був в руках губернатора. Першим таким губернатором т. є. в р. 1548 був Тома Соуза — жид. Із занятих земель отворено в початках 12 дідичних капітаній або губерній. Найвизначнішою була губернія С. Павльська. Позаяк не було численного заселення, почали спrowadжувати негрів з Африки ~~індіанців~~ іншінків робітників.

В р. 1580 Бразилія враз з Португалією дісталась під владу Філипа II., короля іспанського і була під цею владою до року 1630, доки Голландці не здобули її на іспанцях, назначуючи Маврикія Нассавського, головним губернатором цеї кольонії.

Коли знова Португалія вибилася на волю в 1640 р., позбулась і Бразилія панування Голландців і в вернула знова під владу Португалії. Уже в трох століттях Бразилія перейшла своїми розмірами матерні Португалію, хоч всегда ще позіставала під владнню Португалії як провінція і хоч ні один з ворогів не бачив її.

Назва Бразилії походить від дерева, котре теж звалось „бразиль“ і котрою велика скількість находилась власне у тих сторонах, де почалась колонізація краю.

Зверху владу над цілою провінцією мав віце-король, якого іменував король португальський від року 1750, даючи йому за сідибу Ріо де Жанейро. Однак Португалія обтяжувала лише і нищила Бразилію, вивозила звідсіля великі скарби: цукрову трощу, в тодішніх часах дуже дорогу, золото, дорогоцінне каміння, діаманти і т. п.

Вже один молодаий військовий чоловік, іменем Тірадентес пробував скинути владу португальську враз зі своїми заговірниками, та че вдалось. І заговір висліджено і його убито. Однаке внедовзі такі обставини склались, що Бразилія зовсім легко скинула ярмо португальське.

Сталося це в такий спосіб:

За часів Наполеона I. Бонапартого мусів король Йоан VI утікати до Бразилії, позаяк Наполеон заняв Португалію за це, що король тримав союз з Англією, з якою він був у боротьбі. Коли минула небезпека вернув був він вправді назад до Португалії, але тут у Бразилії оставил сина свого Дон Педра, яко регента. Знаючи однаже добре, що Бразилія хоче вибитись з під кермі португалької, бож і сам, за час своєго побуту мусів примирювати повстання в Пернамбуку — радив проте свому синові Дон Педрові, щоби цей-став на чолі руху визвольного.

Дон Педро зумів з'єднати собі народ. Сам став верховодити іншими, що стремили до незалежності, спротивився ухвалі кортезів португальських, які його відкликували з Бразилії і проголосив пропамятні слова: „Незалежність, або смерть!“ З того часу Бразилія стала зовсім вільною, незалежною від юнікого державою.

Це сталося сесою вересня 1822 р.

Ось і чому славний цей день «sete de Setembro»

Правда, що хоч народ бразилійський здобув легко самостійність, але це проголошення її не уйшло жерта і борби, як в Ріо де Жанейро, Пернамбуко, Багії; однака не було це отримане з такими жертваці і з такими смертельними борбами, як це здобували собі її інші народи, і не так як се ми, Українці, її здобували.

Однако єсть народ сказав: „Незалежність або смерть! Або здобути, або в хаті не бути!“

Це і наша дивіза, наш клич в борбі за незалежність! І наш народ сказав і дотримує слова. Хто в силі почислити ті жертви життя і крові, які впали під тим кличем і ще падуть на нашій безсталанній Україні і будуть падати доти, доки не запанує „в своїй хаті своя правда, сила і воля“.

Косинський, Наливанко, Хмельницький, Гонта, Залізняк — це наші Тірадентеси, чи боролись за независимість нашої Неньки-України. Сьогодні вони повстали знова в наших Махнах, Марусях, Зелених, Голубах — та хто їх счислить! — а вони назначили на стягу „*Independencia oïs morte!*“ — независимість або смерт!

Під тим кличем вставали подоптані народи і здобували волю. Не убили, не затерли, не вирвали із сердець 40-міліонового нашого народу цей дивізій московські царі; не видрапав ІІ за кровавлений білий орел з наших грудей через стільки століть — певне, що не видре ІІ й тепер. Не скує душі живої і животу слова. І хоч мало би тільки жертв, сліз і крові виляти, що „напоїть всіх імператорів стало би“, то таки народ наш геройський не відстрашиться, а тим більше, що з примірів предків має спонуку до дальшої борби і несита Польща „не виroe на дні моря поле...“

Давби Господь Бог, щоб цей рік був тим щасливим роком і для нас Українців, що коли торжествує наша прибрана друга вітчина столітну річницю своєї независимості і нам признала це право враз з усіма народами антанти і світа.

Смішний кутик.

Найближча фамілія.

Трафилося було недавно у Львові, що на найкрасшій улиці, куди проходжувалися польські панки, з'явилася нечайно велика свиня. Збіглися люди оглянути те соторіння, а неодному аж слинка потекла на бороду. До гуртка збігалося щораз то більше людей. Побачив це гольський генерал і мершій післав по відділ польських вояків. Прибули вояки а з ними польські офіцери і далі розганяли людів. Але якось то не йшло.

Тоді якийсь панок крикнув голосно: „Панове розейдьзьесен! Нех сен зостане найбліжча фамілія!“

Люди скоро перозходились, бо ніхто іс був ласни призначатись до фамілії свині.

Коло безроги лишилися самі польські офіцери і вояки.

Ширім Апостольство Молитви.

Яка добра є та наша мати, съв. католицька Церков! Ой вдячність їй належиться від нас. В своїм духовім життю, все що мрєш, йде від неї. Она перша стояла при твоїй колисці, з ненависної дитини зробила тебе дитиною Божою. Кормила тебе своєю науковою, коли в родинний стан ти вступав; посьвячувала тебе своїм благословенним, коли ти захорував лічила і потішала тебе, коли в гріх впав, єднала тебе з небесним Отцем і на смертельній постели тебе відвідувала і до самого гробу йшла за тобою. А ту єще не конець. Єї любов сягає дальнє, дальнє по за гріб. Через сотки літ до кінця съвіта в молитвах і в своїх съвятих Жертвах згадус за тебе і не полишає покійну твою душу. За те велику вдячність і любов повинен ти оказувати тій матері съв. католицькій Церкві. Чи не правда?

А в який спосіб можна їй оказувати любов? Ріжні, преріжні є способи до сего, але не кождий для кождого. Не можеш пером в руці боронити єї краси, єї слави, єї науки; не можеш голосити словом правди Божої, не можеш сповняти великих і тяжких діл; так маєш під рукою інший спосіб, щоб оказати вдячність і любов съв. Церкві.

Одно можливе кождому, а те і ти потрафиш. А щож то такого? То молитва. Нею найбільше окажеш любов съв. Церкві, нею відвдячишся її.

Съв. Церков, так сказатиб молитвою жиє. Як рання роса для цъвіту і для деревини, так молитва є потрібна для съв. Церкви. Без неї съв. Церков занедіє, не принесе овочу, не богато причиниться до слави Божої. А се знали добрі перші християни. Коли на съв. Духа чекали в Єрусалимі, то всі разом з Матерію Божою довго тривали на молитві. А коли

їх переслідували, коли іх на смерть провадили, то молитвою боронились.

А коли перший папа съв. Ап. Петро дістався до темниць, в неволю, тоді перші християни сейчас збираються на молитву, остерігають Христового Намісника від нещастя і чудесним способом стягають з небес Ангела, що розвязує окови Петра і виводить з темниці. Тому съвяті Апостоли у своїх листах до вірних писали і просили їх о поміч з небес все повторяли: „Братіс, молитеся о нас“ а робили се тому, що самі нічого не можуть, єсли Бог не поблагословить.

А не дармо молилися. Молитва їх була найкрасішим апостолованем. Через неї съв. Церков украсилася съв. Мучениками, съв. Ісповідниками, через неї зацвила съв. віра, любов, невинність і то серед загального зіпсуття і переслідування поган. Через молитву побіджала св. Церков ворогів, через молитву єї сила була більшою від сили пекольних ворогів, а ті що наставали на съв. Церков не згубили єї, а лише себе затратили.

А тепер що? Тепер маєш прообраз тих давніх перших християнських часів. Як широка земля, всюда борба між старими християнами а новими паганами, всюда підняв голову антихрист, всюда хоче він погубити съв. католицьку Церков. Настають вороги на съв. віру- нищать Христові установи, життєродинне перемінюють в життя звірят, насыміваються з чесноти, зтягають на съвіт неволю, в неволю взяли самого Христового намісника і замкнули його в його власнім домі.

Ну — але славити Бога і в теперішніх тяжких часах повстали проти тої грози пекла відважні борці, не устрашимі Апостоли, католицькі епископи і съвященики. Они неустають в борбі, словом і пером відпирають ворожі напади, але єсли їх без помоч Божої слабі. Аби їх праця, аби їх заміри принесли добрий овоч, потреба, аби їх працю скріпляла молитва всіх вірних. А се наш обовязок. Як в борбі за вітчину одні несуть оружіє, другі достарчають їм

збрюї, поживи, інші ратують зранених борців так само і в борбі ж за съв. Церков одні мусять наукою, письмом поконувати ворога, а другі є обовязані їм помогти, приєднати для їх праці Боже благословення.

На те власне є Апостольство молитви. Ті всі, що до него належать, умоляють щоденно Пресвяте Серце Ісуса много, а много ласк.

І тут в нац в Бразилії не великий гаразд. Хочемо гаразду для нашого народу, для наших родин, для нас самих, впишімся до Апостольства Молитви.

Хто почислить ті ласки, що через се Апостольство одержувється?

Спробуймо. Най не буде одного, щоб до сего не вписався. Хочеш добра для лінії цілої, впишись до Апостольства, хочеш добра для Вітчини, для своїх діточок, ніхто інший не поможет так, як Пресвяте Серце Ісуса.

Вписуймося, а тоді переконаємося. Хочеш бачити где добро, то глянь на сих що суть добрими членами сего Апостольства.

СМІШНЕ.

Проходжувалися дві дівчинки -- одна шест літна, друга ось-молітна. Переходячи коло загороди, де паслися корови -- одна каже до другої:

- Чи бачиш ті дві корови -- одна біла а друга чорна?
- Так З білої доять молоко а що з чорної?
- З чорної... каву.

Нарікаючи на тяжкі часи, батько родини каже:

— З кождим днем дорожнеча страшна йде вперед; що лиши купи, коштує велику суму грошей.

-- Не вірте саму тату -- каже син Перечитайте сю часопись а переконаетесь, що в однім селі за 5 польських марок дали одному чоловікові аж 13 букв!

— Кириле! Чому так пізно приходиш до школи?

— Прошу пана учителя, бо татуньо билися з мамунею, а я чекав, хто виграє

Християнська робота.

Хтож з Українців-католиків не слухав сам, або не чув про гарні науки Екенц. Митрополита Андрея Шептицького? Наче чую ці слова та бачу Його щире серце, котре не лиши обгортало любовю своїх вірних підданих, але ілоноталоє і тими, що то і ріжких праців опустили рідний край та нішли шукати хліба гендалею, далеко за море. Це викрилось це, що добрий батько відчуває бо в Крехові на відпусті р. 1913 Екенц. Митрополит коли мав науку до кільканадцять тисячного чіваного народу, згадує про Українців в Бразилії, вивчає та килька разом зі всім зібранням народом, щоб і за тих розкинених поселенців помолитися до Всевишнього. Щастя наше, що маємо такого Батька, а не більше щастя, що матимемо нагоду витаги Його мік собою як післанця Столицеї Апостольської.

Щоби бути гідними овечками так Достойного Пастури, повинісмо часто пригадувати собі Його слова та після тих вислівок вести своє життя. Ось на ем місці поміщую гарні вислівки, ради, науки, виняті з посланій Екенц. Митрополита.

В ЧИМ ЩАСТЕ ДОЧАСНЕ І ДОБРО НАРОДУ?

На першім місці моим обовязком є шукати душ вірних і бажати вічного спасення: бо і Христос прийшов на сей світ людий спасти, бо спасене луї се справа найважнійша, конечна. Однаке нині я не буду говорити, о душевнім спасенню, а всю і вашу увагу бажаю звернути на ті невідрядні обставини в нашім теперішнім життю, вашому здоровлю, добробутови, просвіті, і нашим спільним, народним інтересам.

Такої бесіди ви не сподівалися від мене. Чи я лікар чи я хлібороб, чи я політик, щоби питати про здоровля, про добробут, про просвіту? Ні, я не лікар, не хлібороб, ані навіть політик, я отець! А вітцеви нічо не є чуже, що дітий його обходить. Ісус казав мені вас вести дорогою спасення і даа мені серце людське і людську любов до вас, і ю простить, що я тині не зачну від провідзуання слова Божого, а зачну від сей людської сторони вашого життч, і гніватися за се не буде. Адже і Він, захи зачав вчити, взяв на себе біль і терпіння людей, і ділив з ними ціліснік життя. Адже і Він, зачинаючи проповідувати, першим чудом в Кані Галилейстій посвятив життя родинне, перемінивші воду у винс, і в тім показав свою печаливість для земської сторони людського життя. І в цілім Своїм життю научаючи при тім уздоровляю хоріч, давая корм голодним і потішав терплячих. Тож ще дивується, що я, слуга Христовий, зачну свою бесіду до вас про ваше здоровля на цім світі і про ваше добро дочасне.

Нам треба дбати про здоровля тілесне. Нечистота і піянство нищать здоровля.

Мене, мусите обходити тілесне, фізичне здоровля твое, мій

Homenagem ao CC Chreston H. 3 M. S. e T. M. S.
e Colégio dos Anges — Prudentópolis — Paraná — Brasil

народе рідний, бо знаю, що лише раси здорові і фізично сильні можуть бути щасливі; знаю також, що здоров'я і моральність так з собою є звязані, що одно від другого залежить. Недуга, хоч може бути допустом Божим, завсігди однак є перешкодою в виконанні обовязків, і хоч терпеливо занесена може бути причиною заслуги, однак о много частіше буває причиню до гріха. А з другої сторони неморальність все або дуже часто підкопує здоров'я.

Нарід неморальний веде сам себе на певну загладу; нечистота і піянство є страшим фізичним самовбійством, є раком, що переходить з покоління в покоління. Гріхи людей відбиваються часом ще в десятім поколінні безсильнотю, затупленням ума і ріжними хворобами. І якже не кликати, і то кликати так голосно, щоби мій голос зайшов до кожної хати і щоби кождий з вас його почув і порозумів:

Братя мої мили! Коли любите свої діти, свій нарід, коли дбаєте о щастя і здоров'я — живіть морально! Не вбивайте своїх дітей, не марнуйте неморальністю основних народніх сил. Бійтесь гріха, бійтесь дочасної і вічної карі Божої, бійтесь тих страшних наслідків, які наносить неморальність на кожного з осібна, на родину, на цілий нарід!

Тому, Ви родичі, стережіть невинності ваших дітей як ока в голові; бороніть їх перед згіршенням!

Ви молоді всіх станів — памятайте, що від вашого морального поведіння залежить в великій частині ваша доля вже на сім світі! Цініть собі невинність і чистоту понад всі богатства цього світу. Не вдавайтесь в товариства людей, котрі могли би вас псувати.

Ви, що вступаєте в святий стан супружеський, з Богом нове життя зачинайте, а ваші супружества нехай будуть чесні і святі!

Ви, що живете в супружествах диких, опамягайтесь, не давайте людям згіршення, не виставляйте себе і дітей своїх на встиг у людей, а у Бога на карі!

Ви, братя мої, робітники і хлібороби, що в деяких сторонах марнуете ще майно і здоров'я на горівку, покиньте її, будьте тверезі, заводіть по ваших місцевостях братства тверезосги! Памятайте, що піянство нищить здоров'я і підкопує маєток, а до того заслугує на кару Божу.

Нарід моральний, фізично сильний, здоровий і тверезий легко при усилній праці і ласці Божій здобуде собі навіть в тяжких обставинах добрий економічний біт, доробляється маєтку, стає заможним.

О дбалості о маєтку.

Люди часом думають, що наука Ісуса Христа стоїть на заваді в старанніся о маєтки. Так воно не є! Як Бог приказав пер-

шим нашим родичам працею заробляти собі на життя: „В поті лиця твоїого істи-меш хліб свій“ (Бітія 3, 19) — так наука Ісуса Христа накладає на нас обовязок працювати на себе самки, на діти і родину. „Кождий нехай трудиться — каже св. Апостол Павло — нехай працює своїми руками, аби мав що дати тому, котрый потребує.. А на другім місці: „Прону вас, братя мої, сповняйте свої обовязки та працюйте своїми руками, як я вже сказав вам.“

Поза тим наука Ісуса Христа є великою помочію до осягнення добробуту, бо освіщає і скріпляє то, що після гацки всіх розумних людей є одинокою чесною дорогою до осягнення маєтку. Вона вчить праці, ощадності і взаїмної помочі. І так справді ліпше працює той, для кого праця є не лише средством до осягнення уживання, але й обовязком належеним від Бога і не лише дочасне добро приносить але і вічну нагороду. Ліпше уміти ощадним бути цей, хто свою працю уважає не за свою лише власність, але також власність дітей і будучого покоління, а по часті за власність цілої суспільності; хто знає що з дарів Божих має колись здати строгий рахунок перед Г. Богом.

І взаємно поміч успішніша і ліпша, коли стойть на взаємнім ушануванню свого добра, на правдивій любові близнього, опертій на спільніх пересвідченнях віри.

Так, добрі християни ліпше працюють, є ощадніші і більше собі взаємно помагають.

Без праці і ощадності нема маєтку.

Для того я не лише не бороню вам старатися о маєток, але до того хочу додати ще і це, що ви ще замало дбаєте о ваше добро, замало вмієте шанувати свою працю, а легковажно її марнуєте задля чого небудь. Будьте працьовиті, ощадні, тверезі, праці свої не марнуйте, а передовсім тримайтесь своєї землиці, не випускайте її зі своїх рук. Стережіться лінівства; у всіх станах лінівство є заразою, є марнованням свого добра. Во час до праці єсть також даром Божим і даром цінним, працею можна його замінити на маєток, а дармованням та лінівством на власну шкоду. Чоловік працьовитий не має часу грішити, є добрим мужем для жени, добрым вітцем аля дітей, а для сусіда є помочію, добрым приміром; у него є що дати убогому і діти може ліпше виховати; і в його господарстві порядок, а з часом достаток.

Противно чоловік лінівний, до праці тяжкий, буде тягарем і для родини і цілої громади; не лише маєток змарнє, але через лінівство стане з часом неспособним до праці, бо за лінівством війде в його душу всяка гниль і всяка нечистота моральна. Мило подивитися на село, де нарід пильний, працьовитий, зі сходом сонця береся до праці, У них повно і в хаті і на обійстю і в оборі і на полю, в юди красно, порядно. У них і страва лучша, здоровша; а від лучшої страви і охота і сила більша

до праці. При таких людях і вбогий накохмиться і сирота по-ніч найде і вдовиця з голоду не загине: при таких людях і худобині ліпше і більше працює. Дивіться на людей по чужих трах. Нераз бував у них земля гірша, як в наших, але працею і ощадністю люди лійшли до того, що селянин навіть убогий має всюди красну хату і ліпшу страву, як між нашими людьми багач. Або і між нами самими, котрий ощадний і працьовитий, і то він скоро доходить до добробуту. Тож і ви всі отримаєте з своєї непорядності, возьмітесь до праці, щадіть, а дастъ Бог, забавом поправите свою долю.

Самі не дамо собі ради; треба учітися разом.

Лучітесь разом, заводіть по ваших місцевостях крамниці християнські, будівляні і запомогові товариства і всякі інші по-житочні установи. У нас священиків знайдете завсігди не лише поряду, але — о скілько воно буде в наших силах — також і зоніч.

Памятайте, що лише тримаючися св. віри, св. Христової Церкви, тримаючися з нами, зможете по Божому жити, та по Божому дороблятися маєтку. Як будемо разом триматися, то в кождім ділі будемо сильніші. А противно, коли поділимося, осібнемо і до нічого не дійдемо.

Памятайте, що Церков Ісуса Христа є безмірною силою, бо силою Божою, котра може нам дати поміч не тільки в справах, що відносяться до душі, але також в справах дочасних.

Памятайте і на се, що наука, яку вам голосять Отці духовні — є словом Божим; що мусите її принимати як би з рук Богих, бо прецінь Ісус Христос сказав: „Хто вас слухає, мене слухає, а хто вас відрікається, мене відрікається”. Мусите мати до нас священиків довіря, бо ми прецінь о ваше добро дбаємо, коли в наші руки Ісус Христос віддав справу вашого спасеня, коли вас дав нам за синів. Не ходить нам о нас і нашу славу, коли ми зможемося від вас довіря і послуху, але ходить нам ваше добро, бо знаємо, що коли нашій науці не будети вірити, не буде знати Христа; коли з наших рук благодаті Божої не дістанеться, то цілком не будете її мати, бо не знайдете без священиків ані слова Божого ані відпущення гріхів, ані жадної другої Тайни. А без нірі в науку Ісуса Христа не можна Богови подобатися, а св. Тайни є єдиним жерелом благодаті Божої.

Ми треба триматися науки Христової, а не якої іншої, коли хочемо бути богатими.

Але наука Ісуса не лиш для одиниць, але і для цілої суспільності є дорогою до добробуту, є найліпшою підставою економічної сили суспільності, яку становить не сумма маєтків, а пересічна заможність всіх.

Лиш ф та суспільність богата і сильна, в котрій всі, або

майже всі, відповідно до своєго положення, є заможні!. Не зможе пригадувати богатства суспільності, коли нерівномірно розложені на всі верстви і оскілько може бути, на всі одиниці. А таке рівномірне розложение не можливе без права морального, котре на рівні всіх обов'язує.

А се говорю до вас, що шукаєте сили економічної без моральності, без закону Божого. Неможливий є бит економічний без моральності, бо є неможливий без суспільного ладу; а ладу суспільного нема там, де нема рівноваги прав і обов'язків. А се знова рівноваги нема, де нема етики.

Рівно ж неможливий є бит економічний, опертій на етиці, котру понимається як справу приватну кожного з осібна; бо така етика є передовсім у кожного, або майже у кожного, ріжна, а для того не має дссить сили до вдергання рівноваги в суспільністі. Люди навіть найчесніші з такою етикою будуть нераз пересвідчення своє нагинати до своєї потреби, не зможуть самі для себе поставити границі егоїзму; попри всіх своїх ідеалах легко стануть матеріалістами, бо приватне їх добро буде часто если не завсігди, видається Ім річю найважнішою; не зможуть піднестися понад себе самих і під впливом пристрастій, незвязаних нічим, крім безсильного права світського, залишать невигідне пересвідчення — ідеал, котрий вимагає пожертвування, і стануть часто замкненими в собі мерзкими егоїстами.

Моральність до доброго биту економічного мусить бути така, щоби не була залежна від людей і їх самоволії, щоби всіх однаково обов'язувала, щоби мала свою санкцію вищу над всі трибуналами світа, щоби І нарушення було рішучо каране якоюсь справедливостю безоглядною, якої на сім світі нема. — Одним словом: моральність потрібна до заховання ладу суспільного, а проте до доброго биту економічного, — мусить бути законом Божим.

Нема проте і не буде під сонцем науки, котра би була відповіднішою дорогою до ладу і сили економічної, як Євангеліє Ісуса Христса, бо нема і не буде науки, котра би в рівній мірі як Євангеліє заховала рівновагу прав і обов'язків людини взаглядом себе, означала границю самолюбія і любові білянього, розвязувала так легко трудности суспільного життя.

Хотя би ви всі, милі братя, були богачами, а юли не будете добрими християнами, богатства ваші не будуть трезвалі, не лише для того, що не стане благословеньства Божого, але і для того, що не буде у вас ні любові ні згоди, так, що нераз брат братові стане ворогом, не буде запони на повстрічання криади і самоволі злих, не буде на стілько захоти до совісної і чесної праці, та взаємної помочі.

Маєтку не треба висше ставити від Бога.

В стараню о богатстві: і перед тим одним лише Христос пестерігає, щоби люди не і піти маєтку висше від Бога над со-

вість, над щастя вічне; щоби дарів Божих самі собі не замінювали на шкоду: бо булоби правдивою шкодою для чоловіка, правдивим злом, коли би через маєток один другого кривдив, коли б для гроша запропастив свою бессмертну душу, відкуплену крою Ісуса Христа. Так уживане добро не є для чоловіка добром, але правдивим злом, бо „Який хосен чоловікови, хотий би наїтъ і цілий світ придбав, а погубив душу свою?“ (Мат. 16, 26).

І я за Христом повторяю:

Працюйте, братя мої милі, дбайте про добра туземні, цініть їх собі і приробляйте! З цілого серця уділяю на сю працю благословення! Але при тім не забувайте на се, що важніше: „Шукайте наперед царства Божого і Правди Його, а всео проче доисться вам“. (Мат. 6, 33). Царством Божим називає тут Христос власне моральність, заховання заповідей Божих і щастя вічне. Дбайте на першім місці про царство Боже і все те що до нього веде, а працю за про річи туземні поставте на другім місці, бо тоді будете мали запоруку від самого Бога, що праця ваша пощаститься. Працюйте проте, але так, щоб доробляючися добра дочасного, вічного не стратити. Працюйте, але з ласкою і благословенством Божим, бо без него недалеко зайдете, і долі на сім світі не осягнете.

Обовязки богатих.

Будьте ощадними, але не скупими! Ви богаті памятайте, що добра, котрі посідаєте, маєте від Бога, а Бог приказав вам давати милостиню. Памятайте, що кождий дар, убогому даний, Всевишній приймає на свій рахунок: „Все, що ви зділали однуку з тих братів моїх менших, мені ви все зділали.“ (Мат. 25, 40). Памятайте, що на страшнім суді Бог колись осудить тих, що убожших братів своїх від себе відпихали. — Тоді відозвесяться (Ісус-Судія) до стоячих по лівій стороні: Ідіть від мене прокляті у вогонь вічний, приготований для діявола і його слуг, бо я був голодний, а ви мене не накормили; я був жаждучий, а ви мене не напоїли; я був в дорозі, а ви не приняли до хати; я був нагий, а ви мене не одягнули; я був слабий і в темниці, а ви мене не відвідали“ (Мат. 25, 41 — 43.) В годині смерті з цілого майна то одно вам лишиться, що ви убогому дали.

А коли спомагаєте біжнього, памятайте, що він не лише вашого гроша потребує, але часом ще більше помочі чинної, поради, потіхі. Помагайте убожшому не лише з дня на день, але як можете, так поможіть, щоби він міг із біди двигнутися та станути на своїх власних ногах. Давайте убожшому спосібність до зарібку —, научіть його покажіть йому, як би він сам міг свою долю поправити.

Для убогих.

А вам убожшим, що живетеся на біду, часом навіть на голод, тако скажу:

Знаю, братя мої, що тяжка і незавидна ваша доля. Коли б се було в моїй силі, забезпечив би я кожному з вас життя і обсипав достатками. Але хотій-би не знати що на цім світі зробити, годі біду цілком з него усунути, земля наша була, є і буде завсігди долиною сліз. Бог не хоче, щоби ми тут на світі тах жили, як би ми мали тут вікувати, дає нам біду, терпіння, бо мусимо знати, що ми тут на вигнанні, що там в небі правдива наша вітчина. І ви, братя мої милі, ви убогі, що терпите, старайтесь, о скілько можна, сю біду, працею, єщадностю, тверезостю усунути! Але при тім не забувайте, що не без допусту Божого таку маєте долю; що Бог і для вас є милосердним, любящим Отцем. Скажу ще більше! Бог полюбив вас особливою любовлю, коли з неба зійшов і став до вас подібним, щоби вам осолонити гірку долю. Народився в убогім вертепі, через 30 літ працею рук своїх заробляв собі на життя, пізнійше, коли працював над спасеннем людей, був так убогим, що міг о собі сказати: „Лиси мають свої нори, а птиці гнізда, а Син чоловічий не має місця, де би міг голову склонити“. (Мат. 8, 20.)

Науку свою зачав від слів: „Блажені нищі духом, бо тих є царство небесне.“ (Мат. 5, 3.)

Щасливими назвав тих, що суть убогими, бо коли цілий закон Ісуса Христа сповняють, мають перед іншими право до неба. До того приняв вас за братів і приказав своїм ученикам, щоби вас шанували, любили, вам помагали як самим собі. Він що вас перших звернувся зі своїм Євангелієм; з поміж убогих вибрає собі перших Апостолів і через них розсіяв по світі свої неоцічені Божі дари. (Яков 2, 5.) Слухайте, братя мої возлюблені, каже св. Апостол, чиже Господь не вибрав убогих сего світа і не учинив іх богатими в вірі і наслідниками царства, котре обіцяє тим, що його люблять?

Поправляйте проте, о скілько можете, свою долю, але не нарікайте на Провидіння Боже! Стережіться квасу заздрості і пожадання чужого добра, бо Господь приказав: Не пожелай добра ближніяго твоїого. (Ісход 20, 47 — 10-та заповідь Божа). То значить, можеш бажати собі такого самого добра, яке він має, але не вільно тобі смутитися з його добра, ані хотіти йому його відобрati.

Коли сей заповіди не заховаете до більшого добра не дійде те, а доля ваша буде для нас ще прикріша; бо кожде терпіння лекше, коли принимається його з підданям волі Божій. Бажайте собі поправи своєї долі і о ю моліться, але не сподівайтесь того, що неможливе, бо сподіваючися річей неможливих, стратите охоту до праці над тим, що можливе.

Треба просвіти і науки.

Однак до богатства суспільність не дійде без правдивої освіти і те, що має, без неї легко стратити. Для того то спра-

ведливо люди цінять собі науку і просвіту. Бо наука для висших верств суспільності є силою в неоднім згляді більшою чим багатство. Нарід, котрий має учених, здобуває собі у інших призначення і честь, і люди з ним рахуватися мусять. Для людей по селах — кольоніях є першою майже потребою — нарід темний легко марнує все, ще марнує все, що має, дася ошукувати на кождім кроці — є неприступним для кожної навіть найліпшої гадки, навіть своєї св. віри не знає, і найгрубими, поганськими забобонами її псує. Для того Ісус Христос і Його свята Церков не є чужими для науки і просвіти. Христос себе самого світлом називає: Йоан 8, 12. „Я є світлом світу; хто вступає в мої сліди, не буде ходити в темноті, но буде мати світло життя. „Називає себе правдою: 14, 6. „Я є дорогою, правдою і Житям“. Ученикам своїм приказує бути синами світlosti: „Він прийшов на світ і на се родився, щоби свідчити о правді.“ Йоан 17, 37. „В науці своїй відкликується до любові правди.“ (Йоан 18, 37.) „Кождий, хто йде правдою, слухає моєго голосу.“ Він вкінці найважніший хосен своєї науки — свободу, приписує правді: „пізнання правди освободить вас від гріха, від смерті вічної.“

Тому не дивно, що наука Ісуса Христа причинялася і причиняється до безнастального поступу людської культури. Вона колись висвободила людів від тьми поганства, поганської розпусти і найдикших забобонів і стала підставою нової нашої культури. Се признають навіть ті, що не є Христовими учениками, коли тілько без упередження дивляться на Його діло.

I в нашім народі українськім доперза зі світлом християнства зачалася правдива культура, а в цілій нашій історії не знайдемо епохи більшого, а так наглого поступу в культурі і просвіті, як' за часу св. Володимира, коли Русь-Україна приняла християнство.

Христова наука працею віків не вичерпала своєї сили культурної. Вона носить в собі до тепер через мірну силу поступу і просвіти. I кождий, хотійби заблуканий на бездорожю невіри, хто з любові до правди її щиро шукає, той скорше чи пізнійше найде Христа. I в наших часах Церков Христова помагає людям в їх змаганях над здобутям просвіти і тішиться з кожного добутку в якім небудь ділі науки або культури. I я з нею тішуся з ревної праці над науковою і просвітою, которую наш народ розвиває і до сеї праці в будучності ще і захочую.

Здобуйайте собі просвіту, братя мої рідні, і працюйте над нею усильно, цініть собі її, лише памятайте, що наука правдива не може противитися науці Христа, як правда правді противитися не може, бо наука не є прецінь нічим іншим, як пізнанням правди, а наука Христова є правдою. Закладайте, братя мої, читальні, сиротинці, дбайте о се, щоби діти ходили до школи, але стережіться — заклинаю вас Богом живим — стережіться всякої науки, що противиться науці Христа. Така наука, се лож, темнота, а не просвіта правдива.

Які повинні бути учителі і як мають учити?

Ви, що працюєте безпосередно над вихованням молодіжі, старайтесь о просвічення їх розуму, но не менше о ублагородненні їх сердець. Давайте молоді таку просвіту, котра би навчила їх не лише теорії, але також і практики життя.

Учіть їх жити. Звертайте їх бажання і охоту до того, що є підставою богацтва і сили народної. Нехай вже молоді діти участься любити свою землю, нехай участься діти при ній працювати. Нехай будучі покоління возьмуть в свої руки торговлю і промисл, бо слабою завсідги є суспільність, що свого промислу не має; убогою суспільність є, в котрій торгають чужинці. Не ся суспільність щаслива і богата, котра численних має теоретиків, але ся, котра в кождій напримі сама собі вистарчав. Виробляйте в молоді самостійність індивідуальність, учіть їх на себе більше числити ніж на других, не оглядатися на поміч правительства і краю, але власною ініціативою добробитися самостійного биту.

В молодіж, поручену вашій опіці, вщіпляйте сильні пересвідчення християнські, вчіть їх бути добрими Християнами. Показуйте їм, як опирається на розумі, дбайте о се, щоби собі віру цінили, щоби її розуміли, і щоби після неї жили. Памятайте, що як моральність в життю, так в науці кождій віра має бути провідним світлом чоловіка. Памятайте, що не до самих священиків катехітів належить моральне виховання молодіжі, але до всіх, що мають який небудь удел в вихованні — а що пересвідчення релігійні і віра є підставою морального виховання, виробляйте в молодих почуття правости і совісної праці. Бо коли дитина не привикне від молодості до совісного сповідювання обовязку, коли не привикне до правости, легкодушно і безсовісно буде колись чужими грішми розкидати. Нехай від молодості участься шанувати себе самих, нехай за встид собі уважають всяке нарушення чужої власності, чи то воно буде простоку крадіжкою, чи нечесною спекуляцією, чи безсовісним занедбанням обовязку згляdom других.

Передовсім давайте добрий примір молодіжі своїм власним поступуванням. Примір, чи злій чи добрий, се також научання, а научання без порівнання вимовніше чим слова.

На що родичам уважати?

Ви родичі, у вихованню дітей своїх стережіть їх, як від смерти, від гріха, та блудної, неправдивої науки! Уважайте на їх обычайність; дбайте, щоби знали катехизм і після него жили! В молоді серця вщіпляйте правдиву побожність! Памятайте, що християнське виховання є більшим добром, як всі добра світа!

Хочби ви не мали що дітям лишити, коли дасьте їм правдиву побожність, як научите їх чесної праці, правости, як устережете їх від неморальності, то лиши те їм в спадщині найбільше добро, яке можете дати.

Яка повинна бути українська інтелігенція?

А ви, що наукою свою і культурою єсть як би природними просвітителями народу! до тебе, українська інтелігенціє, мое слово! І ви давайте народови примір життя християнського; і ви кріпко держіться святої віри і святої Церкви! І ви з нами священиками разом працуйте для добра народу! Між вами много людій дійсно релігійних, котрі не лише в теорії Христа узнають Спасителем — Богом, але і в ділі підчиняються Його законові і владі Церкви, котру Христос казав слухати. Много між вами людей, що тримаються заповідей Божих і церковних, заховують приписані пости, сповідаються і причащаються.

Така інтелігенція є славою нації Церкви, є навіть нераз правдивою помочию в труднім ділі, якс Христос нам віддав, бо і приміром своїм людій менше просвічених заохочують до заховання заповідей Божих, а крім того, сповняючи совісно свої обов'язки, є додатною силою нашої суспільності, підтримуючи її свою повагою, наукою і впливом.

Але є між вами і много таких, що в серці мають віру, але в практиці усуваються від словення заповідей Божих і церковних. Не можу не тішитися вашим привязанням до св. Церкви і обряду. але при тім не можу не боліти над вашою байдужністю в практиках християнської віри, і з уряду Богом мені повіреного я є обовязаний вас напімнути — щоби ви не лише в теорії, але і в практиці були християнами. Бо християнство, мої милі братя, не є доктриною теоритичною, але практикою життя, є законом, з під котрого християни на не можна усуватися без нельгідності в поступованию. Будьте проте християнами в повному значенні того слова.

Уважайте за святий обовязок в неділі і свята бути на Сл. Божій, сповідатися і причащатися принайменше в часі пасхальному, письм, противних вірі не читати. Діти свої виховуйте на християн, учіть їх молитви і катехізму, стережіть перед злим товариством і неморальними книжками: одним словом — старайтеся щоби атмосфера, в котрій ваші діти виростають, була християнською.

Вас же, що сумніваетесь о правдах віри — напоминаю в Бозі і перестергаю: Памятайте, що є вашим святым обовязком науку Христову добре пізнати; Коли ви найшли в нашій науці щось такого, що по вашій думці не сходиться з наукою Христа і Його св. Церкви, бутьте пересвідчені, що то або зовсім не протииться сій святій науці, або є неправдою; близше пізнайте науку Церкви а самі пересвідчитеся. Памятайте, що розум кожного з вас є найвисшим авторитетом, що діло Христа, діло Церкви заслугує на більшу увагу, чим інші діла і науки людські; що таке діло легковажити є — навіть з вашого культурного становища — легкодушнотю і браком розваги.

Ви вкінци, що вже ~~з~~ запопастили віру католицьку в

ваших серцях і поняттях, застановіться, як легкоудушно опираєте всі свої пересвідчення по найбільшій частині в молодості на недозрілім молодечім суді. Ви відкинули науку Божу, не знаючи її, відкинули в літах, котрих суд ваш не був в силі розвязати хотяй би найлекших проблемів науки: ви тим судом розвязали проблем, над котрими людськість від двайцяти віків працює. Вам видаєвався судом науковим, суд студента.

Возьміть під розвагу се питання, котре ви так легко розвязали: Чи бути християнином, чи ні? Розберіть свої власні пересвідчення і запитайте на чим вони основуються. Питайте себе самих, чи не з пристрасти серця, а не з розваги розуму вони зродилися. Знайте, що холодний, критичний розум, і либша наука веде до Христа, а поверховна лише від Него відводить, а доказ того маєте в краях найсильніших і найбільше упінних, як в Англії, Франції, Америці, де в наших часах проявляється великий зворот до ідей християнських. Невіри тримаються люди поступової. Шукайте правди життя! Любіть правду, очистьте серце і совість з пристрасти гріха, а верне вам віра, котру, як вам здається, ви затратили! А як довго ви собі не розвязали проблеми життя, не розвязуйте їх для інших! Просвічуючи народ не відбирайте йому того, що для убогих на сім світі є не лише найбільшою потіхою, але і наивисшим добром: не відбирайте йому віри і моральності християнської, не підкопуйте поваги Церкви, і слуг бо тим способом розбурите се, що є, а нічого не поставите! Ви з роду християнами, до нашої християнської культури і віри належите! Не думайте, щоби ми вас відкидали! Блуди ваші ссуджуємо, але вас самих уважаємо за своїми! Пізнайте близше Церков і її науку, а тоді зрозумієте, кілько в ваших поняттях було нерозваги і упередження.

О патріотизмі.

Вкінци, мої добрі братя, добром дочасним є ще все то, що народ цілий за спільне своє добро уважає і що заховати і припомножити є обовязком патріота.

В сій речі як і в інших, вороги науки Христової, а і ті, що сеї науки Божої не розуміють, або не хотять розуміти, захидали її, що вона, себто наука Христова, затираючи ріжниці поміж народами, стремить до інтернаціоналізму, що є рівнедушна на сповнення патріотичних обовязків чоловіка, що добрі християни не є добрими патріотами.

Так не є, мої милі братя! Христос, котрий сказав о собі, що не прийшов „такмо ко погибшим овцам Ізраїлева“, Христос, котрий плакав над Єрусалимом, предвиджуючи Його загаду, а по нім Апостол Павло, котрий готов був життя віддати за братів своїх по крові, дійсно любив свій народ, і не лише не закаizuvali, але і вчили правдивого патріотизму. Іншим однак був патріотизм Христода, як поганський. Грек і Римлянин, при любо-

ви до свого народа, мав погорду і ненависть до всего того, що не своє; чужинець не був для него братом, не ближнім, а варваром. Жиди учили: Мат. 5, 43. „Люби ближнього свого, а ворога свого май в ненависті.“ Але Христос попри любов до родини і вітчини, казав всіх близкіх любити: Мат. 5, 47. „Коли ви любите тих, що вас люблять, то чого ж за те сподіваетесь? Чиж і митарі так само не роблять? А коли поздоровляєте тільки своїх приятелів, то щож великого робите? Чиж і погани того самого не творять? Але я вам кажу, любіть ворогів ваших.“

Християнин має любити всіх людей, але се не перешкаджає що найпершою любовю має любити свою родинну і вітчину. І як любов до ближнього не противиться любові до родини так не противиться і любові вітчини.

Християнин може і повинен бути патріотом, але його патріотизм не може бути ненавистю і не сміє накладати обовязків противних г... То, що видавалоби ся патріотизмом, а було ненавистю а... гивилобися вірі, не є правдивим патріотизмом.

Тож і ми священики є патріотами і уміємо свій нарід любити ліпше як ті, що в ту нашу любов до народа не вірють, бо любимо його працею і самопожертвуванням. Любов на ділах, а не на словах полягає. Хто на своїм становиську, сповняючи своєсно свій обовязок, працює для добра народа, є ліпший патріот, як той, котрий много говорить, а мало творить.

Любіть всі своє, свого триймайтесь і про своє дбайте, але стережімся ненависті, бо ненависть се чувство нехристиянське. Стережімся і між собою ненависті і роздору, злишньої партійності; скупляймо свої сили, бо сили розділені завсігди є слабі. (Мат. 12, 25.) Кожде царство, що розділилося на два ворожі тabori, змарніє, всяке місто а навіть дім, де є роздвоєні, не остоїться.“ А передовсім памятаймо, що нарід є тим сильніший, чим більше опирається на науці Ісуса Христа. Для того, коли любимо свій нарід, держімся св. католицької Церкви. Будьмо пересвідчені, що лише в ній зможемо по волі Божій розвинуті всі свої сили і відповісти покликанню, яке нам Провидіння Боже назначує. А іменно притягнути до правдивої вірі католицької тих братів наших відлучених, що до нашої Церкви не належать.

Вкінци ще раз до вас, братя мої милі, звертаюся і прошу, щоби ви в кождій вашій праці і в кождім бажанні ніколи не тратили з очий Божої науки Ісуса Христа.

Чи в праці економічній, чи просвітній, чи народній, що лише одна наука Ісуса Христа приносить нам спасення і світло і силу що з Його хреста спливає на нас через св. Тайнині бладодать Божа з неба. Та благодать нам до всего потрібна. Черпаймо її проте молитвою і побожним приступованням до св. Тайн!

Порозуміймо ліпше науку Божу, а всі праці наші будуть Богу милі, а нам хосені.

ВЕСНА.

Прийде весна, приайде красна,
І за нею прийде світлий май,
Усміхнеться ясне сонце,
Усміхнеться тихий гай!

Ледяні порвуть окови
Став замерзлий і ріка,
В нові шати приберуться
Луг зелений та лука.

Води срібними стручками
З гір в долини погочутуть,
Все покріється красою,
Пишно квіти зацвітуть.

Запшебече соловейко . . .
Вляється в серце почуття
І пробудиться надії
В нас до нового життя.

Може козісь ї для України
Блісне сонце весняне,
Може козить ще ї для Нei
Воля ї щастя принесе!

Ял. П-ко.

Наслідок пиянства.

Наш народ український має много а много ворогів, однак один з них є найбільший і найстрашнійший. Ріжними способами нас переслідує, ріжні та страшні шкоди нам наносить.

Цей ворог обирає нас з майна; видирає батьківщину, що її по батьках ми одержали; богатих чинить бідними; бідним видирає часто все, що тяжко заробилося.

Цей ворог так ласий, так завзятий, що часто не вдоволяється нуждою, але нападає ще й на наше здоров'я життя. Ой, многих-многих загнав цей ворог до сробу. І па тім по копець.

Ворог цей нищить нашу честь, нищить добре ім'я у людей і у світі. Він підкопує тихе життя родинне, він розлучає найгарніші союзи любові, він здібний до найбільшого злочину.

Коби лише ці шкоди приносив цей ворог! Не лиш стараєсь видерти це, на чим полягає щастя на цім світі, але він йде даліше, бо стараєсь, щоб і в будучому життю не мати щастя.

А цей ворог і в нас в Бразилії розпаношився. Проте й нічо дивного, що про нього тут загадуємо.

Якоже цей ворог наш називається?

Много а много його знають, тай іще в прязни із ним живуть.

Тим ворогом — це піаньство.

Нема місця й часу довго розважати о нім, а час опамятатись тай від нього втікати. Щоб його собі з'огидити, оповім вам один случай правдивий, що случився в старому краєви, в одному селі.

* * *

Сільська коршма. Всюди вона однакова. В куті шинквас. За шинквасом грубий, вигодований хлопським грошем жид. Кілька столів тай лавок, вишуровані хлопськими опанчами стіни одурюючий запах горівки і задухи — от іувесь образ цеї страшної пропasti, де марно пішло не одно вже українське газдівство, звідки виходять всі незгоди, сварні, процеси, бійки, немораль — звідки не одного винесли на матах. Скільки разів подивлюсь на таку коршму, приходять мені на гадку слова одного вченого доктора, який сказав: На кождім шинку і кожлій коршмі повина стояти великими буквами напись: «Тут забивають і мордують людей.»

І я заведу тебе, читачу, до такої коршми під сю страшну шибеницю людського життя і покажу лиш один образок цих страшних мук, які таши-

бениця завдає людям, а переконаєшся, чи ці речения, що тут написані, не суть святою правдою.

— Неділя. Дзвонять на вечірню. Вулицями села Н. спішигъ народ на богослуження, а Панько Пиркатий зі своїм нерозлучним товаришем Гнатом Довгоніс поза городи та перелази мандрують швидко до коршми.

— Добрий день, Йосю!

— А, добрий день, добрий день! — запитує грубий, услужний жидок.

— Не питай! — відказав Панько. Позасіда дали за стіл. Посиділи трохи мовчки, оглянули може й тисячний раз вишуровані стіни і шинквас, а далі Панько вже не втерпів і каже:

— Напетесь, куме, кватирочку?

— Не маю щось дуже охоти — ніби вимовляєсь Гнат.

— Та що там! Кватирка не завадить! Навіть дохтори кажуть, що напитись кватирку до здоров'я не зашкодити. А вже що більше, то я там не знаю. То вважайте таке: коли наш український христінин не випив би горівки, то так якби, дайми на то, пан не з'їв мяса.

— Та воно ніби так, — потакнув Гнат а очі в нього аж заіскрились з радості, що прийдеся випити кватирку.

— А нуно, Йосю, дай нам дві кватирки, але ти знаєш, я без грошей, — сказав Панько та й моргнув значучо на жида, аж ніс йому ворушився.

— Або я вас питаю за гроші? Я знаю, що ви собі добрий газда, то мені й віддасьте — проговорив солодко Йось, тай пішов до куфля наливати горівки.

— Я вже то давно говорив, тай кажу, що наш Йось порядний жид! На цілу околицю такого не знайдете! — прихвалював Панько жида перед Гнатом.

— Тай я на нього злого слова не можу сказати, — дохвалював Гнат.

— О, коби всі жиди були такі добрі, як я — і коби мені люди вміли так віддавати, як я наборг вмію давати — вмішався Йось в розмову.

— Е, ти так себе не перехвалуй. Ти слухай, як тебе хвалять — обізвався Панько.

Тимчасом жид поставив на столі горівку з перекускою. Наші гості почастувались. Гнат казав дати ще раз дві кватирки.

Тимчасом ввійшов до коршми Гринько Медвідь. Старий вже і сивий, по боках з фаворитами. Служив колись у війську, як сам казав, був бувалий у світі, вчений і мудрий. Навіть хвалився, що самого Найяснішого Пана Франц Йосифа бачив на власні очі.

— А що там Гриню чувати? — запитали наші гості.

— От біда, тай тільки — махнув рукою Гринь.

— А що там за біда? — запитав Йось.

— А от десь там казали люди, що будем давати reparaciю на читальню, тай ще податки більші наложуть.

— Не може бути! — зливувався Панько.

— Маєте! Та чому не може бути, як до війта прийшло вже з повяту письмо від панів — обстоював при своєму Гринь.

— А видите, видите! А я не казав, що таке буде? А я не казав: Господарі мої чесні! На що вам читальні? Чи в мене в коршмі не може бути читальня? Чи я кому, хорони Господи, місця жалую!

— То все через тих наших Соколів! То все через них ми бідні люде терпимо біду! Йосю, дай но нам ще кватирку! Сідайте, куме Гриню — попросив Панько.

Подав жид кватирку, Гринь віддав другу, Гнат поправив, тай наші гостенъки так позали-

вали собі голови, що язики почали ходити ходором.

Аж тут з'явився найбільший піяк в селі та найбільший завадияка Дмитро Сойка. До коршми прийшов уже п'яній. Сів собі коло одного стола й казав дати собі шклянку пива. Тимчасом до коршми стало напливати чим раз більше народа. Під вікнами поставали молоді парічки і приглядалися цікавій забаві своїх батьків. Дмитро Сойка видячи, що с досить народа, що сеть перед ким пописатися своїми штуками, узяв шклянку з пивом в руки, витягнув з кишени пятку та й кинув у пиво.

— Адіть — каже — я пан. Пю і пятку прошу — все мені одно. Мок я за неї, як ворона на слоті, як оселедець у ропі, хай вона тепер за ме не мокне. Я газда, я варта того, абим шині пропив пятку.

Вбігла до коршми заплакана Дмитрова жінка. Впала йому до ніг й зі слізами в очах благала:

— Дмитре, що ти робиш? Не марнуй гроша, не гніви Бога, бо завтра ще нам хліба не стане.

Дмитро копнув жінку — аж застогнала.

— Йди каналіс! Йди, пай тє на свої очі не виджу!

Дмитро гуляв, співав, аж реготом коршма ходила.

- Що ви з мене смітесь? Таж я був члунком ради повятової; такий во дзиг'ар курив. Взяв та пакаю, а тут дим ані руш. Панам грубим йде як з кагли, а мені аві руш. Гов! — кажу — а се що за чудасія? Тай зараз: прошу ласки пана, що то є, що вам дим з горла йде як з комина, а мені аві руш. А пан каже: А ви вкусили кінець дзиг'ара? Ні. То вкусіть. Хруп, а тут дим, як з кагли! Що ви з мене смітєте ся? Та я вам люшнею голови порозчереплю!

Замахнувся рукою, але вона зараз таки впала безвладною.

Team after 1910-1911 year from Ogallala High

Йось зза шинквасу дививсь на пяного Дмитра та усміхався в душі, радіючи, що має таких порядних гостей.

— Єт, що там говорити! — перебив мовчанку Панько. — Куме Дмитре!

— Гов.

— Показалисьте штуку, що вам не жаль пятки. Але покажіть штуку, що випете повну літру горівки, то я вам поставлю пятку.

— Клади!

— Гов, та що робите! Люди, спамятайтесь! — розговірював якийсь газда.

— Тобі зась до мене! — крикнув Дмитро. — Жиде, став літру горівки.

Господарі пообступали шинквас, цікаві, чи Дмитро випіс кварту горівки, тай чи Панько поставить пятку.

— Дмитре, що робиш? — кричала жінка Дмитрова, що стояла стогнути біля печі.

Дмитро не слухав ні її просьби, ні плачу.

— Даєш, куме, пятку? — запитав Панька.

— При свідках кажу, що даю, а як ні, то заставлю в жида опанчу на заклад.

— Не треба, не треба, я тобі Паньку вірю на слово.

— Давай, жиде, горівку.

— Готов вам випити, обізвався якийсь газда.

— Та чому ні! Йому се не першина.

— Розступіться, тай дивіться всі, як я буду пити!

Через горло булькотіла горівка як вода. Дмитро з прижмуреними очима тягнув горівку аж синів. Ще трохи, ще трохи, вже, вже лише троха на дні.

— Випив до дна! Заробив пятку! — крикнули всі, але в тій самій хвилі і замовкли.

Дмитро як стояв цілий так і повалився на землю, а з голови бухнула кров. Люди кинулись до нього. Сейчас принесли води, стали відливати, ра-

тувати, але нічо не помогло. Уста стали синіти чим раз більше, лице почало біліти. Дмитро зас-тогнав кілька разів, повернув сумно очима — й віддих затих.

Не жив.

Бідна жінка оставпіла, нарід та Йося настрав-шився. Збіглось ціле село, усе, що лиш жило. Усі радили, але дарма — ради і ліку не було. Пере-ляканий Панько утік через вікно, хоч і йому мого пізнійше таке статись.

Не о літру горівки, не о пятку тут ходить. Горівка стала причиною смерти Дмитра. А в тя-жкім грісі піяньства закінчив своє життя. Дмитро лишив жінку, бідні діточки, задовжені через пі-яньство, хата й кілька моргів поля пішли в руки Йося, в котрого горівкою життя собі відобрав.

Дмитра поховали. Похорон збувся сумний, бо хоч люди йшли за домовиною, там не було свя-щеника, ні дяка, не був це похорон християн-ський.

* * *

Скажи тепер читачу, чи не ворог наш най-більший — це піяньство? Що трапилося в селі Н. це саме лучаєш і у нас в Бразилії. Много, дуже много наносить воно лиха, а між іншим та-кож і ту неславу нам наносить, що чужинці, між якими живемо, дивлячись на такого пияка, уни-жають і весь нарід.

Опамятаймося, бо час на це вже крайний та гонім цего ворога зожної хатини, зожної ро-дини, зожної оселі.

Велике нещастя.

— В тім році мав я великі мещастя, каже оден християнин до другого. Згинуло мені два бички, а моя теща викнуровалася з тифусу.

Внучка: Чи ви дідулю маєте іще зуби?

Дідульо: Ні.

Внучка: То скомайте мені ці ліскові горіхи

В. Чайченко.

БЕЗ ХЛІБА.

I.

Kрай села стояла хата поганенька, а в ій жив селянин з жінкою і дитиною — хлопчик. Був невеличкий, недавнечко народився. Вже третій рік був як вони п'яталися, — з чужого села він її узяв, — а все ніяк не могли збитися на хазяйство. У їх тільки й було худоби, що теличка — купили її у торішню весну та й та недавно здохла. А хоч би й не здохла, то ще годувати нічим булоб. Як усе недороди, то й самим Істи нічого, не те, що телицці. Поплакала Горпина за теличкою, та хіба з того поможеться?

На весну зовсім у селянина не стало хліба. Тижнів зо три позичками жили, а тепер уже хто його знає, як і жити — ніхто й позичати не став, усякий каже:

— Що я тобі позичатиму? У мене в самого може діти голодні сидять, а тобі давай, давай, а назад і не сподівайся. Ти вже он у всього села напозичався. Тут сам за мішок хліба, може, хто й зна що віддав би!

Раяла жінка Петрови де піти, нанятися. Пішов на сусідний хутір — не взяли: і так багато, кажуть, наймитів. До другого пана пішов, так той глянув, що у Петра одежа — лата на латі, подумав, що то гольтіпака, пройдисвіт якийсь, не скотів і балакати.

— Геть, каже, багато вас тут ходить таких; женіть його і вигнали. Зовсім не знов Петро, що й робити. Другі, у кого коняка була, так хоч возити панські дрова з лісу наймалися, а йому й того не можна.

Одного ранку усталла Горпина досвіта. Дитина ще спала. Молодиця почала тихесенько біля печі поратися, а Петра післала дров урубати. Порається, а сама думає:

— Як би цей тиждень хоч так-сяк перебути, а там може поміг би Господь, то поїхала б до батька у Сироватку, — можеб' вони хоч з мішочком дали. Лихо без коня; а то сіла б, поїхала та й годі; а тепер, поки то впрохаеш кума, щоб дав коня поїхати!

Відчинилися двері. Петро уніс дрова, до долу кидає.

— Та не грюкай бо так, дитину збудиш! — каже Горпина.

Розтопила молодиця у печі, постановила горщики. Тоді підійшла до діжки з борошном, глянула:

— Петре, а Петре!

— Га?

— А що ми оце робитимем?

— Борошна тільки на раз, та й то може тільки на дві хлібини.

Помовчав Петро, далі каже:

— Щож його зробиш? я вже й сам не знаю...

— Хіба ще піти попрохати?

— Та до когож іти, коли у всіх напозичалися так, що ніхто вже не дає?

Горпина й сама це добре знала. Замовкли обє. Прокинулась дитина у колисці, молодиця узяла П на руки, почала забавляти. Дала їй груди, вона ухопила голодна, та й кинула: молока нема. Тільки ще дужче заплакала. Каже Горпина:

— Хоч би вже самі, та оцеї дитини не було, а то тільки дивишся, як воно мучиться: сама голодна й воно голодне що дня, бо молока нема й трішки.

Петрови самому дитячий плач мов ножем по серці різав. Так хіба жалем пособиш?

— Знаєш що, Петре? Піди попрохай старосту — може він з гамазеїв дасть...

Мовчить Петро, а дитина все плаче, усе мов ножем серце крає. А далі не втерпів вже — устав і каже:

— А піду! Не здихати ж з голоду!

Узяв шапку, ще постояв, а далі й пішов мовчки. Він зізнав, що староста не може сам дати, а все ж пішов, щоб хоч не чутти, як дитина плакатиме.

— А може й дасть? — думас: хто його знає? Треба попрохати добре. Шкода, що на чвертку ратушним нема.

Прийшов у ратушу, увійшов, перехрестився: „Здорові з середою!“ — сказав і став біля порогу. Староста у кутку за столом сидів, а писар з шафи папери виймав, по столу розкладав. Більше нікого у ратуші нема, тільки Петро та Іх двоє. І збривається Петро все сказати, та ніяк не зможе. Думас: „А як скаже: ні, не дам!“ І як подума про це, подума про те, що тоді в його дома і жінча й дитина голодні сидітимуть, так і дух йому перехопить, і не промовить він нічого, тільки стойти при порогу, шапку драну у руках крутить. Бачить староста, що йому чогось треба, а нічого не каже — став сам питатися:

— А чого тобі, Петре?

Підійшов Петро ближче, вклонився.

— Да вашої милости, — каже.

— Ну?

— Не положіть гніву, прийшов оце до вас... От уже третій день затого зовсім не Івши сидимо... Сьогодні й крихти у роті не було і борошна нема...

— Ну, то що?

— Не положіть гніву... Я вже всюди прохав, так хто ж його позичить, як у самого може нема?.. Так я оце... Чи не дозволили б з гамазеїв хоч мішечок дати?

Глянув на його староста, засміявся.

— Ге, хлоці! Цього ми не можемо по своїй волі зробити, на це дозвіл од начальства треба.

— Од управи земської, розумієш? — додав писар.

— Та воно так — каже Петро. Та чи не можна б як не будь там, хоч трошки.

— Та й чудний же ти який, чоловічче; ти ж чуєш, що ніяк не можна!

Постояв, Петро помовчав, далі каже.

— Та може воно так, і без управи... Хоч не багато....

— Та тобі-ж кажуть, чи ні? Позакладало тобі? — визився писар.

А Петро все стоїть, не йде. Він і сам не розумів, чого ще він ждав. Тільки як-же його йти без нічого? Дома-ж і картоплю вже затого всю поїли!.. Хіба ще раз поспигатися?...

— Та я віддав би скоро, ось тільки б заробив, так і віддавби...

Зовсім розсердився писар:

— Та кажуть же тобі, що ні! Що тобі, сто разів казати! Хоч ти йому коляку на голові теші, а він усе — дай дай та дай! Ну люде!..

І він вийшов з ратуші...

II.

Забавила Горпина дитину, положила — сама з ~~з~~^а останнього борошна спекла дві перепички, картоплі зварила та борщу. Порадиться, а сама думає:

— Сьогодні так-сяк перебудемося, та і завтра... Як дадуть Петрови, то може й до батька не треба іхати. Ні, хоч і дадуть, а все ж на сівбу не має — іхати не минеться.

Виняйла з печі перепички, хату вимела й сіла прясти. У самої прядива не було цього року — сіяти не було де, так чуже брала прясти от повісма. Усе за тиждень яких дві соріківки заробить, а то й копу.

— Копу заробиш за тиждень, а на карбованця з'їси — думас Горпина, нитку викручуючи.

Коли чує, рипнули сінешні двері, думає молодиця:

— Мабуть Петро. Чи несе ж хоч що небудь?

Справді він. Увійшов мовчки, усів на лаві, нічого не каже. Глянула на його Горпина й одразу згадала, що дурновін ходив.

— Ну і щож, ~~ї~~^їхус, нічого не дали?

— Кажути, що без панів земських не можна.. — понуро одказав муж.

Мовчать обое. Петро похнювив голову, сидить сумний, сумний. А Горпина скилилась на прядку і не пряде вже. Глянув на неї — така вона змучена, зовсім змarnила. І жалко йому її. І підійшов до неї та каже:

— Годі, голубко моя, годі! не журися...

І підняла очі Горпина, а в очах слози.

— Ми це перетерпимо, а дитина як? Яково їй терпти? — каже Горпина тихо, і заплакала. Та вже така, мабуть, доля наша. Як Бог поможе, то їй перетерпимо

Хотів Петро розважити жінку, а тепер чус, як у самого на серці все важче та важче стає. А як скала вона, що терпти треба, не вдерявся він.

— Та доки ж його терпти? — аж скрикнув. Усе ж і так, здається, дня не минає, щоб не терпіли!

— Та вже ж, мабуть, так Бог дав!

— Та хібаж ми вже ми такі грішні, хібаж не має вже грішніших од нас, що таке ми лихо терпимо?

Нічого не сказала Горпина, замовк і Петро похмурений. Мовчить, а думи снуються в голові.

— Хіба ж то правда? За віщо ж мусимо з голоду вмирати? Староста не дав, а як сам, то хіба не бере відтіля ж? Торік же вкрав четверть ячменю... Вони крастимуть наше добро, а ти з голоду вмирай і дитина нехай вмирає!

І злість обняла Його, така злість у його серці заворушилася одразу на старосту, що й не сказати!

— Він у достатку — думає — та ще й краде, а я голодний, то що мені робити?

І хто й зна, що зробив би він старості, так запалилося. Схопився похмурий з місця, пішов з хати. По двору блукає, а думка не кіда.

— Не вмирати ж з голоду! Моє ж добро, не чиє там, бо й я ж туди заспав, а тепер, як мені істи нічого, так дати не можна! Ну, я ж вас не прохатиму! Я й сам без вас візьму!

І скільки він думав, то все одно в голові стоїть: „візьму!“

— Не чуже ж я візьму, а своє. Ксли не дають сами, треска крадькома брати. І так він потроху до тієї думки зазик, що зовсім не лякався Й. Спершу Йому здавалось аж страшно, як він про не думав, а тепер нічого, звик. І як звик і не став П боятись, тоді наваживсь зробити так, як надумав.

От піду, дірку у гамазеї продовбаю і наточу! — думає Петро

Тільки ось що: як про це Горпині сказати? Він знат добре що вона з роду того не скоче. Він знат, що хоч як її вмовляй, а та це не підмовиш. А що ж Йому більше робити? Він бачив лихо округ себе і не міг тому лиху запобіти. Він бачив, що й люди не хотіли Йому поміч дати. Он староста краде, а Йому не

дав! Усюди неправда. І тепер йому не здавалося гріхом украсти. А все таки він боявся казати про це Горпині, бо почувався, що він не по правді робить.

А Горпина стала помічати, що з Петром робиться щось не добре. Все похмурий та смутний ходить. Зачне вона питатися, нічого не каже, або „Та так... Щось голова болить“. Іноді ж гляне понуро так на неї й одмовить: „А з чого ж міні веселому бути?“

Бачить молодиця, що не такий став Петро, а запобігти лихові не зна чим, тільки журиться більше.

А тим часом хліба вже не було картоплю всю поіли, затого вже зовсім нічого істи було. До батька не довелось Горпині поїхати — коня ніхто не дав, а пішки хіба-ж легко сорок верстов до Сироватки пройти, та ще з дитиною. А покинути її не можна і так ледви жива тією краплею молока, а як покинути тоді й зовсім хто й зна що буде.

Бачить усе це Петро і знову сам собі каже: „Візьму! Не здихати-ж як собаки! Хай Горпина що хоче каже!“

Одного разу лежить він у ночі з жінкою на полу, не спиться йому, бо думки не дають. І думає він: „А що як Горпіні зараз скажу?“

Але не сказав, тільки ще дуже почав з одного боку на другий перевертатися.

— Чого ти?

— Нічою — каже.

Стала вже дрімати Горпина чує:

— Горпіно?

— Га?

— Знаєш, що...

— Ну?

Став Петро, знову боиться казати.

— Та я нічого... Я хотів спитатися, чи є у нас вода у хаті? пити хочу.

— Та біля печі-ж стоїть

Устав Петро наче воду пішов пити, а в самого думка: Сказати? Та вже ж од неї не сковаєшся — чи тепер, чи тоді, а сказати доведеться.

Прийшов, знову ліг, вкрився.

— Горпіно, щож далі робитимем.

Нічого не каже молодиця; вона вже всі думки передумала, та нічого не пригадала.

— А я... я... Знаєш, що я думаю!

— Що ж?

І знову Петро зупинивсь, а далі одразу забалакав швидко, неначе поспішається:

— Не здихати ж з голоду! Ім нічого — он і староста: сам гроші громадські краде, а цар хліба шматка не дає. Хіба ж не

на й нашого там? Хай! Буду панькаться з іми, чи що? Хіба вони розуміють! Узяти та наточити з гамазеї!

— Бог з тобою! Що ти говориш?

Аж розсердився неначе Петро: А що ж з голоду, каже, умиряті?

— Гріх, Петре! На те Божа воля! Бог так дав . . . А чужого не руш, не руш! Гріх Петре!

— Гріх! А з голоду вмирти — як? Хіба я по своїй волі?

— Шож, перетерпіти треба . . . Не ходи! . . .

І страшно одразу стало Горпині за Петра і пригорнула вони його: Петре годі! Бог поможе . . . Сам підеш до батька . . . вони дадуть . . . А те покинь, зовсім покинь! Гріх!

Хоч вагався трохи Петро, а тепер як стала Горпіні умовляти, знову піднялася у нього на людей злість, так і клекоче в грудях.

— Таки піду, говорить, не кажи нічого, — піду!

III.

День поминув, змову настала ніч. Діждався Петро півночі, одягся, узяв з собою три мішки й свердло і пішов до гамазеїв.

Ніч була темна. Петро перейшов свій город, вийшов на вигін. На душі його якось спокійно було. Він уже раз поклав собі зробити це діло і більш не думав про те.

„Таки піду і вкраду“, подумав він і йому не здавалося, що він погано робить, бо він просто забув про це, неначе б то про це й думати нічого було. Він спокійно й сміливо ишов, нічого не лякаючись.

Ось вигін кінчається, щось зачорніло здалека. „Гамазеї, по-думав Петро; у сторожа гамазинника вже не світиться — будуть повні три мішки“.

Легкою ходою пішов він далі. Уже неначе . . . Тільки, що це? . . . Голосно, дзвінко одгукнувсь у повітрі крик. Мабуть син. Знову кричить, „нявка“ — ні це сова. І одразу страшно Петрові стало. Щесь перехопило дух, серце застукало в грудях. Він зупинився, став прислухатись. За спиною аж чолод пробіг . . .

— Піймають, піймають! Злодій!

І знов, одразу наче снігом обсипало . . . Хоч сміливши був і спокійний, а тепер відразу все те зникло. Він увесь третмів.

— Йти, чи не йти? — думав він. — А як піймають?

Він знову почав прислухуватися. Але навколо всюди було так тихо, що він міг чути, як в його грудях колотилося серце.

— Може вернутися? А завтра знову будемо без хліба!.. Ні, вже — піду.

І він тихо, тихо почав прокрадатися до гамазеїв, підійшов до їх, ще раз озирнувсь довкруги. В темряві нічого не видко. Тоді він ~~спінів~~ ^{від} будівлі. Він що року засилав зерно у засіки і знав, з якого вони боку. Обережно підійшов він до того місця,

ліг на спину. Тоді наставив свердло, почав вертіти. Сухе дерево трохи затріщало. Петро зупинився, прислухуючись. Далі знов почав робити. Свердло все глибше та глибше улалило в дерево — небаром і дірка буде. Петро з усієї сили наліг на свердло, лежачи на спині.

— А гов! Семене! Е, стонадцять кіп!

Петро здрігнувсь. Хто це? Серце колихнулося у грудях, а далі немов воно застигло — Петро слухав. Холодний піт виступив у його на лобі. Він так і закамянів, піднявши руки у гору свердла. Знову чути:

— Семене! Семене! А що тобі! Ну, я и сам, хіба міні що? Не вмію засыпівати? Стонадцять!.. Гей!..

Ой там за байраком
Танцювала риба з раком ...

П'яну пісню було чути біля самої гамазеї. Чутно навіть, як хтось йде.

Та гей! танцювала риба з раком,
А цибуля ...

— Тю на твого батька. Чого сюди? Ні, я сюди не хочу, я до дому піду!

Гей, а цибуля з часником,
А дівчива з козаком!

П'яний пішов. Голос і хода затихали. Петро не ворувавсь. Він затримав духа й ждав. Ось уже нікого не чути. Він ще прислухавсь. Ні, нема нічого. Тоді останнім натиском він докінчив дірку. Налапав мішок, підставив, витяг свердло. Зерно так і сипнуло. Трусячись, як у пропасниці, понасипав усі три мішки. Гамазеї були низько при землі, так мішки не можна було повні понасипати. Однаке, що тепер робити? Покинули дірку не затулени, зерно витече на землю, завтра побачуть, знайдуть. Треба заткнути. І чого він не взяв затички? Заткнув дірку одною рукою, а другою почав шукати трави на затичку. Трава не росла під гамазеями. Тут він згадав, що у його є хустка. Він знайшов її, так сяк заткнув дірку. Тоді витяг один клунок з під гамазеї, став і думав:

— До дому нести? Ні, то дуже довго буде. Уперід поперено-шу на могилу, нехай там перележуть, поки що

Могила була за селом, на цьому ж вигоні, там, де колись границя йшла, а тепер тільки вал зостався високий. Спішучись одніс Петро один клунок. Другі два клунки були менчі, він забрав їх одразу. Усі три заховав він на могилі у буряні. Хотів був до дому йти, та знову про дірку згадав. Треба взяти кращу затичку, а то хустка могла випасти. Він тихо прийшов до чийогось тину, виламав цурпалок і пішов знову до гамазеї. Підліз упять, обережно витяг хустку і заткнув дірку затичкою дөревляною. Цурпалок саме прийшов і міцно стремів у дірці. Разів зо три вдарив по йому кулаком. Спробував — добре. Мабуть

до долу трохи зерна розсипалося. Він помацьки позагортував його землею.

Вернувшись до дому, увійшов у хату.

— Горпино!

Нічого не чути. Мабуть спить. Ліг він на піл не роззувачись, тільки світу скинув.

— Горпино, ти спиш?

— Ну?

— Я заховав на могилі.

— Де хочеш заховай, а я тобі пособляти не буду.

Замовили.

IV.

Нікому и на думку не стало, щоб можна було вкрасти збіжжа з замкненої гамазеї. Та й крадіжка була невеличка і не дуже помітна. Петро бачучи, що нігде нічо про крадіж не чути, переніс жито до дому. Та його стало не на довго. Упіть хоч знову красти йти. Та тільки тут трошки посміла доля. У сусіднього пана одійшов наймит і він впрочавсь у найми. Став він жити у пана, тільки ночувати домів ходив. Дома злидні зослалися злиднями, але й за те слава Богу, що хоч голодні не сиділи. А про крадіжку й досі не чути було нічого. Петро заспокоївся.

Ні, не заспокоївся... Він давніше вже згубив свій спокій, давно його не стало, аж з тієї темної ночі, як він під гамазеями був. І не крадіжка стала його мучити, ні. Він про неї спершу й не думав. Тільки ж Горпина, мов не та до його стала. Зникли ці розмови щирі та ласкаві: тепер вона з чоловіком іноді й слова не промовить за день; сумна, сумна ходить. Далі й у найми пішов, став тільки увечері жінку бачити — не посobilося. Все мовчить. Майже що ночі Петро ходив до дому, а далі вже тільки двічі-тричі на тиждень, бо знає, що дома не привітають, не загомонять, що дома ще тяжче буде на серці. А в самого язик не повертається докоряті жінці: Його самого вже починала гнізти згадка про те діло. У день, серед неуглавної роботи, ще не так було тяжко — забувалося, а в ті очі, що він то в пана, то дома исчував, в ті похмуруні очі Йому не було спокою. Бо загинуло його щастя, може на віки загинуло. А вони було колись, те щастя, було навіть і тоді, як іх голод мучив: і любилися вони, і дитина у іх була. А тепер все зникло. Тільки груди пече, так пече... і Петро ухопивши за іх, стогнав: „Хочби кара, та не така. Хочби вилаяла мене, хочби докоряла, а то мовчить, нічого не каже, а як билина сохне.“

Це було у неділю у вечери. Петро сидів біля столу, а Горпина, на полу, дитину колихала. Каганець потроху блимав і при його світлі жінка здавалася ще більше змученою, ніж у день. Обличчя змідрніло, очі позападали і якась мука світилася у іх

в той час, як вона іх піднімала од колиски. Жаль стиснув серце Петрова. Устав він, підійшов, сів біля неї.

— Горпино!

Вона мовчка підняла на него смутні очі.

— Горпиню! доки ми будемо так мучити ся?..

У його порвався голос: щось стиснуло мов кліщами глотку. А вона все мовчала. Ледві переміг себе Петро, звеву почав:

— Обов ми інним Уся душа перемучилася.. Скажи міні, що ти маєш на думці, скажи, бо доки-ж так жити?

Вона знов глянула на його своїми позападніими очима і тихо спустила їх до долу. І Петрові здалося, що той погляд запав йому аж у серце і як ножем різонув його.

— А що я тобі скажу? — почала вона тихо — Адже ти ти сам знаєш... Я казала, — не роби.. Що-ж коли несила моя.. Я люби.. тебе, а ти злодієм зробився...

— Нехай і так, — говорить Петро. — Але-ж ти знаєш, — я не тим се зробив, що... Ти знаєш, що не можна було цього не зробити...

— Знаю... — тихо одмовила Горпина. — Усе те я знаю. Але що-ж я з собою зроблю, коли я не можу, коли міні несила до того звикнути. Краще-б я згоду двері вмерла, ніж се сталося!

Вона все нижче і нижче нахилялась до колиски.

— Яке тепер життя буде?. Не життя, а мука.. Чи ждала-ж я того, чи сподівалася!

І вона тяжко заридала, припавши до колиски і бочись головою об П. бильця. Злякана дитина прокинулася і собі заплакала. А Горпина мов не чула П. Довго вона ховала свою муку, і ось тепер та мука слізами вибухнула. Тільки-ж не пособили ті слізни, не винесли лиха з душі...

V.

Ще більшши сум обняв Петра. За останій тиждень він перенучився так, що й пізнати його не можна було. Дума по думі минали в Петровій голові, все чорні, непривітні думи. Раз, серед ночі, у його зявилася навіть думка повіситися або втопитися. І та думка так запанувала йому в голові, що він навіть виразно уявляв собі, як він буде мертвий висіти, як його знайдуть, і вона, Горпина, знайде Ох, Горпино! А син? Ні, ні, страшно. І він проганяв от себе чорну думку. Потім і друге промайнуло у голові: призначатися? В острог замкнуть... Там з злодіями, з розбійниками .. А хіба він сам не злодій? Ну, нехай у пута закують, поведуть... і знов дитина і вона... Що тоді з сином буде?

— Що! А хіба тепер краще? Тепер для мене жінка — не жінка, неначе й дитина не моя дитина... Гірше не буде, та хоч Горпині може полекшася, як мене перед очима не бачитиме

І що більш він думав про це, то все більш у його з'явля-

лося бажання все усе, усе росказати, крикнути: я злодій, я змутив себе і жінку.

І в його оборотом ішла голова. Він ходив зовсім як несамовитий і його позападалі очі іногді так страшно блищали, що Горпина часом ляялась його.

І ось настав час, наважився він. Це було у неділю. Службу у пана він уже вибув і жив дома. Він устав рано і мовчки почав справлятися біля господарства.

— Хіба все сказати й? — думав він. Ні, якось страшно, і язик не повертається. Нехай дізнається сама, як уже зроблене буде.

І він вештався на дворі, не входив у хату, бо ному тяжко було бачити жінку. Так сяк перебувсь, поки задрівся в церкві на „Достойну“. Тоді увійшов у хату, одягсь. Глянув на Горпину і знову подумав „Сказати?“ Вона мовчки поралася біля печі і не дивилася на його. Він одвернувсь, перехристився і хотів іти з хати. Але не пішов, а став перед іконами, положив три поклони, тоді вийшов.

Горпину здивував Петро тим, що йдучи так широко помолився. Але вона не зупиняла його: й просто тяжко було з ім балакати. Вона й тепер любила його і тим то ще тяжче їй на серці було, як вона пригадувала, що йй чоловік злодій.

Петро тихо йшов до волости. Його зустрічали люди, вертаючи з церкви, а він, мов і не бачив іх, так опанували його думки. А проте він був спокійний, надзвичайно спокійний. Саме так, як тоді, коли він ішов красти, саме так і тепер якийсь дивний спокій обняв його.

Але-ж, як побачив він зібрану коло волости громаду, то серце заколотилося в грудях. Як він скаже перед громадою? Хіба підождати, поки розійдуться, сказати самому старості?

Тим часом він наблизився до громади. Він і сам не памятував, як пройшовши проміж людей до самого рундука. На рундуці стояв писар, щось читав. Петро став ждати. Писарів голос відбивався йому у вухах, але-ж слів зрозуміти він не міг. Та він і не силкувавсь прислухатись до іх. Голова йому палала.

Що це? Громада загвалтувала — це писар дочитав. Уже час.

Він зняв шапку і почав:

— Люди добри!

Громада трохи ущухла.

— Петро щось каже, слухайте!

— Та чого йому там треба?

— Та слухайте вже, що чоловік каже!

Петрові перехопило дух, він ледві дихав. Ох, як груди сперло...

— Люде добре! Простіть мене, бо я злодій! Я вкрав з гамазі...

І та... Сформувши, він упав до ніг громади...

Громада ледві зрозуміла, за віщо Петро зве себе злодієм, бо нікому й на думку не впало, що у гамазеї зроблено ґрадіжку. Писар звелів був зараз арештувати Петра, але громада не дала: „Це наше добро, наш і суд!“ — гукнули люди. Але громада нічого не зробила Петрови. Він сам зібрав всі гроши, що міг заробити, купив три повних мішки хліба й одівіз у гамазеї. І немов гору з пліч скинув він тоді. Громада не розумом, а якось серцем почула, як Петро міг дійти до такого діла, і ніхто більш не загдував про Його. Сам Петро потроху заспокоївся. І Горпина, знов стала Його Горпиною, такою, як і перш була... І стали вони знову жити, як жили, тільки з того часу Горпина не минала ні однієї служби, і кожної неділі і суботи можна було бачити, як вона неугавно бе поклони у церкви.

ЯК РІЖНІ НАРОДИ ВЖИВАЮТЬ СПОЧИНКУ?

Каже пословици, що край то обичай. Так, це правда, так воно і є. Де лиш підеші, всюди подибаєш не то, що в тебе. В однім kraju інакше Ідти, інакше вібраються, інакше забавляються інакше будують хати і так скрізь усюди бувас. Чи ж не правда?

А знаете, інавіть що до відпочинку, що до спання, не кождий нарід має один і той сам звичай. Ось послухайте, що Вам за те скажемо.

В Європі людині хоч і зшивай очі, а не буде спати, як не має мягкого ліжка, або бодай з одну подушину. А на відворіті в Азії. Тай пряміром Йталець покладає на яку небудь держу, під голову підложить гранчастий дерев'яний клец і вже спить як баран. А Хінець і того не знає. Йому вистарчить проста плетінка, аби на всі заставки хроні. Теж спале мешканцям Бразилії, головно кабоками-лісовим не много треба, щоби вигідно міг висннатися. Одна-две плетінки з т.зв. »мати«, або звичайна, тверда шкіра задоволить його зовсім. Мешканець у північних краях любить у сні качатися, а до цого вистарчить йому і такс ліжко, що у нас на нім і ціла родина змістилася. А на півднів вже не є так. Там чоловік повісить собі на деревині кавалок якось верети, або попросту мішок, скулиться в ній в клубок і як той заяць під кірчем. дрімає собі спокійно цілу ніч. Наш чоловік таож не дуже виагливий що до відпочинку. Чи за теплою пічю, чи на лаві, чи дс в житі, або в сіні, всюди спить собі смачно і це Йому не шкодить, гартуєся, тай здоровий собі як лось. А того вже не потрафить Жид, або Німець. Він, аби і найбідніший був то на перепах спати мусить. А Американцеви ще й перини замало. Він ще вигадав таке ліжко на дротах, що заколисув Його як малу дитину до сну.

Коли спаде листя...

Страшно гудів вітер. Листя дерев дрожало і шелестіло, начеб серед найбільшого болю конало.

Зофійка, семилітна дівчинка з золотим, кучерявим волоссем, горячково працювала в маленькім огородці своїх родичів.

— Що робиш, дитинко, в таку непогоду? — закликав батько. — Ходи мерщій у хату.

— Татусю мій рідненський, — відповіло дівча, — дайте мені попришивати оце листя, аби не пооблітало! Добре? ...

— Чого ж ти така сумна?

— О, маю тільки роботи, а ще мабуть мені й ниток не стане.

— До чого ж та твоя робота?

— А... тато дуже добре знають, а лише удають, що ніби нічого не знають. Я вже просила Марійку, Ганю, щоб і вони мені помогли. А ще було би ліпше, коли б татко прислали Павлуся і Богданку та дівчатка від вуйка Ромка. Тоді буде добре, тай до неділі було б все листя попришиване. Тоді я вже і сумувати не буду, а знову бавитись буду і бігати весело.

— Зофійко, що ти таке говориш? Я таки тебе не розумію. Щож це означає, що листя спаде, чи буде держатись галузок. Звідки тобі прийшла гадка пришивати листя?

— Що це означає? Коли мені ця гадка прийшла? Татку, ви думаете, що я не чула, що пан доктор сказали, розмовляючи з вами, коли вийшли з маминого покою. Бабуся наші плачуть, тай моляться за маму.

— Що за дурненьке! Щож доктор має до листя, що так пришиваєш?

— Татусю, прошу на мене не гніватись, я все роскажу. Вчера мені було жаль мамці, що вони так довго лежать. Щоби мати певність, чи довго вони будуть ще так лежати, я сковалась за двері і почула, що пан доктор так сказали до татуся: „Друге любий, згодись на волю Божу; надія на видужання твоєї жени маленька, коли листя спаде, жена твоя попращається з цим світом“. І хочете татусю, щоб я дала листю поспадати? Я не хочу, не хочу, щоби моя найдорозша мамця пращалась із цим життєм, тому нині і завтра буду пришивати все це листя.

Батько заплакав, бачучи щиреньке та любляче серце своєї дитини.

На другий день, заледви сонце зійшло, добра дитина з своїми товаришками продовжала свою роботу.

Вечером дивна сіть покрила деревця маленького огородця Зофійки.

Дитяча, а щира любов богато робить!!!

СМІШНЕ.

Щирий.

Перший: Я знаю чоловіка, що так сильно сміявся з одного жарту, що стратив голос.

Другий: Скажи мені цей жарт, прошу тебе, а я його скажу моїй жінці.

Непотрібне.

Івась (до тата): Скажіть мені, на що учать нас в школі писати, коли є машини до писання?

До чого веде зле виховання дітей.

тоци. Петро інде за молоду зістав парохом села Р. Але й не ставився а шістдесятка вже переминула. А що то за люба душа була, то хиба знали би роскіснати самі парохіяни, що за тих часів жили. Це й тепер про його згадують. Одні другим неначе перековідають. Для кожного мав правдино вітцівське серце. Кожному порадив, кожного потішив а бітний то ніколи не вийшов від него з порожніми руками. Тому то й не дивно, що всі його любили та шанували, як діти свого найліпшого батька. Але ж бо і парохіяни о. Петра то не не аби які були люди. Шобожні, служняні, заповадливі і для кожного милосерні. Тай таки, що правда о Петро їх так виховував. Всіх, із найдавнішого до найменшого значав, бо не було в селі майже ні одної думі, щоби п. о. парох не окрешив, не повінчав й не довів до щастя. А й не одну душу відправив на місце вічного супочинку.

Старовина парох ще в молодім віці повдовів. Жив сам самісінський як палець, бо й потомства ніякого не мав. А мав він звичай що дні — як була погода — ходити на прохід. Любив все ходити попри цвинтар. По дорозі поступав на те супокійне місце і довго молився на могилі своєї вірної подруги а відтак під великом крестом за всіх своїх діточок, як іні бувало називав своїх парохіян.

Було це в липні. День був дуже ногідний, а сонце так немилосерно пражило, що годі було видергати. Нал вечером трохи походніло. Легесенський холодний вітрець відсвіжував розплюлену природу, яка з великої спеки неначе була завмерла. О. Петро взяв палицю в руку і нічтився на прохід. Ідучи своїм звичаєм попри цвинтар, поступив на не-го. Прійшов на гріб своєї жени, впав на свої старечі коліна, склонив голову на зелену траву і став ревно молитися.

Нічого Його не обходило. Весь затоплений в горячій молетві, поручав Божому милосердю душу своєї подруги і дуни своїх любих діточок-парохіян. Лиш одно мав на гадці, щоби всі думі тих людей, яких він своєю рукою закидував землею, були щасливі; щоби вони всі могли оглидати лице Божої доброти. Щоб він доступив того щастя, бути разом з тими душами у вічній славі. Щоби він, пастир тих овочок, яких Йому Всешишний повірив, міг разом стапутти на суді Божім по правиці та почути чліпий голос Спасителя: «Прайди слухо вірний, бо ти був в малім був вірний, за те відberи свою заплату, увійди в радість Господа твого.» Так старовина молився.

Нараз мов би зі сну пробудився. Здавалось Йому, якби хтось стогнав та хлипав.

— Щоби це могло бути? — подумав собі старець. Чи міг би тепер хто бутти на цвинтарі? Таж то такий гарний робучий лень, саме найгорячійший час жнива, кождий всіма силами змагаєси за погоди збіжжя зібрати — не можливо, аби хто тепер був на цвинтарі. Встав і почав передиратися крізь гілля дерев. Поступив кілька кроків і станув. Приложив руку до чола і, пеначе сам собі не довірючи, приглядався.

— Чи мені здається, чи то дійсно ти Михайлі? спитав по хвили священик.

— Та таки я, егомось — відізвався Михайло. От поступив на це святе місце, аби наробі своєї небіжки Олени помолитись за її душу. Добра була покійниця, дай її Боже царство небесне, нема що казати, але я...

Не докінчив.

— А деж ти був, Михайлі, так довгий час, що ані чутки про тебе не було? — спитав душпастир.

— Ог ліпше не говорити. Аж тепер бачу, що надімною зависло Боже прокляття...

Дальше не чіг говорити. Голос став дрожати, сльози закрутинись в очах, заплакав як мала лягіна.

— Відку, що з тобою не конче добре, але не плач, не впадай в рознику, чай націю на Боже милосердя — Бог добрий, Ви тебе не опустить — усипокував Його отець парох.

— Ви, отче, все говорили добре і тепер добре кажете, але що з того, коли мені тепер нічо не поможе. Тепер вже мене ніхто не поратує, ніхто вже мені вічо не порадить. Я пропащій чоловік. Для мене вже й Божого милосердя нема, бо я його не варт...

— Дай спокій сину, не говори такі безбожні небеліці, — перервав йому священик. Знайди, що Бог є безконечно милосердий. Він прощає кожному, хочби й найтяжчі гріхи, як лише́нъ чоловік щиро жалує, що Бога образив. От замість нарікати, сідаймо оттут під деревом та розкажи мені, де ти бував, та що з тобою діялося.

Сіли оба. Михайло обтер руками заплакані оті і зачав поволеньки оповідати.

— Єгомосць знають моого Степанка, то була моя одиночка дитана. Я любив його над усе. Та, як самі добре знаєте, забрався: був з дому і десь подівся, що й чутки о нім не було жадної. І, бачите, жаль мені його стало; не відержав — пішов в світ глядати його. Довго-довго я блукався, скрізь питав, вивідувався про його, але надармо. Десять щез чи пропав. Гроша я не мав, та добрі люди якось спомагали нещасного. Якось чоловік жив — не вмер. Та як вже я стратив всяку надію відшукати його, постановив вернутись в рідне село.

І хоч я був певний, що коли вернусь, люди показувати муть пальцем на мене — то таки рішився вертати. Хто знає, може вже й недовго потягну на сьому світі, то хоч най свої кости зложу на рідині землиці. Ну і ось саме тепер недавно приблукався я до села тай вступив отут па це спокійне місце, аби свое горе втопити па гробі своєї небіжечки Олени. Може вона з гробу почус мій плач та відчує мою біду, то лекше стане.

Дальше вже не міг говорити, слізни дюроком потекли по старечім обличчю. Плакав як мала дитина.

— Жаль мені, дуже мені жаль тебе Михайлі, але на те все вже ради нема. Що було, то вже минуло; лиха вже годі направити, хіба по якімсь часі. Тепер забудь про все, не нарікай на свою долю, не ображай що більше Господа Бога, але жалуй за свій давній нерозум та проси Бога о змилуванні для себе й свого сина. А щоби ти не потребував на Стежіці десь там тинятися... іди до мене і будеш по-

бити що зможеш, а я вже тобі кривди не зроблю. Хоч я — як сам знаєш — не богатий, але на стілько стане, щоби ми оба вижили. Так потішив сивоголовий парох свого нещасного парохіянина.

Ой, отче дорогий! — ледви простогнав Михайлo — Я не в силі вам подякувати за таке милосерде та ласку, яку мені нещасному окажуєте. Більше я не годен скліти, як найвам Господь небесний стократно нагородить. Але даруйго, я не хочу бути тягарем для вас; радше буду тягнитися скрізь за прошеним хлібом, як мавби на се пристати. Ні, золотий добродію, не вчиню сего, буду заробляти на кавалок сухого хліба а тягарем не хочу бути для нікого.

Сказавши се, ще більше заплакав. Заводив як не своїм голосом. Жаль та розпуха не давали йому спокою. Серед голосного плачу та ридання все повторював: «Я нещасний чоловік! Я нещасний чоловік та нещасний мій Степанко! Ой, коби я ще хоч раз його побачив!

— Не плач Михайлe! — успокоював його о. парох — Плач нічо не поможе, тай плачем сина не віднайдеш. Хто знає, де твій син обертається. Може де в щастю опліває а ти будеш собі через него життє скороочувати. Дай спокій, яс плач, успокійся!

— Ет, егомость так говорять, бо не знають, який то тяжкий біль для батька, як стратити свою одну-однієнку дитину.

— Я знаю, що серце батька болить за дитиною, але не виплачеш сина. Мені однак так видіться, щось так передчуваю, що лішче би було, аби ти його не бачив. Досить вже того, ходім авідсіля.

Встали оба. Михайлo обтер рукавом заплакане обличчя, поцілував священика в обі руки і зачав відходити.

— Деж тепер ішдеш, коли до мене не хочеш йти? — спитав священик.

— Сам не знаю куди. Отак віду, куди очі повернуть а ноги понесуть.

— Йди з Богом, але памятай на мої слова і не впадай в розпuku. Віддайся в опіку Пресв. Серцю Ісуса і Його Пречистій Матері. Вона тебе поратує, тай я буду за тебе молитися. А отсе маеш шару грейцарів, буде на якийсь час на прожиток,

Розійшлися. Святачник, тяжко зіткнувшись, пішов стежкою поза село, а Михайло поволікся як не своїми ногами здовж села.

Переходив попри хати. Всі вони йому добре знаті. Невинні діти при дорозі весело бавилися аж душа радувалася. Михайлові серце мало не трісло з жалю, коли дивився на ті маленьки, невинні діти. «Колись то я був такий малій, невиплий; так само я і колись бавився — гадав собі Михайло — та все те неначе сон минулося. Мав я і діти такі гарні, невинні, веселі як отсі... Але я, я сам став для них вбийником. А от і моя колись хата! Тут залишив я гарнаду, щастя, тут проводив я весело та без журної свої молоді літа. Тут прожив я весело зі своєю Оленою... Ой Олена, Олена небіжечка! Я загнав її передчасно в спру моїму ємоїм поведіннем. Ой, якоже вона просила мене при сконі, як я поправився. Най хот моя передчасна смерть вразумить тебе — були її послідні слова. А її дві донечки! Якоже вони були гарні? Та зачерез мене і вони обі пішли за свою матірю. А мій Степанко, мої люба дитина, як я його любив! Та й він через мене скапарався. Хто зна, де він тепер обертається та що з ним є... Ох, я, я вбийник своєї любої жени, своїх діточок, отут на сім місці, в цій хаті. Ся хата була моя а тепер — тепер живе зазнає в ній щастя. Жив тепер виховув в цій по людськисвої діті...»

По тих гадках в очах йому потемніло, ноги захитались, світ спорінів і вже не міг даліше йти. Сів до рова, згорбився, склонив голову на коліна і гірко ридав. Сидів довго, може в ців години. Відтак прийшов трохи до себе, стидно йому стало, добре, що хоч нікто його не видів. Жиль стиснув за серце неначе кліщами. Поволенський підвівся і даліше поволікся.

Ішов попри коршму. Коршма була серед села. Як наже наблизувався до неї, серце почало товтніти як обухом, щось недоброго віщувало. Але йшов. Відів як коло коршми століть фіра, а коло ньої жандарми. Деякі господарі то заходили то виходили з коршми. Прийшов близько. Пізнав пітта, що вийшов з коршми, колентан щось з жандармами і назад вернувся. На фірі сидів закоханий молодий хлопець. Виглядав як дикий авір. От спітилися діймаючими зором. руки дрожали як оліковий лист і від часу до часу все гампав

очима то на жандармів то на збликальчогося Михайла. Серце Михайла ще більше почалося товти. Пройшов близько віза, Михохіт впалив очі в нещасного молодого вязяни. Глибі дів довго не спускаючи з п'ятого очей. Нараз наче з проесом скрачав:

— Ой Боже милосердий! Таж то мій Степан! А з тобою, синку, що сталося? — договорив як не своїм голосом, зристуваючись до визнання.

Вилень, не говорячи ні слова, мрів Михайла діймаючи зором. Жандарми стояли як вкопані. Неначе пам'яті, згубили давнічись на розпубліковою старовину.

— Степанку, мої дорога дитино! — лебедів давньше Михайло. — Чи ти мене вже не пізнати? Таж я твой рідний тато! Що з тобою сталося, що ти аж до такого нині дійшов?...

— Так, так, то я ваш син Степан! — добре я вас пізнав. Але чого ви за мною прийшли? Чи хочете може бути свідком моєї смерті? Як так, то сідайте отут враз зі мною а сі пані — показав на жандармів — п'янно вам сего не заборонять... I ти ще маєш відвагу тепер до мене признаватись — до мене гідного свого сипа?? Отсе через тебе, несідний батьку, отсі ланцушки на своїх руках дияглю! — при тім простиг свої руки, а заміzo задаоленькотіло старому коло уший. — Так тату, ти мене до сего довів. Ти навчив мене всякої злоби, ти мені на весь позволив, ти мене за молоду не каргав, а що й заохочував до злого... і через те я тепер закутий в кайдани і небавом стану під стричком.

— Старий Михайло зломаний вже цілковито ріжними журбами, сего послідного нещастя вже не міг перенести. На твар виступила смертельна блідість, ноги задрожали під ним, в очах потемніло, вже нічого не бачив і не чув — впав під віз і не рушився.

Жандарми прийшли до себе з оголомшення. Один з них приступив до Михайла, склонився над ним і зачав нам терпості, але на дармо, Михайло вже зачав зимити — вже був небіщник.

Війт знов вийшов з кортими, а коли жандарм коротко сповів юному, що сталося, вернув меріцій ю кортими і дав знати прочим людям. Як на команду всі повілітали з кор-

шми і метнулись до Михайла. Але Михайло вже не потребував їх помочі. Його душа вже стояла перед троном справедливого Суді і віщкувала страшного засуду за свого сина, якого душа також небавком мала стягти перед лицем Богом.

Жандарми же за той час оглянули Степана, чи кайдани добре пристають до тіла, відтак ще дещо сказали війтови і пустилися з вязнем в дальшу дорогу.

Стало вже вечеріти. Сонце спустилося за гори і сумрак обіймав природу. О. Петро обійшовши поля, скрутив собі дорогу ціпра корінну. Коли зблизився до неї, здивувався дуже, як побачив, що на дорозі люди стояли і побачив чоловіка, що на землі лежав розтягнутий. Дізнавшися що зайшло а на нічко вже була всяка порада, старенький душнастир зітхнув ірко, взліс очі до неба і в дусі молився за душу цікійного Михайла. Приказавши відтак війтоги, щоби заніє тіло до трупарні і занявся похороном, шішов тяжко пригноблений до дому.

От, до чого веде зло виховання дітей. Українські родичі в Бразилії возьміть собі це під розгляд!

С М І Ш Н Е .

Два жиди прийшли до господаря, щоби купити корову. В стайні вже зробилося темно. Що лише вступили жиди на поріг, мов змовившися закричали: Ой-яй-яй! яке віно худе!

— Та що верещите біснувати! — обзвиваєсь господар — стайня прецінь порожна, бо корова в другій стайні.

Заздрісна.

Заздрісна жінка каже до чоловіка: „Хто то тая Катерина, котра тобі цілу ніч снилася, і котру ти два рази кликав?“

Він: „Страх, яка ти дурна коза, я питався певно крізь сон: „Котра година“, а тобі причулося „Катерина.“

В суді. Судія: А ви пошо принесли ту палку з собою?

Обжалований: Та казали мені, щоби я постарається о средство оборони.

До Креста.

За Тебе Кресте святий, Христовий,
Колись вмирали сстки людей,
Арени римські багрились кровю
Дівиць невинних, старців, дітей.
Уста бліді ще цілували
Тебе в посліднє, Кресте святий!
Тебе вмивали послідні сльози,
Що із гаснучих плили очей!
Перші християни у Тобі, Кресте,
Черпали силу на смерть, на муки,
Ти був іх щастем, іх славою,
Тебе стискали дрожачі руки.
В віках середніх, Кресте величний,
Ти був прекрасою царських вінців,
Ти на прапорах сияв мов сонце,
Ти був відзнакою Божих борців.
Бідний з надією глядів на тебе,
Бо Ти йому вічне щастя звіщав.
Могучий, славний, нераз для Тебе
Монаші ризи приодівав.
А днесь, о Кресте, внуки героїв,
Що за Твою славу кров проливали,
Гордять Тобою, Тебе зрекліся,
Тебе, Христове знамя здолтали.
Тобою згордили, що в муках смерті
Колись так страшно на Нім конав,
Неначеб Ти інший, як перед віками,
І Богом бути ім перестав.
Кресте Ісуса! Кресте блаженний!
О царю світу! Царю серцям!
Аж поки Твій святий знак на небі
Суд страшний Бога звістить нам!
Царю о Кресте, як царював Ти
В серцях геройських давних християн,
Най світ пізнасть Тебе і прославить
Бо Тебе прославив наш Бог і Пан!

Сестриця Галі.

Старий Іван Лаврусь скинув обридливу сліозу, що пробігла по усьому видови і повисла йому на довгому, сивому вусові. Він скинув слізу сердячись, бо хіба-ж подоба плакати старому лідови, що вже йому на п'ятий десяток звернуло? Ні, це бридня! Де люлька?

І він знову почав розпалювати свою люльку, що тричі вже йї розпалював, і тричі вона гасла. Але-ж і цього разу не дово вона стриміла в зубах у Івана. Знов облягли чорні думи сиву йому голову, і похилила ся голова над столом. А люлька, знов забута, лежала досі вже під ногами, і Іван її не бачив: він та пер нічого не бачив у цій хаті, бо неначе якийсь туман застидав йому очі, не давав глядіти. Ось він все більшає та більшає цей туман, ось уже він зовсім заслонив йому очі, і щось горяче пробігло по щоці і знов повисло на сивому вусові. Еге, п'ятий десяток доживає, — не мало років прожив, та ні плачав ніколи Іван, — хіба ще як хлопцем малим був, — а тепер довелося заплакати!

Та й не дурно-ж старий плаче: його дружина, що з нею він мало не тридцять років прожив, як риба з водою прожив, — тепер ж нема, вона лежить мертвa у холодній ямі. Що він старий тепер діятиме на съвті сам, одинокий, та ще й з трома дітьми малими? Ні дав же Господь йому щастя: всі великі повмирали, а то в солдати пішли, — зістали ся дома тільки мали: дванадцятий рочок найстаршій дівчині Галі. Ось де вони всі трое сплять тихо, спокійно; тільки у Галі знати ще слізи на личку; мабуть і вона вчера, як матір поховано, до півночі плакала так, як оце тепер він, старий плаче.

* * *
І знов щось горяче по щоці — кіть-кіть. Але він того вже не чує. «Двадцять і чільше років з тобою, Насте, прожили, а тепер довелося розлучити ся...»

І почало йому, старому, згадувати ся все, що тоді ще, давно було. Як-то воно молоді літа згадують ся так легко! Ось тепер — сьогодні що зробиш, — завтра й забув. А ті далекі літа не забувають ся...

От-же не забув, як они під вербами у двох сиділи, як на вул.ці стрівали ся:

— Ви деш сьогодня, серце?
— Біля криниці жди!

І він ждав... А там весілля... Гучне було, — тоді горілка

дешева була. Так весілля... Тоді ще кум Семен почав пити варену з миски і край у мисці викусив. І так і здавалося йому Семенове обличчя, — червоне, очі вирячені, сам він до місці пріпав...

А як діти пішли!... Господи! Які вони раді! Ім були! Так ні-ж: тройка малими вмерло, дочка заміжна була — в землю полягла. А син де тепер? Може досі вже Турок убив, а хиже гайвороння кістки розволочило...

І ось зненацька ще дужче у Івана серце защеміло: це щось нове загадалося. Господи! і на віщо він так зробив тоді! Він ніколи Й не бив, ні... Тільки раз це було: він лі шинку прийшов — уся громада була тоді в шинку! і він був... і за віщо він її вдарив? Не згада вже тепер, тільки знає, що вдарив просто на одмаш кулаком. Хотів по голові вдарити, та п'яній був, — похитнувся, у груди влучив. А вона й не заплакала... Вона зролу вперше од його бита була: як стояла, так і впала на піл, мовчить, тільки за груди вхопилася, на його так дивиться... Як вона тоді дивилася!.. Він і тепер неначе той погляд бачить. Ох, на віщо-ж він це зробив!...

— Мамо! скрікнув з просома невеличкий хлопчик, що спав на полу. — Мамо!

І він розплюшив очі, подивився навколо і навпів-ще-сонний, підвісився і сів на полу.

Мамо? Де мама? — питавсь він.

Далі хлопя замовкло на хвилину, а потім мабудь одразу йому згадався учорашній похорон, і він скрікнув знову:

— Мамо! Я хочу мами! — і облився слізми.

Дві дівчини: більша — Гая і менша — Одарка, теж попрокидались од його голосіння, і повставали. Одарка зараз-же почала у обох з братом кликати маму й плакати.

Цей випадок розігнав Іванові мрії. Він відішов до плачучих дітей.

— Не плачте, діти, годі! — промовляв він голубячи іх,

— Я мами хочу! не втихвів малий Василько.

— Мами нема діточкі... тихо, ледві промовив батько. — Мами нема: вона пішла до тітки Марусі. Ось підождіть скоро вернеться.

Ні, ні! — голосив хлопець. — Тато лише так кажуть: мама не пішли, мамусю у яму закопано вчера. О! на віщо у яму! Я не хочу так, — там холодно мамі!

І діти знову облилися дрібними слізми. Тільки Гая, сидячи у кутку, хоч і плакала, але тихо, силкуючись здергувати слізни, що так і лились з карих очей і текли по білому худому видочку. Нарешті, мов перемігши себе, вона утерла слізни і сиділа не ворушучись, тільки її маленьке тільце раз-по раз адригалося то з жалю тяжкого, то з холоду, що панував у нетопленій хаті. А Василько з Одаркою все плакали, голосно кличучи маму. Це тяглося з пів години. Іван не зчав, що й роби-

тн. Коли це Галя усталла, ще раз утерла останні сліди од сліз і пересіла до дітей. Вона обвила ім шийки своїми тоненькими ручинятами, пригорнула їх обох до себе і почала розважати. Іван не чув усього, що вона ім тихенько шипотіла на вуха, він почув тільки деякі уривки.

—Не плач... Я кашки зварю... Ну, ну—годі... Я тобі ляльок нароблю і „котка“ заспівую...

І бідна маленька дівчинка, сама ледві здергуючи слізи, почала сьпівати „котка“, ту саме пісеньку, що так недавнечко сьпівала над нею мама, що лежить тепер у холодній, сънгом заметеній ямі.. І як її колись обвила мама цією пісенькою, так і вона розважає тепер нею своїх маленьких „братіка і сестричку“, що так як і вона, зосталися без мами.

Спершу діти малої слухали, але потім почали плакати тихше, а далі і зовсім замовкли і тільки хлипали раз-по раз і вже тоді, як хлипання стихло, і Галя утерла обом слізи. Василько промовив:

— Я вставати хочу!

Галя почала його одягати, обувати чоботи. Незвиклі до того рученята все помилялися і не так робили як треба. Гаразд напрацювались ся з Васильком; Галя заходилася біля Одарки. Тут діло було легше, і незабаром вона вже вмивала обох дітей. Василько спершу почав був змагати ся, кажучи, що він не хоче вмивати ся, бо холодно, і треба було довго умовляти його, поки він згодився на вмивання і на чесання, що він його теж не любив за те, що „тоді скубиться“. Але потроху Галя поборола всі ці труднації, виявляючи дивну терплячість будучої матері.

Тату! Я істи хочу! — тихенько промовила Одарка, хапаючи батька за рукав.

— І я точу, сніцати хочу! — завів і собі Василько Бідолашний батько поліз на полицю по хліб.

— Я не хочу хліба, хочу кулешику! — не згожувавсь хлопець.

— Синиу, нема кулешику: ось підожги — я зварю

— Я не хочу підожди, я зараз хочу!

І знову слізи. Старий не зінав, що й робити. Тут знову довелося Галі розважати дітей. Чи про кулешик вона ім шепотіла, чи про що інше, — тільки вони й цього разу лочали потрохи затихати. Зрідка тільки чутно було Василькові вигуки

— А я так не хочу! Я хочу отак!

Та скоро і він замовк. Діти почали гризти хліб. Василько насупившись, ухопив обома руками окраєць і з усієї сили кусав його своїми білиними зубами. Він ще не покинув дуті губи і очі видьки захожувавсь щось вигукнути. До сего ще у хаті було так холодно, що в дітей посиніли руки.

— Я змерз! — зарелетував хлопець.

Галя митто кинулась, знайшла юпчину, одягла брата і сестру.

— І соли нема! — давай він далі показуючи Галі свій хліб.

— І мені соли! — попрохала Одарка.

Галя густо насолила дітям хліб цупкою сірою сільлю. Тепер уже поки не було чого голосити і діти на який час зовсім заспокоїлись і мовчали.

А Іван тим часом думав про те, як то він буде порати ся. Діти голодні, їм треба чогось зварити.

І він пішов з хати, нарубав і вініс дров, почав розтопляти у печі. Що-ж Йому варити? Кинусь шукати чого небудь, — ледве знайшов пшено.

— Зварю хоч кулішу, — думає.

І він почав змивати пшено. Змив, у горщик усипав.

— Е, дурний! На що-ж я усипав? Треба спершу окріп нагріти. І він висипав пшено з дорщика Далі...

Дві маленькі рученьки зненацька обхопили іному шию, добре караючи, трохи заплакані, глянули Йому в вічи.

— Тату, киньте, — я зроблю... Я знаю...

Іван дивуючись глянув на Галю.

Годі-бо, тату, не займайте, я сама упораюсь, — казала вона.

— Куди тобі, дочки, ти ще мала, — одмагав ся батько.

— Я хоч мала, а я знаю... Я навчусь ще, а тепер як небудь — мами нема...

Дві слізини знову заблищають у дівчини на очах.

Іван мовчки одійшов од печі і сів біля столу. Одарка та Василь сиділи у кутку на полу і мовчки дивилися то на батька то на Галю.

А вона тим часом не гаяла ся. Вона поперемівала горщики, покаливала які треба і почала становити у піч. Один горщик важкий був ій — вона покликала батька. Тату поможіть!

Іван склонився і поставив горщик у піч.

Далі маленька господиня знайшла десь капусти, сала й увесь хазяйчин надібок і почала порати ся, як справжня господиня. І тут маленькі рученята не зовсім спершу слухали ся, а далі нічого, звикли. Іван довго мовчки дивився на неї.

— Хозяйкою буде!.. — гірко усміхаючись промовив він і пішов з хати.

А діти й собі, дивуючи ся, глядали на свою маленьку сестру. Ще позавчера вона з їми у ляльки гуляла ся, а тепер он уже пораєт ся. І одягає їх, і годує, і варить — ну, зовсім як мама.

— Галю, кожух зсунувся, — озвивається брат.

Галя кинула піч і побігла одягати його. Він учипився її зашию.

— Галю, ти мені кулешику звариш? питав ся хлопець, зашираючи й у вічи.

— Зварю, зварю, — казала вона, гладючи його по голові.

— Ти мене отак, як мама, погладь! казав Василько направляючи їй руку.

І вона гладила його, а в самої слізини на очах бриніли.

Маленька Одарка теж сіпала і за руку й жаліла ся:

— Хліб тведий: я губу собі вдряпнула, болить.

І вона підставляла свою голову під сестрину руку. І сестрина рука гладила тоді обох.

А скоро кулешик? Я кулешику підошду, — казав голодний хлопець.

— Підождіть, підождіть, — ось я зараз! — одновляла Галя і знов кидалась до печі, бо раз-по-раз то брат то сестра скіглили, що ім або „носа треба втерти”, або „почухати, бо щось куса”, або ще щось іншого. І Галя втирала носа, чухала тан, де свербить, або ще чим іншим вдовольняла дітей.

Сумно тягнеться день.

Батько то увійде в хату, то знов піде, — видно, що він не знайде собі діла. Він і не говорить нічого, бо все, про віщо ні забалака, нагадує і йому, й дітям дорогу втрату. Тільки іноді він скаже ім яке слово, як вони про віщо небудь у його спитаються, або пожалуватимуть мовчки.

Діти теж смутні-невеселі, не грають си навіть. Одарка витягла була черепок з своїми ляльками і почала їх садовити на лаві. Вона хотіла гулятись так, як раніше: мати пустыла дітей у ліс по ягоди, там їх напав вовк — ледві втекли. Вона вже почала була казати за дітей:

— Мамо пустіть нас...

Але то слово „мамо“ знов нагадало їй забуте на хвилинку власне горе і вона голосно заплакала, кинула ляльки і залізла на піл у кугок.

Галя поралась, нагодувала дітей сніданням, потім обідом — батько не Ів нічого.

По обіді Василько підійшов до батька, що сидів на лаві і мовчки думав свої невеселі думки.

— Тату! — почав він, вчепившись йому за руку. — Тату!

— Його личко зробилось зненацька якимсь поважним, зовсім не так, як у дитини.

— Шо синку?

— Тату, Галя нам тепер мамою буде, — промовив хлопець, показуючи на сестру.

— Буде, буде! — шепотів батько, ледві удержанучись, щоб знову не заплакати.

— Вона як мама. — знов розказував хлопець: — вона кулешику наварила, вона одягла мене.

— Так, синку, так, — вона тобі усе зробить, а ти не плач, грай ся — усе буде...

* * *

Уже повечеряли. Сумно повечеряли — перша вечера без матері. Старий батько ліг на печі, діти й сеbsі почали лягати.

— Галю, роззуй мене! — прохав Василько, сидючи на полу і простягаючи до сестри обуту ногу.

— Зараз, Васильку, зараз!

— Галю, а мені „спідницю“ скинь, а то затяглась вузлом, так не розвяжеш! — озвалась Одарка.

І Галя, не могучи подужати руками, зубами починала розв'язувати затягнений вузол.

Нарешті послали ся і пороздяяли ся, Галя повкладала і повкривала діти.

А ми, Галюсю, не хочемо спати, — розкажи нам казочку! — прохали вони.

— Про трьох сестер та про калинову сопілочку, — додавала Одарка.

І Галя, промстившись біля іх^{їх} на полу, почала казку:

— Був собі, жив собі дід та баба, в іх три дочки і щонайменшу Галею звали...

— Галею? Як тебе? — перехоплює хлопець.

— Еге, як мене... От і пішли вони одного разу у літку по ягоди. То ті сестри рвуть та ідять, а Галя рве та в глечик кладе, каже: „Понесу до дому татови й мамус!..“

— Так, як ти, — знов каже хлопець: і ти так нарвеш ягід і нам приносиш. А ягоди такі солодкі!

— Ну цить-же, не перепиняй!.. То ті сестри й кажуть: „Як ми до дому вернемось? У неї скільки ягід, а в нас нема. Давай убемо П., а ягоди заберемо...“ розказувала Галя, а діти все слухали. Маленька Одарка підвелась трохи, і зіпершись гіцкою на руку, дивила ся замисленими очима на сестру, а Василько й собі притих і тільки, не одриваючи очей од сестри, пильно, жадібно слухав, бо це така гарна казка!

Он Галю вже убито — бідна вона! — і в землю закопано. А на модилі калина виросла. А вівчар сопілку з калини вирізав. грас:

Ой помалу малу, вівчарiku грай,
Та не врази мого серденька вкрай:
Мене сестри зарубали,
Під кущиком поховали, —
Ще й ногами притоптали...

Слухають діти, як Галя сьпіває, а далі знов тихі слова з казки немов льлють ся одно за одним у чудовій дитячій вимові. Довго тягнеться казка, а там і друга. І потроху очі заплющуються, тихий сон оповіває діти, і схиляється Одарчина голова на подушку поруч з братом, що теж заснув уже під Галине оповідання.

Заснули діти. Навіть старий батько заснув. Тільки Галя не спить, це маленьке худеньке дівчатко з карими оченятами, ця нова мама для цих дітей. Всно тихо устає і йде на серед хати. Вона ще не молила ся на ніч і зараз молити ся буде. І стає дівчина навколошки і тихо шепоче молитви, не розуміючи їх. Ось вона не знає ні однієї молитви. Вона тепер так молить ся, сама з себе помолити ся.

Біолицій місяць тихо плив високим небом, розтиваючи своє срібне проміння. Плив і оглядав сьвіт широкий, а оглядаючи за-зирнув у маленьку хатину, де маленьке дівчатко тихо шепотіло молитви, стоячи навколоішках.

— Господи! возьми мою маму до себе з холодної чми; не-хай їй у Тебе гарно буде. І мен! дай, Господи, щоб робити навчилася, щоб замість мами братикові і сестричці.

Глянув місяць на дівчатко. і, зачудований у святому здивованню, немов зупинився на небі, обливаючи маленьку дівчинку, що молилася серед хати, морем свого сріблистого проміння. Чи бачив він, вічний без краю, коли небудь таку дівчинку, чи чув таку молитву? О, коли бачив і чув, то чом же досі Богови не одніс тієї молитви, щоб він обтер слози на схудп'ому обличчю? О, чом же він тепер не віднесе Й, тієї молитви, туди перед престіл Довічного і не положить Йому до ніг, яко найчистійше і найсвятійше почування маленького, дитячого серденька?

А вона молилася, у місячному свіtlі стоячи, мов ясний неземний дух чистої любові. А потім положивши три поклони, устала, підійшла до брата й до сестри, вгорнула ім ноги кожухом, лягla і сама біля Іх, накинувши на плечі свитину.

І довго стояв місяць зачудований, довго дививсь у вікно, плючи небесний світ у хату, аж поки якась хмарка не набігла і не накрила Його.

➡ Сміх і здоровля. ⬅

Під час кримської війни шаліла страшна холера. Один французький генерал, що проводив дивізією війська, покликав до себе всіх офіцірів і дав розказ, щоби всі живінри, які вміють оповідати смішні казки, показувати смішні штуки, кожного вечера розвеселяти всіми можливими способами своїх товаришів. Хто вмів найліпше розвеселяти, той діставав нагороду. Після розказу генерала почалися що вечера такі веселі оповідання і штуки. Сміхом залукали всі шатра, де сиділи живінри. Кождий силувався щоби як найкраще забавити своїх товаришів і одержати нагороду. Користь з того була величезна. По угашенню холери переконались, що в тій „веселій“ дивізії вмерла ледви третя частина людей, що померли по інших дивізіях.

Як з села видимо, сміх причиняється до здоровля,

Пресвяте Серце Ісуса а українські оселі в Бразилії.

Ви нераз чули про слово „набожність“. Чи не правда? От і проповіди і духовні книжки і статочні бесіди часто Його кождому нагадували. Бувало самі одного назвали побожним, бо бачили, як він горячо і у церкві молиться і в дома у страсі Божім проживає — а другого не то що побожним назвали, але ще до того Його набожність з Матерлю Божою злучили. Чому? Тому, бо чули як він небесну Царіцю і любить і поважає і над усіх святих виносить. Вкінци може там декому приписали іще набожність до Серця Христового за про те, що бачили, як той всю свою потіху і всі свої чувства на то Милостиве Серце переносить. Звідки за кождий раз ви приписували набожність лише тим, котрих заставали почаси у церкві на молитві, або тим, що були вірними в захованню Божих заловідей і набуванню чесноти не встидалися людського ока.

З слова „набожність“ походить друге слово подібного значіння „набоженьство“. Що то є? Бачите се пікна ваша внутрішня любов, яку лучите при помочі зверхногого знаку, себто обряду, з любовлю Божою, або любовлю Матері Божої, або з любовлю якого Божого Угодника. Так, хто своєю любовлю лучиться пра Пренеп. Богодицею, через зде, що читає в Іі честь молебні, акафісти, або інші молитви, та молебні і акафісти і молитви зовуться його набоженьством.

А хто може укладати ті набоженьства? У Церкві Христовій всі її члени суть до того покликані. Кождий після свого талану може в своїм приватнім духовнім життю заведти собі ріжні набоженьства і молитви. Однак без дозволу влади церковної не можна тих набоженьств вводити відразу до церкви, не можна їх розширяти між нарід. Чому? Тому, бо дуже легко в таких зверхніх обрядових формах, або навіть в молитвах, може закрастися якийсь блуд проти св. віри, якась ересь. Отже наперед мусить св. Церков розглянути кожде набоженьство і мусить його потвердити — а опісля доперва можна його впроваджувати по церквах, всеєрзівіта.

Таким способом повстали і розвилися всі обряди, таким способом впроваджувано поодинокі богослужіння, молитви празники, і всілякі зміни в набоженьствах, відповідно до часу і потреби в святій Церкві.

Так мало помало повстала Служба Божа. Одну написав св. Василій Великий, другу св. Йоан Золотоустий а третю Папа Григорій.

А в католицькій Христовій Церкві ся практика розширення і украсити св. обряд, впроваджувати нові і нові набоженьства ніколи не устає. Чому? От дивіться. Правдива церков єсть живим Христовим тілом, а ми, що на І^ї лісні живемо, є членами того тіла, того Божого організму. Так св. Письмо нас називає, коли каже: „Ви же єсте тіло Христово и уди отъ части Его, ибо единъмъ Духомъ мы вси во едино тіло крестиходимся и вси единъмъ Духомъ исполненохомся“. (1 Кор. 2). А тіло живе таку має натуру, що росте. зверху зміняється, стає щораз совершеннішим, кращим. Отже Христова Церков не єсти, позбавлена тої головної прикмети тіла. Вона в ріжких віках зміняє також свою зверхну одежду, себто обрядову форму, вона вводить в потребі ріжні набоженьства, як пр. майське, або і се до Серця Христового, вона приписує нові пости, вона установлює празники і як живе дерево видає тягом нові цвіти і нові плоди.

А наша Церков східна, чи не єсти частию живого тіла Христового? Чи вона є гіршою від західної латинської Церкви? Чи її не вільно прикрашати себе новою, святочною одягою, коли стає перед лицем Всевишнього і віддає Йому честь?

Чому ж деякотрі у нас, що ледви у Бога вірють, що виродилися від своїх предків, перешкаджають нам почитати Христове Серце? Хто дав ім право судити за гріх і ересь те набоженьство, яке цінить собі весь католицький свт? Звідки вони дійшли до тої крайності глупоти в р'ячах віри, що почитання Хр. Серця, річ чисто обрядову, називають ересею?

Сліпота і ще раз сліпота довела їх до того скрайно безбожного виступу. Від якогось чим раз явніше відрікаються ввні св. католицької Церкви, а з ненависті до св. католицької Церкви готові іще і Господа Бога відцуратися і св. Тайни заперечити, скоро прийдуть до переконання, що з волі Христа Спасителя перша правдива віра і перші святі Тайни находяться в цілій своїй красі і силі тільки в правдивій нашій католицькій Церкві.

Та лишім їх на боці а самі краще розберім ті трудности і закиди, які нам наші гороги видумують. Бо треба нам зі всього здавати собі сповіду, щоби ми під їх впливом не захиталися в нашій побожності і вірі.

Придивімся, як належить понимати те набоженьство до Серця Христового. Чи в нім перед очина маємо все тільки само Серце Христове, чи цілого Христа, чи є що небудь іншого?

Щоби відповісти на ті всі питання, приведім наперед ось таке порівнання:

Чоловік складається з двох частей: з видимого тіла і невидимої душі. Се кожний знає і не сумнівається о тім. Однак коли дивиться хто на людське тіло, то зараз каже, що бачить цілого чоловіка, хоч душі його не бачив ніколи. Подібно діється в почитанні Пресв. Ісусового Серця. Ми віддаємо поклін тілесному, видимому Серцю, однак покланяємся Йому не тільки Ізза того, що воно є злучене з Божою природою, що воно є Серцем воплощеного Бога, але ще і для того, що воно нагадує нам Його любов до людського роду. Значить: в нашім набоженстві ми почитаємо видиме Серце Христове і ту невидиму любов, яку воно наказує і пригадує.

Не одному стане дивно, що раз під час богослужень молимося до цілої особи Ісуса Христа, а другий раз тільки до самого Пресвятого Серця. Звідси міг би хто сказати: „Се не йде і не годиться віддавати Богу Спасителеві раз честь повну, Йому належну, а другий раз неповну, часткову“.

Але не так річ стоїть. Чому? Ось дивиться: Хто скаже, що дитина, цілуочи руку свого батька, не почитає тим самим цілої його особи, але ту частку руки, которую устами цілує? Ніхто розумінні її не випустить з уст такої глупоти а признається, що кожнали поцілунком руки віддається честь цілій особі. Цілуємо дійсно батька у руку наперед для того, бо з неї одержуємо всяке юблю — а дальше щоби показати вдячність не руці його а його особі. Подібно поступаємо ми і в тім набоженьстві. Віддаючи поклін Божому Серцю, не думасмо відділяти Його від інших частей Господнього тіла. Христос живий царствує в небесній славі і там не без серця Він находитися. Наша же молитва і зчитання, хоч над усе впроваджує нас в само жерело любові Ісуса, однак в рівнім степені відноситься до цілої Його особи, з ютром і Серце єсть тісно і нерозривно звязане.

Трафиться може неоден, що таке закине:

„Як Серце Найгвятішє, так само можна би почитати і очі руки і інші члени Христового тіла.“

Для чого отже почитаємо тільки Серце Спасителя? На се так відповімо: Правда, що всі часті Пресв. Тіла, тому що є мучени із Божеством, домагаються від нас найбільшої часті, однак осібних набоженьств і молитов св. Церков до тих частей юного Тіла (винявши Хр. Серце) не вводила і не вводить тому, що вони самі в собі не мають так високого символічного значення, як має Серце Христове. Крім сего і сам Спаситель виразив о тім виявив свою волю.

В р. 1675, в хвилі, коли людські серця під впливом науки протестанської остигли в вірі і забули на любов і добродійства його, Він з'явився сам о власній Особі св. Маргариті Мар. Аляксі, вказуючи на Серце своє, зажадав, щоби всі, особливо

способом почитали Його, бо Вони найлучше нагадувати міс кожному в будучності Його безкінечну любов.

Так і ми тепер, коли дивимося на образ палаючого, зраненого, терпім увінчаного і крестом завершеної Серця, ~~життя~~ неналеже на які слова Спасителя: „Се Серце, котре так дуже любило людей, а котре так мало є від них люблене”, — і на Його запрошення: „Сину, віддай мені своє серце”, чим лучче ми відповімо, як не почитанням і набоженьством до Його Пресвято-го Серця?

Впрочім Ісус Христос обявляючи своє бажання тій св. монахині, поступив собі так, як і ми поступаємо в наші взаємних відносинах. Коли хочемо приміром переконати кого о надії любові до него, то не показуємо на руки, на голову або уха свої, тільки піднявши руки до грудей говоримо: „Друже мій, так люблю тебе, що серце готов віддати за тебе”. Отже і Спаситель бажаючи обявити богатство своєї любові, вказав нам на безкінечне Піжерело, Найсв. своє Серце.

Чому ж стримуємося і вагаємся полюбити то Серце, коли Вони нас так широ до Себе запрошує?

Коли так глянемо на наш народ український, то бачимо, що справді сей народ став почитателем Пресв. Серця Христового.

Тут в нас Бразилії справді кождий, від найменшого до най-більшого, стає в ряди почитателів Христа.

Се можна замітити в перші неділі і перші пятниці кожного місяця. В нас Прудентополі много членів братства С. Хр. ді-твора шкільна, та і ся, що вже вийшла зі школи біжить раннько до церковці, моляв, бо нині набоженьство до Серця Христово-го. Се набоженьство до Серця Христового ширить скорін ходом Апостольство Молитви.

АПОСТОЛЬСТВО МОЛИТВИ В ПРУДЕНТОПОЛИ.

В Прудентополі засновано його в р. 1899. Заснував його бл. п. о. А. Мартинюк ЧСВВ. Сей ревний місіонар пізнав добре, що лише братство задержить народ в добрім серед розлогох бразилійських лісів. Нині вони числити 5045 членів. А членів не таких, що ось записав тай пішов в світ за очі, а членів таких, котрі справді свої приписані обовязки сповнюють. Правда, як повідає пословиця „де пшениця, там мусить бути ку-кіль”, значить є й такі, що забули на се, що колись були членами або ревнителями, але пересічно, мож сказати, братство Н. С. Хр. стойть гарно.

В кождій лінії є ревнитель, ревнителька, кружок ~~мужчин~~, невіст, хлопців, дівчат. Кождої першої неділі відбуває збори місійний провідник о. Евстахій Туркович ЧСВВ. з ревнителями і ревнительками. Кождого місяця ревнителі відбувають збори і читання з своїми кружками. В маю та червні в дальших лініях осереди братства Н. С. Х. відбуваються набоженьства чи те-

в капличках чи будинках шкільних, чи в хаті ревнителя чи ревнительки. Члени братства се — мож сказати — суть свічі доброго життя розгиненого народу. Члени братства суть перші до кожної організації, до кожного доброго не лише релігійного, але навіть й народного діла.

Року 1919 братство Найс. Серця Христового в Прудентополі обходило двайсяць літній ювелей свого засновання. На цю памятку члени братства спрвили прегарний прапор, який дав правдивий доказ, що члени суть правдивими почитателями Серця Христового.

Держімся сего набоженьства а Серце Христове заопікується нами. Дасть потіхи, розради, додасть що справді ми, Українці, станемо не тільки добрими дітьми св. Церкви, але й добрими горожанами своєї вітчини, вірними синами свого українського народу.

БРАТСТВО НАЙС. СЕРЦЯ ІСУСОВОГО В РІЙО КЛЯРО.

В кольонії Рійо Кляро зістало засноване Апостольство Молитви в р. 1898. Заложив його тодішній місцевий парох бл. п. о. Нікон Роздольський. Сталось се по пятидневній місці бл. п. о. Мартинюка ЧСВВ. і головно за їх старанням. Іще нині видніє на стіні опущеної церкви св. Михаїла грамота залеження тогож Апостольства Молитви.

Отцю Роздольському удалось зорганізувати в се Апостольство майже всю величезну кольонію Рійо Кляро а також Бара Фею. Всюди по всіх кольоніях і вісиналах були кружки всіх станів і як найточнійше що місяця відбувались збори ревнителів і членів братства.

Однаке сталося нещастя. О. Нікон Роздольський помер а по його смерти настав страшний роздор а з ним цілковитий упадок Апостольства Молитви. Правно поставлений єпископом парох сеї кольонії, бл. п. о. Кирило Сімків ЧСВВ., прогнаний з церкви св. Арх. Михаїла приклонниками независимого священика Павла Петрицького, зачав гуртувати біля себе правдивих почиталів Серця Ісусового з новобудуючіся церковці, яку також посвятив в честь Найс. Серця Христового.

Поволи зачали оживлятись кружки — відбуваючи місячні збори і стараючися о розширення правдивої набожності через часте принимання св. Тайн.

І з' смертю о. Кирила, яка наступила в р 1909, справа та не упала. х наслідники с. Михайло Березюк і відтак о. Петро Процьків дальше проводили зачате діло і Серце Христове очевидно благословило їхню працю, бо протягом 10 літ майже ціла кольонія повернула під провід правного католицького священика. Се сталося завдяки передовсім Апостольству Молитви, праці невтомимій ревнителів Серця Христового. І нині заживає се Апостольство праедивого розцвіту. Празник Серця Христового, який

обходиться з найбільшим торжеством, є справдішним тріумфом Христового Серця у сій кольонії.

В післядніх роках бувало в той день 830 св. Причастій.

Ознакою розросту цього Апостольства є і се, що в посліднім році вписалось 560 нових членів; по всіх кольоніях під проводом ревнителів і ревнительок відбуваються збори членів. В кожну першу неділю під проводом священика відбуваються збори членів Апостольства Молитви молодців і дівиць. Перша пятниця кожного місяця єсть святкована як найкрасше, в центрум кольонії в Дорізоні після нового стилю, число св. Причастій часто перевищає дві сотки, після старого стилю відбувається в М. Маллет і на кольонії Вера Гварані. Кождої першої пятниці в Дорізоні під проводом священика відбувають свої збори ревнителі Серця Ісусового.

Число членів цього Апостольства треба числити на тисячі; ріжниця теперішнього життя в Апост. від давнішого єсть та, що коли давнішо під впливом запалу новости до Ап. вступали многі і негідні і недбалі, то нині лучаться в сім Апостольстві душі дійсно божі, переняті любовю до Ісуса і ревністю о славу Божу. Кожда праця в парохії у них має перших своїх охотників, а праці є много, бо доперва тепер на руїнах нещасного роздору треба зачинати всю працю від самого початку. І так будова нової церкви в Дорізоні і Маллет, школи, гім для священика а відтак і шпиталь — се все є предметом журби Апостольства Молитви. І є певна надія, що опираючись на так сильній підставі, якою є Апостольство Молитви, вся справа Божа в сій кольонії піде звільна, але певним ходом вперед.

АПОСТОЛЬСТВО МОЛИТВИ В ІРАСЕМІ.

Хоч се маленька оселя українська в С. Катарині, але й вона держиться Найс. С. Христового і в ній цвіте, розвивається набоженство. Можна сказати, що жадна оселя українська в Бразилії тільки лиха не перебула, як оселя Ірасемська. Свою силу відергана в добрім вона черпає з ласк Жерела всіх ласк, з Найс. Серця Христового.

В перших початках нападали на народ бугри, нищили, убивали, відтак народ опустився, а в післядніх роках знова роках фанатики нищили народ, але він не упадав на духові і дотепер стоїть вірно і почитає даліше ревно Н. С. Христове, бо переконалися, що у всіх іхніх зліднях і терпіннях Оно було Ім потішою, розрадою та помічою.

Братство або Апостольство Молитви в оселі Ірасемі — основав теперішній завідатель парохії Прп. о. Клим Біхуковський ЧСВВ. Членів досі числиться 836, котрі суть поділені, як звичайно, на кружки. Братство Н. С. Х. посідає свій прегарний пралор.

Кожного місяця відбуваються збори ревнителів, відтак ревнителі відбувають свої збори й читання з членами.

Хоч як в кожному товариству — сказавши поправді — мається членів практикуючих і непрактикуючих, так і тут. Однак загально дивлячись, бачимо, що народ в оселі тій горнесь до сего набоженьства та сповняє се, до чого обов'язаний.

АПОСТОЛЬСТВО МОЛИТВИ В ОСЕЛІ ІВАЇ.

Певне і се, що набоженьство до Серця Ісусового і в сій оселі цвіте і ширить між вірним з надзвичайною скорістю. Передовсім се бачиться в перші неділі і перші пятниці кожного місяця. Нарід горнеться з вірою, бо бачить скільки ласк одержує від Христа Господа. Великою підмогою у розширенню братства Н. Серця Христового являється теперішній завідатель української парохії Всч. о Петро Осінчуку

АПОСТОЛЬСТВО МОЛИТВИ В КУРИТИБІ, МАРЦЕЛІНІ Й ГВАЖУВІРІ.

Апостольство Молитви в сторонах Куритиби, заложено канонічно дня 20. липня 1920 р. заходом о. Рафаїла Криницького ЧСВВ. Вже від самого початку основання Апостольства добачується моральний поступ, де тільки нарід згуртувався в ціли ширення Божої слави.

З початку якийсь дивний жах і непевність обгортали народ, та се були наслідки агітації ворогів церкви, яких не мало в сторонах Куритиби, а усі такі „панове“ голі, босі, а при тому дурніші від найдурнішого простого емігранта на кольонії.

Нині т. є, з кінцем жовтня 1921, Апостольство Молитви числить 516 членів. Кружків усіх є 26 а іменно: мушин 7 кружків, невіст 7 кружків, молодців 7 кружків і дівчат 6 кружків.

Збори членські під проводом ревнителів чи ревнительок відбуваються в домі церковнім по богослуженню, кождої неділі в місяци осібно з мушинами, невістами і т. д.

Так само ж збуваються збори в Гважувірі і Марцеліні.

В Куритибі збори для всіх членів збуваються по вечірні у першу неділю в церкві під проводом о. Рафаїла; а описля сейчас поодиноко відбуваються збори в домі священика.

В Контенді (під Каштелянами) збори відбуваються кожного місяця у іншого члена. Треба признати, що вписані до братства держаться дуже ревно. Кожного місяця приступають нові члени.

Позаяк місцевий священик в сторонах Куритиби не перебуває постійно в Куритибі, з сеї причини перші пятниці святкуються на переміну в Гважувірі і Марцеліні, першу неділю святкується в Куритибі.

Коли у якій крідоні ѿ буває священик ні у першу п'ятницу

цю ні в першу неділю (если виїжджається у дальші кольонії) тоді у неділю котру будь в місяці нарід мусить відсвяткувати неділю Серця Христового.

В Марцеліні першу пятницю кольонія обходить урочисто — площу церковну залягають безліч фір з приїзжими з подальших сторін. Раз в місяць всі члени після можности приступають до св. Причастія — а многі і кожного дня.

В Куритибі, серед зіслутя міського, Апостольство Молитви, після двох років істновання, обхопило мало членів, — розуміємо мужчин і молодців. Та поволі і в Куритибі серед мужчин і молодців, є надія, що буде поступ, хоч поки що студенно!

Священик, місіонар о. Рафаїл ЧСВВ.. при кождій наході, коли є перша пятниця або 1-ша неділя, зі всіма членами має постійно збори з членами в церкві по вечірні.

За короткий час свого істновання Апостольство Молитви в сторонах Куритиби, не спромоглось ще на прапори Серця Христового. В одній Куритибі дівчата мають прапор Серця Христового — в прочих кольоніях його ще нема.

Апостольство Молитви в сторонах Куритиби стоїть далекодалеко від Апостольства Молитви пр. в Прудентополі, Марешаль Маллет, Ірасемі. Воно молоденьке, бо істнує щойно півтора року. В таїніх кольоніях братство Божественного Серця вже виковало гарні душі і покоління, а тут серед приkrійших обставин не могло ще так розвинутись.

З сеї причини найстарші члени Апостольства до своїх молитов ревних долучають і коротке зіткнення, щоб в сторонах Куритиби братство Серця Христового розвивалось сильно, плило руслом широким.

Богато душ є ревних — але не бракує студенних, особливо таких, що міським зіслутям заражені псують діло святе.

В околицях Куритиби — в кольонії Пасса Амарелло — церква посвячена Серцю Христовому — яко храмове свято.

В р. 1921 під час посіщень Йорданських о. Рафаїл посвятили — пожертвували 143 родин Христовому Серцю. В кождій хаті ціла родина на колінах відмовляла посвяту Серцю Христовому.

Най прославляється всегда і всюда Найсолідше, Божественне Серце Христове!

АПОСТОЛЬСТВО МОЛИТВИ В ПОРТО УНІЙОВ, ЖАНГАДА, НОВИЙ ГАЛИЧИНЯ.

Апостольство Молитви в сторонах Порто Унійов, основане заходом о. Рафаїла ЧСВВ. в жовтні 1921.

Се братство наймолодше з усіх, досі заложених, по наших церквах українських у Парані і С. Катарині.

Всіх членів чово приступивши до Апостольства Молитви є: 170, поділених на 10 кружків.

Збори членські відбувають що неділі на переміну, мушини, квісти і т. д. Збори відбувають в домі церковнім біля церкви. Там практикується в Жангаді і Новій Галичині. В Порті збори відбуваються у приватнім домі.

Братство молоде, не спромоглось іще на прапори.

В Жангаді ново-основане братство велими заінтересувало людей. Народ там гортується до нього, доказ хочби сей, що вписалось досі 95 членів.

Єсть надія, що Апостольства Молитви в сторонах Порту буде йти великим кроком вперед.

••• Добра наука. •••

Німецький єпископ Естер оповідає таке: Яко ученик опро-
мався я раз вакації в однім в однім католицькім домі в Швайца-
рії. Одного разу сиділи ми всі в неділю при обіді, коли нараз
відчинилися двері і вийшов найстарший син, котрий вернув з І-
меччини з студій до дому на вакації. Я заважав, що лице вітця
насупилось, а зокінчили за собою двері, запи-
тив він його:

— А ти де був нині на Службі Божій?

— Зелізниця відходила ще перед шестою рано, трудно бу-
ло... — став оправдуватись син:

Отець не подав синови руки до поцловання, говорив Йому
.ви" і при столі казав Йому послужити як би чужинцеви. Треба
було аж посередництва матери, кім отець аж на другий день дав
ся перепросити і молодця приняв за сина.

Де нині шукати таких вітців? Де шукати таких синів?

~~~~~ Красний звичай. ~~~~

В старині між Славянами був такий звичай, що коли хотіть
наворога і з ним помирився, то вони оба виходили над воду і
кидаючи камінь в воду, говорили такі слова: „Так, як той камінь
пропав у воді без сліду, так нехай пропаде всяка ненависть на
завсігди між нами“. Звідси маємо ту красну приповідку: „Пропав
як камінь в воді“. Лише що мало хто знає, який початок тої
приповідки і як глибоку гадку вона в собі містить. Коби
то і між Українцями пропала від гепер вся ворожнеча і нена-
висть — як камінь в воді.

Страшне святотатство і кара

Дня 16. січня 1864 р. в місце Пія, дієцезії Пе-рінья, у Франції, як оповідає „Тижневник Католицький“ з Тулузи, вісъмох молодців, у віці 20—24 літ, удалися до одної реставрації та застали салі перевовнені. Але позаяк се були сини знаних родин, пані дому запросила їх до одної великої салі на першім поверсі, де звичайно гості не бували.

Молодці посадили до стола веселі і розохочені, забавляючися до схочу.

По кількох хвилях оден з них встав, щоб оглянути образи і краєвиди, які були у гарній симетрії розміщені на стінах.

Оглядаючи усе з цікавостію, натрафив він також на хороший крест, який зняв зі стіни і приніс до стола.

— То справедливо! — крикнув оден із товаришів, — не будьмо самолюбами, даймо і Розпятому Панови також Його пайку! — і при тих словах замачав голову фігури у шклянку з вином, при оплесках усіх прочих.

Крест з корпусом Ісуса Христа стався тепер предметом загальних насмішок. Били Його по лиці і оглядали на всі сторони з простацькою і зневажливою цікавостію.

— Чекайте! — сказав оден, вказуючи на рану в боці. — Щож то єсть? Чи не буде то ознакою тяжкої праці?

— Ану, подивімся, що Він має у грудях, — зауважив другий, отворивши сцизориком груди корпусу, удавав, що робить секцію лікарську.

Всі присутні зареготались одним голосом:

— Він має сухоти, має сухоти!

— І не скаржиться! — додав перший. Терпить мовчки!

— Треба Йому відтяти ногу, побачимо чи має ще кров в жилах! — крикнув третій і відломив ногу корпусови.

Відтак поломили цілий корпус, який був вироблений з гіпсу, а остав лиш дерев'яний крест. Коли прийшов час платити за обід, закликали паню дому.

Побачивши останки креста, обурена страшним святотатством крикнула:

— Нужденники! щосьте зробили? Хто поломив крест?

— Ми всі робили операцію на Нім — насмішливо обізвався оден.

— Нужденники!! — повторила жінка. — Жде вас страшна й справедлива кара Божа!

І кара та не дала на себе довго ждати.

Йосиф Тірак, який замачав корпус Ісуса у вино, утонув в часі прогульки, десять днів по злочині.

Кир Маллет і Франц Каррер, які кпили із лиця Христового, оба вмерли на віспу, не принявши послідних св. Тайн, перший дня 7. червня 1865 р., а другий 2. червня 1871 р. пізнаючи в тім кару Богу.

Михайло Байшас і Йосиф Маллєт-Мосанг умерли на сухоти; оден 15. серпня 1872 р., другий 28. вересня 1877, хоч по людськи судячи, не можна було передважувати так передвчасного кінця. Не мали щастя бути скріпленими Найсв. Тайнами.

Йосиф Марк, чоловік сильний і гарний, який був сказав, що Христос „не скаржиться“, стратив голос і скінчив нужденно свої дні на улицях місточку Пія. Також без сповіди і св. Тайн, дня 9. грудня 1881 р.

Яків Марк, який був розітяв груди корпусу, умер на т. зв. „гальопуючі сухоти“ під час місії, яку мав в місточку Пія оден монах, капуцин. Нещасний не мав часу приняти послідних св. Тайн.

Послідний Яків Айтамар, який втяв праву ногу Розпятому, почув одного дня встаючи з ліжка сильний біль в грудях, який дуже скоро уділився також правій нозі. Лікар сконстатував перерву в обігу крові. Нога сchorніла ціла аж до коліна, та показа-

залися знаки закаження крові. Хорій мусів піддати ся болючій операції, у якій відтято ногу. Спостережено, що у ній зовсім не було крові і видавала незносну, гнилу вонь.

Хто ж би був такий, щоби тут не добачив руки Божої?

А в нас, в Бразилії, не лучалось коли щось подібного? Лучалось, і покарав їх Господь. І нині можна бачити сю кару на кожному кроці. Терпеливий Господь, але Й справедливий.

Коротка історія громадського склепу в Апостолес, Аргентині.

Дня 1. вересня 1918 р. основано громадський склеп в Апостолес. Початковий капітал виносив 3:620·00 пезів.

Дня 15. жовтня 1919 р. відбувся перший, цілодінний обрахунок. По обрахунку раздано поміж членів того склепу лиш самого процента 2,365·35 пезів. Зараз по тім обрахунку приступило много нових членів і зложили свої вкладки на суму 17,732·50 пезів.

Дня 17. січня 1921 року, відбувся другий річний обрахунок і по тім другім обрахунку, раздано поміж членів 4,089·36 пезів процента. Коли порахуємо за два роки, кілько дістали члени того товариства, то покажеться, що дістали 6,454·70 пезів. Нині, коли се пишемо, громадський склеп має на 40,000·00 пезів капіталу.

Крім цього громадський скlep видав на добродійні цілі 689·20 пезів. Треба і се зазначити, що громадський скlep продає по тій ціні, що і другі склепи а почасти навіть і танше.

Неоцінену прислугу робить громадський скlep українській школі в Апостолес, бо дає свою підмогу, так, що можна сказати, що від коли існує скlep, від тоді школа йде правильно.

Спитаємо тебе український народе, котрий зі склепів великих чи малих, протягом не двох літ, але двадцятьох літ, роздав суму понад сім тисяч поміж народ і добродійні цілі зі свого заробітку? Дайте відповіді! З певністю — жаде!

Шо з того слідує?

Таке, щоби Ви вписувались в члени товариства, й другиж до нього приєднували, щоби Ви купували лише в громадському склепі і захочували оден друго до спільноти праці в народній інституції. Лиш тому, що скlep, провадиться поважно, зміг дійти в так короткім часі — до так поважного капіталу і з'єднати собі

довіре у всіх тих людей, котрі мали щонебудь до діла з нашим склепом.

Не бракує і ворогів нашему склепови. Але скорше чи пізньше, народ на них пізнається і Іх з погордою лишає. В нашім товаристві всі є рівні, всі мають ті самі права — жадних уступок для нікого. І в тім власне спочиває його ціла сила.

Виділ товариства вже поробив перші кроки, щоб товариство віддано під гаранцію уряду.

Братя Українці! В злуці сила, добробит : наше спасене!

ЯК НА СВІТІ ВИТАЮТЬСЯ? ~~Іноземці~~

Всіляко. Шодекуди таک коротенько а щиро, як Бог пріказав, а знов декуди так по чудацьки, що аж сміх бере.

От приміром в Африці, в муринськім племени Таву, так говорять, витається: як хто там прийде в чужу хату, то чи господареві чи газдині, сідає на коліна, усміхається і одно другого глядає по лиці. А у інших тамошніх племен ще інакше то відбувається. Як знакомий знакомого бувало подибає, то здалека зачинає витатися, один до другого на нозі штильгукав, а як зійдуться, то плюють собі взаємно в лиці. Раз, як приїхав був до них один місіонар, то мусів на кожного від малого до найстаршого наплювати, що як слини йому не стало, то після тамошнього звичаю пив козяче молоко, тай ним плював відтак на людей. Та на тім ще не конець. Одно другому плюне, то не великий клопіт. Обітрешся рукавом, тай по всім. А знаєте що? Тому бідному місіонареві мусів відтак кождий відплюзувати в лиці. А чи ж таке привітання було йому міле.

На острові Суматрі витаються ногами. Молодший звичайно зачинає; приходить до старшого і просить його о ліву ногу. Як той Й подасть, так він зараз клякає і чолом дотикається стопи, а відтак кладеся животом на землю і так довго на ній лежить, аж таєт його не переступить і не піде собі дальше.

Індійці, як подибаються, кладуть руки на чоло, а як яку визначну ссобу спіткають, тоді руку ставлять на груди, потім спускають її аж до землі, а на конець нею дотикаються свого чола.

Японці, недавно ще тому, так виталися. Коли хто з них переходив, скидав з ніг патинки, закладав праву руку на ліву, а скуливши у двоє, перебігав дрібненьким кроком по при него і кричав: ав! ав! ав! Тепер той народ приймає європейські звичаї та замінює той спосіб витання.

Хінець, як зійдеся з приятелем, затискає кулаки, кладе їх на груди і питав: „Чи болить тебе живіт?“ „Чи ти наївся рижу?“ або „Кілько маеш ліг?“ Другий дякує за запит, подає літа свого життя, а відтак в двоє Іх собі причиняє, а то тому, бо дов-

гий вік у Хінця є знаком Божого благословення. Перед царями і князями він паде на землю і бе поклони.

Перзи витаються вахлярами; Єгиптяни, тому, що в своїм kraю мають великі спеки, питаютися: „Чи ти дуже прієш?”

Жиди в старім завіті поздоровляли «дін другого» „Шалем алейхем”, а по нашему „Мир тобі.” Перед своїми королями падали однак все на коліна. А так само Араби ще нині витаються. Вони прикладаючи ліву руку до грудей говорять „Ессе-лям алейкум”, то значить „Мир тобі”.

Тут в Бразилії так поздоровляють себе: Коли зустріне оден другого перед полуднем, говорить: Bom dia! Тоді оден або другий питаетися: Como vai? Està bom? Como passa? Коли ж зустрінуться пополудні, говорять: Bôa tarde! (вечером: Bôa noite!) Також: Beja bemvindo! Salve! (вітай!) Прашаючись (з рані) говорять: Até logo, Até qualquer hora; по полудні Até amanhã; або: Até volta, Até vista, Até outro dia, Adeus, Passe bem.

Та понад усі люди найкраще витаються і поздоровлюють себе Українці. Майже всюди, де хто з ким подибається, кажуть „Слава Ісусу Христу!” а відповідають: „Слава на віки!” При роботі говорять: „Боже помагай!” або „Щастль Боже!” а відповідають: „Дай Боже і вам.”

Того святого зачинаю ми не повинні соромитися, не повинні його замінювати за ті „пovажання”, „почтення” та „гаразди”, що то частелько між нами водяться.

ГРОМАДСЬКИЙ СКЛЕП В АПОСТОЛЄС — МІСІОНЕС,

Наповнений всілякими товарами. Гарні і моцні полотна. Обувне ріжкового роду: для дітей, левіст і мушини, котре не глюдже і не виїкає міхурів на ногах. Злізза, плауги, цвяхи, шруби. Споживчі товари — мука, кава бразилійська, хіпський чай, гішпанська олія, аргентинський біленький цукор з Тукуман, найдеснічніша дзерба без шматчиків. Продаємо на всісія, хрестини — свата — правдиве натуральне вино. У нашім склєві є найліпше церковне світло. Крім того купуємо кукурузу, риж і інші продукти. Як Ви не можете відійти в місті продати, прайдіть до нас, ми купимо Ваші продукти, або як Ви обійшли всі склєї і відішли не можете купити, вступіть до нас а наше віно купите. Громадський склєп є власністю цілого українського народу в Місіонес і тому всі повинні його і нам ся інтересувати. Хто раз тілько зайдов до громадського склєпу а уміє оцінити ретельність, порядок, точність, обслугу той час стає стадим клієнтом. Все розумовиться по українськи. Ціни цаші, як лиши можна, найнижчі. В склєпі урядники платят місячно — ім все одно, чи продати тано — чи дорого — вони з того нічо не мають.

Замість збогачувати чужих — попирайте своїх!

Іван Гудима, завідатель склєпу.

ШКОЛА І ІНТЕРНАТ С.С. СЛУЖЕБНИЦЬ ПР. Д. МАРІЇ В ПРУДЕНТОПОЛИ.

Повідомляється усіх Українців в Парагвай, що проваджена через С.С. Служебниць Пр. Діви Марії Неп. Зачатої у Прудентополі школа приймає діти як українські як і бразильські.

Школа наша має на ціли дати дітям передовсім образоване реалітіє, як також виховати їх на добро загальну, подаючи їм науку вимагану в школах рідлових. Єсть проте поділена на 5 класів: 3 класи вищі а дві вищі. В класах вищих початки науки катехізму, читання, писання по українські і португальські, рухунів, історії бразилійської і роботи діточі. В класах вищих учиться реаліті, граматики язика португальського і українського, арітметика, геометрія, географія, історія України і Бразилії, зоологія, рисунки, спів і роботи ручні. Подався на виражені бажання родичів науку як і французького і німецького, науку малювання і гри на фортепіані. С.С. Служебниці приймають до інтернату хлопців і дівчат, без різниці народності; хлопців від літ 6 до 12, а дівчата в якім-небудь віці.

Дівчат старших учиться всіх жіночих робіт, почавши від вишивачайнішіх аж до паймоднішіх гафтів, білизни, шовком і золотом. Дівчата старші можуть робити собі виправи плюшобі. На окреме бажання подався також наука роблення цвітів. Платня місячна дітей учащаючих до школи виносить 18\$00, а вступні кожного року 1\$; за лекції подавани з осібно, як японський, французький, гра на фортепіані і роблення цвітів по 5\$ місячно за кожний предмет зосібна. Наука зачинається від год. 9-ої рано до 11 і пів перед полуднем і від 1-ої до 3-ої по полудви. Лекції приватні уділяються рано від год. 8-9 і від 4-5 по полуничні. Діти в інтернаті платять місячно 30\$ і 7\$ нетуп.

Щодо прочих умов, просяться голоситись на слідуючу адресу:

Collegio dos Anjos
Prudentopolis

Paraná

Родимці! Купуйте і продавайте
лиш в українських крамницях!

КРАМНИЦЯ

Василя Войтовича
у Прудентополі

Есть узанана найбільшою українською крамницею у цілій околіці Прудентопільській. Хто купує, або продає свої продукти кольоніальні, як: гербу-матте, кукурузу, пшеницю, фасолю, мід, віск та проче — ніколи не пожалує, бо продаючи — продастъ по добрій ціні, а купуючи — купить дешево і добрий товар. Крім сего також виповнить свій патріотичний обов'язок під кличем

„Свій до Свого!“
Українець до Українця!

Олекса Шеремета

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ В ОКОЛИЦІ РІЙО КЛЯРО

— Марешаль Маллет —

Посідає великий вибір ріжнородних матеріїв, гото-

вих убрань, коців, пал, капелюхів, хусток і т. п. Рільничі знаряди, начиння кухонне, товари споживчі, напитки краєві і заграницяні та прочі дрібнички купите тут по цінах уміркованих, дешевих. Вступіть, а переконаєтесь! Купує також всякі продукти кольоніальні після найлучшої ціни.

Українські Родичі!

КОЛИ хочете вихо-

вати свої діточки по

християнські, на потіху собі, на добрих синів-доньок Церкви і Народу — посылайте їх лиш до чисто католицьких шкіл. Лиш у таких школах вони можуть одержати правдиво християнське виховання. Кому можливо — шліть до шкіл, які провадять СС. Служебниці П.Д.М., яких під сю пору маємо 3, дому а саме в Груд. (Collegio dos Anjos); в осел. Іваї (Collegio Sagrado Coração de Jesus); в Ласімі (Collegio Nossa Senhora da Conceição).

КОЛИ

не повинні довго отагатися, а сейчас удається до нового лікаря у Прудентополі:

 Dr. Romulo Cardillo
— Clinica, Medica e Cirurgica —

Лічить недуги мужські, женські і діточі. Мешкає на вулиці Major Carvalho (напроти костела німецького). Години урядові: від 8—11 рано, 2—5 по півдні. Убогих лічиться безоплатно.

—♦♦ PHARMACIA ♦♦— FRANCISCO C. COSTA

Rua Major Carvalho Esquina Dr. Affonso Camargo
PRUDENTOPOLIS — PARANÁ

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ДРОГУЕРІЇ І ХЕМІЧНИХ ПРОДУКТІВ

Особливіші ліки гомеопатичні у плинах, як також інші ліки на ріжні хороби.

Приймається рецепти у якій будь годині чи в день чи у ночі, без проволоки.

ЦІНИ ДОГІДНІ — УМІРКОВАНІ

Українці!

З ПРУДЕНТОПОЛЯ І ОКОЛИЦЬ! Коли хто з Вас чується хорим, або маєте якусь іншу долегливість на тілі, і взагалі коли потребуєте помочі лікарської, памятайте, що у Прудентополі в місті єсть

 Український шпиталь

Під зарядом СС. Служебниць П.Д.М.

Тут знайдете правдиво материнську оп'ку, а в поважніші випадках також ефективні і розумні услуги лікар-спеціаліст

ОДИНОКІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЧАСОПИС
В БРАЗІЛІЇ

„ПРАЦЯ“

ВИХОДИТЬ КОЖДОГО ЧЕТВЕРГА В ПРУДЕНТОПОЛИ.

Часопис посвячений сцравам просвітним, суспільним і економічним. Подає точні вісті з Великої України і Галичини. Пишіть сейчас по ню на адресу:

REDACÇÃO „PRÁCIA“

Prudentopolis

Paraná

ПЕЧАТНЯ
OO. ВАСИЛИЯН
в Прудентополі.

Виготовляє в язиці українськім і португалськім всякі роботи друкарські, як: папери коммерціяльні, посвідки, ГП, меморандуми, наголорки на ковертах. І паперах листових, програми, блета візитові, запрошення на весіля, балі і т. п.

ЦІНИ НАЙПРИСТУПНІЙШІ — РОБОТА СОВІСНА Й ТОЧНА. Замовлення слати на адресу:

„TYPGRAPHIA UCRAINA“

Prudentopolis — Paraná

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СІЛКА

Одрецький — Козакевич

Одинока українська фірма, котра продає на велику скалю товари споживчі гуртовно і детай лічно, приймає товари на умовах т. зв. COMMISSÃO E CONSIGNAÇÃO.

ПОРУЧАЄМО усім Українцям з Іраті і подальших околиць, наш склеп, який завсідди є заохочений у найріжнородніші течварі, так красеві як і заграницні — найлучшої якості. Тут найдете все, в повному значенні того слова — все, що може потребувати богатий міщанин, ремісник-зарбник і звичайний колоніст-хлібороб.

Для переїздаючих з Прудентополя ібо колишньої Іраті маємо просторе заїздне поганя та вигідній ціни.

— — — — — — — — — — — — — — — —

КУПУЄМО усім продукта кількомаільни, як гетруватте, пшеницю, жито, му-урузу, ячмінь, овес, горох, фасоль, віск, мід, масло, яичка і інші продукти.

Odrytsky & Kozakewycz

Iraty — Paraná

Caixa postal 12 — Адреса телегр. «Kozak»